

जीवनया समस्या

महोपकारक

महास्थविर महाशी सयादोयागु

लिसः

व

वराणच्योधिङ् डा. ऊ. मिङ्खेयांगु

न्ह्यसः

Dhamma.Digital

भाय् ह्यूह्य

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (धम्माचरिय)

जीवनया समस्या

महोपकारक

महास्थविर महाशी सयादोयागु

लिसः

व

१

वराणाच्योथिङ् डा. ऊ. मिङ्स्वेयागु

Dhamma.Digital

म्ह्यसः

प्रकाशन सहयोगीपि:

अनागरिका त्राणवती

स्वयम्भूराज वज्राचार्य

गणेशमाया

तीर्थमान शाक्य व (स्व.) कयो शाक्य

चन्द्रप्रभा शाक्य

वद्विदेवी व कपिल शाही; कमला शाही

ह्लापां पिदंगु १००० प्रति

बु. सं. २५३४

वि. सं. २०४७

ने. सं. १११०

इ. सं. १९९०

मू : ७/-

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

थाकू:-

लक्ष्मी छापाखाना

यट्खा, काठमाडौं ।

फोन नं. २१३६५२

शुद्ध-अशुद्ध

अशुद्ध	शुद्ध	पौल्याः
दुष्कम काय	दुष्कर्म कार्य	५
भगवानपिनिग	... — पिनिगु	५
उग	उगु	६
तःग	तःगु	६
माःग	माःगु	७
धम	धर्म	११
गहस्थ	गृहस्थ	१३
भिक्ष	भिक्षु	१३
च्वनीगली	च्वनीगुली	२२
जइ	जुइ	२५
धात्थ	धात्थे	२५
मन	मनू	२८
इलांयाग	इलांयागु	२९
तुतियाग	तुतियागु	३७
४२-ग	४२-गू	३८
जुइग	जुइगु!	३८
न्याग	न्यागू	३८
छग	छग	४३

बीच	बीज	४४
ज वनीग	जू वनीगु	४५
कम	कर्म	५३
द्वनिग	द्वनिगु	५५
शरोरं	शरोरं	५९
बुद्धपोदेश	बुद्धोपदेश	६१
जया	जूया	६९
भिक्षुपिनिग	भिक्षुपिनिगु	७८
मदुग	मदुगु	७९
दुथ	दुथें	८१
घंकल	घुंकल	८२
ल्हातो	ल्हाती	८५
पवनोगु	पवनीगु	८५
वर्थे	वर्थें	८५
जया	जूया	८७
ह्यकीह्यसिगु	ह्ययेकीह्यसिगु	८८
लनी	लना	९०
याये	यायेगु	९६
पसीक	मसीक	९८
सम्बःधी	सम्बन्धी	१०२
गकथं	गुकथं	१०२
स्वयं	स्वये	१०४

धलः पौ

निगू शब्द	
म्ल कारण	१
निदान	१७
परलोक दु ला ?	१९
प्रतिसन्धि विषय	१९
गर्भं स्थापना जुइगु गथे ?	२८
बोधिसत्त्वया प्रतिसन्धि ग्रहण पहः	३३
प्रतिसन्धि ग्रहण समय	३५
बुद्ध-शासनिक उपदेश कथं गर्भं प्रतिष्ठां	
लिपा वृद्धि पहः	३६
आधुनिक बैद्य (डाक्टरी) शास्त्र अनुसार गर्भं	
प्रतिष्ठित जुइ धुंका वृद्धि पहः	३८
गर्भं प्रतिष्ठित जुइ धनेवं तुं छकोलनं प्राण	
दुहाँ वः ला ?	४०
प्राप्त याये थाकूगु दुर्लभ	४६
गर्भं निरोधक वासः प्रयोगं पाणातिपात कर्म	
लगे जू मज्ज	४७

प्रतिसन्धि प्यथो	४९
शुक्र रस सत्त्व मख	५२
पुनर्जन्म दु ला ?	५३
स्वदं दुह्य मिसा मचा	५६
माकः जन्मं मन	५७
खिचा जन्मं मनू	५७
कःलि जन्मं मनू	५८
रोग कीटाणुत सत्त्व धाःपि खः ला ?	५९
रोगया कीटाणुत स्यायेबले प्राणातिपात कमः	
लगे जू ला ?	६१
चित्त व रोग	६२
दोर्घायु जुया च्वंगु छाया ?	६८
जीवनया समस्या परिशिष्ट	
१) प्राणातिपात सम्बन्धी (क) न्ह्यसः	७३
क) न्ह्यसःया लिसः	७५
संक्षिप्त अम्बसक्कर कथावस्तु	७५
विनय पाली वःगु समान भाव दुगु कथावस्तु	७८
प्राणातिपात सम्बन्धी (ख) न्ह्यसः	८१
ख) न्ह्यसःया लिसः	८२
प्राणातिपात कर्म सम्बन्धी (ग) न्ह्यसः	८२
(ग) न्ह्यसःया लिसः	८३
(२) अदिन्नादान कर्म सम्बन्धी न्ह्यसः	८४

(३) कामेसु मिच्छाचार कर्म सम्बन्धी न्ह्यसः	८६
(४) मुसावाद कर्म सम्बन्धी [क] न्ह्यसः	८८
मुसावाद सम्बन्धी [क] न्ह्यसःया लिसः	८९
मुसावाद सम्बन्धी [ख] न्ह्यसः	९०
मुसावाद सम्बन्धी [ख] न्ह्यसःया लिसः	९१
५) सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (क) न्ह्यसः	९५
सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (ख) न्ह्यसः	९९
सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (ग) न्ह्यसः	१०२

निगू शब्द

जीवन स्वभाव धर्मया छगू प्रवाहित तरंग खः । थ्व दिपा मदयेक खुशी च्वंगु लः धार्थे न्ह्यानावं वना च्वंगु दु । उकिं थ्व फुना मदया वनीगु स्वभाव दुगु खः । अथे जुया थुकीयात “अनित्य” धाइ । “यदनिच्चं तं दुक्खं” धयागु तथागत वचन अनुरूप थुकीयात सही दृष्टि स्वया खंका यंकल धाःसा थ्व “दुःख” खः । दुःखमय जीवन जूसैलि थुकी दुने अने तने कथंया समस्यात सुला च्वनीगु स्वाभाविक हे जुल ।

धार्मिक, सामाजिक, आर्थिक, पारिवारिक, शैक्षिक, राजनैतिक आदि आदि समस्यात प्रत्येक मानव जीवनय् दया च्वंगु दु । उकिं सुं नं मुक्त जुइ अःपु मजू ।

थुगु “जीवनया समस्या” नां दुगु सफू बौद्ध दृष्टिकोणं छुं छुं कथं समाज लिसे स्वापु तया पिहाँ वया च्वनीगु धार्मिक कथंया समस्यातय्त धार्मिक रूपं हे समाधान यायेगु कुतः जुया च्वंगु सफू खः ।

न्ह्यसः तःह्य व्यक्ति वर्याय् सुविख्यातह्य न्हू विचाः धालं भय्ब्यह्य वैज्ञानिक परिपेक्षं धर्मयात थुइकेगु कुतः दुह्य छह्य डाक्टर जुया च्वन । थुह्य व्यक्तियागु न्ह्यसलं हे वय्क-यागु मनोभावना व्वमिपिसं लना स्वये फु । अथे हे र्थे लिसः बिया च्वना विज्याःह्य महास्थविर नं विश्व विख्यात जुया

बिज्याःह्य षष्ठ संगीति प्रश्न कर्ता अग्गमहापण्डित महोपकारक
 महाशी सयादो खः । वस्पोलयागु यश कीर्ति व ख्याति विप-
 श्यना भावनाया क्षेत्रय् थःगु स्वदेश बर्माय् गुलि दु धका ला
 घाये माःगु हे मखुत । विदेशय् नं दक्षिण पूर्वी एशियां निसें
 कया युरोपया विभिन्न राष्ट्रत लिसें इंगलैण्ड अमेरिका तक नं
 व्याप्त जुया न्यना च्वंगु दु ।

थुकथं थुगु सफू थःगु हे कथंया मू दुगु सफू जुया च्वन ।
 बौद्ध दृष्टिकोणं जन्म मरणयागु श्रृङ्खला व म्वाना च्वंतले
 मानव जातिपिनिगु कर्तव्य धर्म छु घयागु सीकेत थुगु सफुतिं
 ब्वंमि भाजु मय्जुपिन्त आपालं लिधंसा दइ घयागु मनं
 तुना ।

थुगु सफूयात सफूया रूप वीत खेश्रा च्वयेगु, साफी
 यायेगु, प्रकाशन सहयोगीपि चूलाका बीगु आदि मजी मगाःग
 ज्या-खँय् पूर्ण सहयोग केहे मय्जु अनगारिका उत्पलवर्णा पाखें
 प्राप्त जूगु दु । उगु सहयोगया अभावय् थुगु ज्या अःपुक पूर्वनि
 मताः । उलि जक मखु, न्हून्हूगु सफू पिथना यंके फयंकेत थःमं
 हे उपासक उपासिकापिन्त हौसला बिया, प्रेरित याना, खँ कना
 पिदना च्वने षुंकूगु सफूत लहाती लहाती थ्यंका बीगु ज्या याना
 जम्मा जू वःगु ७००० (न्हेद्वः) दां नं वस्पोलं थुकी हे दुथ्याका
 छ्वःगु दु । गुगु अतिकं प्रेरणादायी ज्या खः ।

प्रकाशन सहयोगीपिनि सहयोगया अभावय् वस्पोल
 वय्कःपिनि श्रद्धाया स्वाँ विना छुं नं कार्यं याउँक सिद्ध याये

फइगु मखु । उकिं श्रद्धा-पुष्प ह्वयेका विज्याःपि दीपि सक्लें
श्रद्धालुपि सांघुवादया पात्र जुया च्वंगु दु ।

अथे हे गबलें प्रुफ ब्वना वीगु, गबलें प्रुफ का वनेगु व
तः वनेगु ज्या याना सहयोग व्यूह्य भिचा प्रकाश वज्राचार्यं नं
धन्यवादया पात्र जुया च्वंगु दु । सफू पिथनेगुली अप्वः ग्वाहाली
थाकू परिवार पाखें हे अप्वः पिज्वइगु खः । वय्कपिनिगु सक्रिय
सहभागिता, सहृदयता पूर्ण व्यवहार कर्तव्ययु लगनशीलता आदि
सफू इलय् पिथना वीगु सफू वांलाका वीगु परिश्रम पूर्ण ज्याय्
महत्त्वपूर्ण खः । उगु ज्याय् लक्ष्मी छापाखानाया नायः प्रमुख
सकल थाक परिवार गुकथं दुध्याना च्वंगु दु, धाये माःगु मखुत ।
उकिं वय्कःपिनि प्रति यक्व यक्व सुभाय् देछाया च्वना ।

अन्तस आपालं आपालं महाजनपिनिगु जीवनया समस्या
गथि गथि मच्युंसे अपुक याउँक समाधान जुया जीवनया रहस्य
प्रत्यक्षानुभूति थुइका गुलि फत उलि याकनं इमिसं समस्या
रहितगु अवस्था निर्वाण पद प्राप्त याना काये फये माल धका
भिनुना छद्दासे थःगु थ्व निगू शब्द ववचायेका च्वना ।

निब्वानस्स पच्चयो होतु !

द्विश्व शान्ति विहार

—भाय् ह्यूह्यू

मीन भवन, नयाँ वानेश्वर, येँ ।

२०४७ अश्विन २२ गते ।

मूल कारण :

तथागत परिनिर्वाणं लिपा बु. सं. २३५-दँय् थ्यंबले मध्यम देशं सोण स्थविर व उत्तर स्थविर प्रमुख न्याम्ह स्थविरपिसं बुद्ध-शासनयात बर्मा देशया कोने पाखे सुवर्ण भूमि तथुंलय् थ्यंके हया विज्यात ।

तथुंया जुजु सिरिमासोक सहित देशया नागरिक महाजनपिसं सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त जुया च्वंगु बुद्ध-शासनया प्रति आस्था व विश्वास तथा यंकल ।

बु. सं. १६०१-दँय् थ्यंबले शियङ्क अरहं स्थविरं तथुं नगरं बर्माया थंने पाखे अरिमदन पगान् देशय् बुद्ध-शासनयात दकसिबे ह्यापां थ्यंके हया विज्यात ।

पगान्या अधिपति अनोरथ जुजु सहित देशया नागरिक महाजनपिसं - सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त जुया च्वंगु बुद्ध-शासनया प्रति आस्था व विश्वास दुग्ययेका यंकल ।

थुकथं बुद्ध-शासन बर्मा देश छगुलिं प्रज्वलित व प्रभासित जुया प्रचार प्रसार जुया वंगु अनुसार राजवंश परम्परा-

यापिसं नं बुद्ध-शासन उन्नति व अभिवृद्धि लिसं प्रभासित जुइकेया निति सामर्थ्य अनुरूप प्रत्यय अनुग्रह द्वारा अनुबल बिया ग्वाहालि याना वल ।

द्वंगु धारणा दया च्वंपि देशया नागरिक महाजनपिन्त नं सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त जुया च्वंगु बुद्ध-शासनय् आस्था व विश्वास दयेके बिल ।

अथेया कारणय् म्हां नां इतिहासया भयिङ्नाउं जुजुया खण्डय् “विभिन्न क्षेत्रय् दुपि मिथ्यादृष्टिपिन्त सम्यग्दृष्टि दुपि जुइ कथं अनुशासन यायेगु बानि दुम्ह शासन दायक जुजु” धका व “मिथ्यादृष्टि सिद्धान्तं सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त दुह्य जुइका परियत्ति प्रतिपत्ति शासनयात स्थापना जुइकल” धका उल्लेख याना च्वया तल ।

उगु इतिहासतय्गु धापू कथं ला वर्मा देशया कोने पाखे दु. सं. २३५-दँ निसं शासन थिना वःगु, थंने पाखे बु. सं. १६०१-दँ निसं शासन थिना वःगु व बुद्ध शासनयात आस्था व विश्वास तया च्वं च्वंपि बर्मेली नागरिकपि सकसितं नं सम्यग्दृष्टि जनतापि धका व्यवहार याना वःगु खँ स्पष्ट जुया च्वंगु जुल ।

*सम्यग्दृष्टि जनता धका व्यवहार याःगुया मूल कारण

* सम्यग्दृष्टि धाःगु विषय धम्मपद अट्टकथा दाह साकतिक पुत्त कथावस्तु पौल्याः-२८४-य् स्वयेनु ।

तथागतया शासनयात आस्था व विश्वास तथा च्वं च्वंपि
व्यक्तिपि “सम्यग्दृष्टि आचरण” यात आचरण याना च्वंपि
जूगु जुया खः ।

सम्यग्दृष्टि आचरण धयागु शरण गमन धारण यायेगु
द्वारा उपासक उपासिका भाव ग्रहण याना पञ्चशीलयात जनी-
थें च्वंक क्वात्तुका मार्गफल व निर्वाण लाभया कारण सम्यग्-
दृष्टि न्ह्यब्बाना च्वंगु मार्गांग च्यागूयात आचरण याइगु आच-
रण हे खः ।

मार्गांग च्यागूयात आचरण याःम्ह व्यक्ति प्यंगू सत्य-
यात सीका खंका मार्ग प्यंगू फल प्यंगू निर्वाण धयागु लोकुत्तर
धर्म गुंगूयात थःथःपिनिगु पारमी तहःयागु श्रेणी अनुसार
साक्षात्कार याये फइगु जुया च्वन ।

थुगु सम्यग्दृष्टि आचरण गंगायागु फिक्वः प्रमाणं मयाक
उत्पन्न जुयां बिज्याये धुंकूपि तथागतपिसं कना बिज्याःगु आच-
रण प्रतिपत्ति जुया तथागतपिनिगु शासन उज्ज्वल जुया च्वनीगु
अवस्थाय् स्थिर जुया च्वनी ।

थुगु सम्यग्दृष्टि आचरणयात आचरण याना कममे कम
श्रोतापत्ति मार्गज्ञान फलज्ञानयात प्राप्त याना काःह्य व्यक्ति
श्रोतापन्न पुद्गलया स्तरय् थ्यंक वनी ।

श्रोतापन्न व्यक्ति थुगु जन्मं च्यूत जुइवं अपाय दुर्गती
जन्म का मवंसे हे कामभूमी अप्वलं अप्वः याना (७-)गू जन्म

तेंक जन्म काये धुंका रूप व नाम निरोध व शान्त जुया निर्वाणय् प्रवेश जुइ दइ ।

सकृदागामि मार्गज्ञान, फलज्ञान लाभ जूह्य व्यक्ति सकृदागामि पुद्गल स्तरय् थ्यनी ।

सकृदागामि पुद्गल थुगु जन्मं च्यूत जुइ धुनेवं देव लोकय् जन्म काये धुंका थुगु जन्मय् छको लिहाँ वया रूप व नाम निरोध व शान्त जुया निर्वाणय् प्रवेश जुइ ।

अनागामि मार्गज्ञान, फलज्ञानयात प्राप्त जूह्य व्यक्ति अनागामि व्यक्तिया स्तरय् थ्यंक वनी ।

अनागामि व्यक्ति थुगु कामभूमी लिहाँ मवःसे हे च्वय्यागु ब्रह्मलोकय् उत्पन्न जुया रूप व नाम निरोध व शान्त जुया निर्वाणय् प्रवेश जुइ ।

अरहत्त मार्गज्ञान, फलज्ञानयात प्राप्त जूह्य व्यक्ति अरहन्त पुद्गल स्तरय् थ्यंक वनी । अरहन्त पुद्गल थुगु जन्मं च्यूत जुइ धुनेवं तुं छकोलनं रूप व नाम निरोध व शान्त जुया निर्वाणय् प्रवेश जुइ ।

थुजोगु सम्यग्दृष्टि आचरणयात धारण व पालन याना वया च्वं पिं ह्लापा ह्लापायापिं वमयिं जन्म जूपिं नागरिकतय् निति थःथःपिसं धारण व पालन याना वःगु आचरण अनुसार जन्म काः वने माःगु जन्मयात छुं भति अनुमान यायेगु क्षमता दुग कारणं याना “परलोक दु, मदु” धयागु समस्या लुया मवः ।

मभिगु दुष्कर्म काय यात धाःसा उगु मभिगु दुष्कर्म
याना मभिगु परिणाम बीगु जुया च्वन, मभिगु अपाय दुर्गती
थ्यनीगु जुया च्वन धका व भिगु कार्य यात धाःसा उगु सुकृत्य
कर्मया कारणं भिगु परिणाम बीगु भिगु सुगति लोक्य् थ्यनीगु
जुया च्वन धका विश्वास याना वःपिं जुया च्वं च्वन ।

बर्मा देश्य् थुकथं सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त दया च्वंपिं
बर्मेली जनतापिं जक मुकं सदां बसोबास याना वया च्वंगु
मखु ।

बर्मेली इतिहासतय्त हाकनं दोहरय् याना अन्वेषण याये-
बले अय्वा युगया शुरु शुरुइ निसं विदेशी जुया च्वंपिं फ्रेञ्च,
पोर्तुगीज, अंग्रेज, डच्, भारतीय आदि मनूत नं व्यापारीया
रूपय् व राज कर्मचारीया रूपय् बर्मा देश्य् दुहाँ वया बसोबास
याना वःगु खँ सीके दु ।

इपिं विदेशीतय्त बर्मेली जनतां कलफ्यू (तुयूपिं मनूत)
कल मे (हाकूपिं मनूत) वा फइ जइपिं मनूत धका धाइगु जुया
च्वन । इपिं नापं लिना वःगु सिद्धान्तत नं बर्मेली जनतातय्सं
ग्रहण याना तःगु सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त लिसे तप्यंक विरोधी
जुया च्वंगु जुया “थुगु जन्मं मरण जुल धाःसा जन्म उच्छेद
जुइगु सिद्धान्तया नायः जुया च्वंपिं परमेश्वर भगवानपिनिग
आज्ञायात शिरोपर यायेगुलि हे अन्त याना च्वनीगु जुल ।

अथे जूगुलि हे पौराणिक काल निसं सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त

दुपिं बर्मेली जातितयसं इपिं विदेशी जातितयत् व्यतिरेक नीति अनुसार “मिथ्यादृष्टि जाति” धका धाइगु जुया चवन ।

इपिं विदेशीतय् लिपा नं विदेशी धर्म प्रचारक साधु पादरीत बर्मा देशय् दुने लिना वःगु जुया चवन धका धया तल । “विदेशी धर्म प्रचारक व्यक्तिपिं मध्यय् दकसिबे प्रख्यातह्य व्यक्ति डाक्टर जैक्शन जुया उह्य व्यक्ति ई. सं. १८१३-दँय् बर्मा देशय् थ्यंक वःगु खः” धका सीके दु ।

अमरपुर युग भ्वडो जुजुया इलय् थ्यंक वःबले डाक्टर जैक्शन आदि धर्म प्रचारक व्यक्तिपिसं बर्मेलीतयसं इमित “मिथ्यादृष्टि जाति” धका व्यवहार याना च्वंगुयात मदयेका छ्वये निति “इपिं क्रिश्चियन धर्मयात आस्था व विश्वास तइपिं क्रिश्चियन जाति” धका व सम्यग्दृष्टि जाति धका गौरव तायेका च्वंपिं बर्मेली जातितयत् नं बुद्ध धर्मयात आस्था व विश्वास याइपिं बुद्ध-धर्मावलम्बी जाति” धका नामकरण याना वःगु जुया चवन ।

बु. सं. १३०७-दँय् पिज्वःगु ऊ खिन् धयाह्य व्यक्ति सम्पादन याःगु “बुद्ध-धर्म धयागु छु” सफुती पेन्सन भत्ता प्राप्त याना च्वंह्य सुब्बा साहेब ऊ पवःसा नं च्वःगु सफूया समालोचना खण्डय् “बुद्ध धर्म धयागु खँ (शब्द) भ्वडो जुजुया राज्य कालं निसँ मनूतयसं व्यवहारय् छ्यला हःगु शब्द खः । उग शब्दयात व्यवहारय् हये न्ह्यवः बुद्ध-धर्मयात सम्यग्दृष्टि धर्म धकाः व्यवहार याना वया च्वंगु खः” धका धया तःग स्वये दु ।

बुद्ध-धर्म धयागु व्यवहार पिटक ग्रन्थय् व पौराणिक शासनिक इतिहास व राजनैतिक इतिहासय् खने मद्दु । विदेशी धर्म प्रचारकत बर्मा देशय् दुने दुत्युं वःसेली तिनि विदेशी धर्म-प्रचारकतय्सं व्यवहार याना छ्यला हःगुलि उत्पन्न जुया वःगु शब्द जुया च्वंगु सीके दु ।

“बुद्ध-धर्म धयागु शब्द भवडो जुजुया कालति इलं निसें उत्पन्न जुया वल” धका धायेगु जूसानं सर्व प्रचलित शब्दया रूपय् ला उगु अस्थाय् मथ्यनि । व. सं. १२४७-दँ निसें थुखे बर्मेली जुजुपि मदये घुंका लिपा बर्मा देशयात अंग्रेजतय्सं शासन याःबले क्रिश्चियन धर्म प्रचारकतय्सं स्वतन्त्र रूपं धर्म प्रचार याये फुसें निसें बुद्ध भासा (बुद्ध-धर्म) धयागु शब्द बुलुहुँ प्रचलित जुया वःगु खँ सीके दु ।

क्रिश्चियन धर्म प्रचारकतय्सं बर्मेली जातितय्त् जीविका उपार्जन यायेगु ज्ञां वीगु कथं धर्म प्रचार यात । मुस्लीम धर्म प्रचारकतय्सं बर्मेली मय्जुपि लिसे बिवाह यायेगु कथं धर्म प्रचार यात ।

इपि धर्म प्रचारकतय्गु जालय् छगू मखु छगू कथं तःवयं वने लाःपि व्यक्तिपिसं शुरु याना “सम्यग्दृष्टि” पलेसा “बुद्ध धर्म” धका प्रारम्भ याना व्यवहार याना हःगु सीके दु । थौं ला अन्य धर्मीपिसं जक मखुसे शासनया भारवाहक भिक्षुपिसं तकं व्यवहार याना छ्यला यंके माःग स्थिती थ्यंकां थ्यना च्वने घुंकल ।

थुकथं “सम्यग्दृष्टि धर्मयात बुद्ध-धर्म” धका हीका व्यवहार याना च्वंगु द्वं धका धाये मं मदुसां उकथं व्यवहार याना हःगु इलं निसें बर्मा देशय् भिन्न भिन्न धार्मिक सिद्धान्तत प्रचार प्रसार जुया वःलिसे परलोक मदु धयागु समस्या शुरुआत जुया खने दयेक वःगुयात नं रिकर्डया (दसि प्रमाण) रूप्य तया तयेमाः ।

विज्ञानया विकास जुया वया च्वंगु थुगु युग्य् आधुनिक शिक्षा सःपि व्यक्तिपिसं न्हागु विषयय् थःजु प्रत्यक्ष क्यने फूसा तिति विश्वास याइगु जुया च्वन । धार्मिक सिद्धान्तय् नं कारण कार्यं स्वापु तये मज्ज्यूगु सिद्धान्ततय् तयाः मयाः ।

अथे जुया हे गुलि गुलि राष्ट्रय् थःथःपिनि वंश परम्परां आस्था व विश्वास तया वया च्वंगु धार्मिक सिद्धान्तयात कारण कार्यं स्वापु तये मज्ज्यूगुलि याना परित्याग याइगु जुल । थौं कन्हे धर्मं मदुपि जातित नं संसारय् दया च्वने घुंकल ।

तथागत सम्यक्सम्बुद्धं कना बिज्याना तःगु सम्यग्दृष्टि धर्मय् ला कारण कार्यं स्वापु तये ज्यूगु धर्मं जुया पाउँगु पुसा प्यसा पाउँगु तुं सिमा बुया पाउँगु फल नये माःगुथें मभिगु ज्या यात धाःसा मभिगु जन्मय् थ्यना मभिगु फलयात भोगे याये मालीगु व, चाकूगु पुसा पित धाःसा चाकूगु मा बुया वया चाकूगु फल नये दइगुथें भिगु ज्या यात धाःसा भिगु जन्मय् थ्यना भिगु फल भोगे याये दइगु खँ क्वक्वजीक कना

विज्याना तःगु धर्मं जुया च्वन ।

अथेया कारण्य हे हेनरी एक्स ओल्कट् नं च्वया तःगु
“बुद्ध-धर्मया न्ह्यसः लिसः सफू”या भूमिकाय् “तथागत सम्यक्
सम्बुद्धं कना बिज्याना तःगु धर्मं देशना थोंयागु विश्वय् जुया
वया च्वंगु लुइगु वीगु घटनातय्त प्रकट जुइकेत ग्वसा ग्वया
दयेका तःगु लौकिक वा भौतिक शिक्षा लिसे सम तहलं पाय्छि
जुया च्वंगु निःसन्देह सिया वइ तिनि” धका च्वया वना तःगु दु ।

यदि तथागत सम्यक्सम्बुद्धं कना बिज्याना तःगु धर्म-
यात सीक थुइक अन्वेषण गवेषण याना स्वये न न धाःसा अन्वे-
षण गवेषण याना स्वःपिं धाक्वसिनं “आधार भरोसा काये
माःगु सत्य धर्म अवश्यमेव जुया च्वन” धका स्वीकार याये
माली ।

गुलिं गुलिसिनं प्रशस्त रूपं पूर्वक अन्वेषण व गवेषण
मयानिगुलिं धार्मिक सिद्धान्त प्रति ज्ञानं भ्यावे मजुया द्वन्द व
संशय यान्तां प्यान्तां खाका च्वने माःपि नं दया च्वन ।

गुलिसिनं थःपिनिगु चित्तय् सन्तोष जुइक अन्वेषण,
गवेषण व उद्योग याना वःगु जूसां मेखें पाखें थुइ कथं कनेगु
ज्यनेगु क्षमता दयेक सामर्थ्य मदया च्वंसां आधार भरोसा ला
प्राप्त याना च्वंनिगु दु ।

धर्मं धयागु गुलि गुलि अभ्यास यात उलि उलि विस्तृत
जुया वइगु खः; सीके मास्ति वःगु विषय वस्तु छगू छगूयात

अन्वेषण व गवेषण याः लिसे सीके बहःगु आपालं विषयत भ
 भं अप्वः लुया लुया वइगु जुइगु जुया ; गम्भीरगु महासमुद्रयात
 परीक्षण यायेगुथें जुइगु जुया च्वन ।

जिमित सम्यग्दृष्टि सिद्धान्त दया च्वंपि मांबौपिनि
 पाखें जन्म जू वया च्वनापि जुया मचांनिसें हे तथागतं कना
 विज्याना तःगु उपदेशयात समय दक्व पतिकं अन्वेषण यायेगु
 अवसर दया च्वंसां “जिमिसं सीका तयागु धर्मं ज्ञान समुद्रयात
 दाना स्वइह्य फिस्ते चा भंगःयागु ज्ञान स्वया विशेषता दइ”
 धका मती मतया ।

वंगु १९५८-दें मार्च महिनाया हार हारय् स्वास्थ्य
 कमजोर जूगुलि छन्दविङ्ग लँय् च्वंम्ह डा.ऊ. म्यिङ्ग स्वेयागु वासः
 पसलय् वना वासः याः वनाबले डा.ऊ. म्यिङ्ग स्वेनं वासः यायेत
 विज्यानाच्वंपि सयादोपि लिसे धर्मं छलफल याना च्वनीगु
 शब्दत न्हिथं धयार्थें न्यने दया च्वन ।

डा. ऊ. म्यिङ्ग स्वे आधुनिक शिक्षा दुह्य छह्य डाक्टर
 जुया च्वंगु अनुसार न्ह्यागु ज्या खँय् जूसां प्रत्यक्ष क्यने फूसा-
 तिनि पत्याः यायेगु वानि दुम्ह खः । डा. म्यिङ्ग स्वे मण्डले
 शहरय् अंग्रेज युग व जापान युगय् ख्याति प्राप्त जुइका वःह्य
 डा. ऊ. सांच्यूया काय् जुया मचावले निसें हे भिक्षु संघ-
 पिन्त लिक्क आधार कया वये न्ह्य* बुद्ध शासानुयायी छह्य

* देवमनुस्सा उपासकभावेन पब्वज्जितभावेन वा सासनं ओसरन्ति ।

(खुहकपाठ. दृ. पौ-ह्याः ३ ।)

व्यवित जूगु जूया निंति बुद्ध-धर्मयात थःगु दृष्टि निरवशेष रूप
 आस्था व विश्वास याना तये धुकूहा जूसा नं मेमेपिं इष्ट
 मित्रपिं लिसे सम्पर्क तयेगु अवस्थाय् अन्य पक्षीय व्यवितपिं
 सन्तोष जुइ फयेक धाये मफूगु उपदेशतय्त भिक्षु संघपिन्त
 निवेदन याना न्यने क्यनेगु स्वभाव दुगु खँ सीके दु ।

गृहस्थपिसं भिक्षुपिन्त चतुप्रत्यय द्वारा ग्वाहाली बिया
 धम प्रचार यायेमाः । भिक्षुपिसं गृहस्थीपिन्त धर्मोपदेश द्वारा
 संग्रह याना धर्म प्रचार यायेमाः । थुकथं शासन प्रचार यायेगु
 सही रूपं धर्म प्रचार यायेगु खः ।

छन्हुला डा. ऊ. म्यिङ्ग स्वे नं “परलोक दु, मदु” धयागु
 खँ महास्थविर छहासिके निवेदन याना न्यन । महास्थविरं नं
 दिलचस्पी दयेक अभिधर्म विधि द्वारा प्रस्थान प्रत्यय स्वाका
 लिसः बिया बिज्यात । उकीयात वासः याइगु कोथां पिने पाः
 पिया च्वनापि जिमिसं ताये दया च्वन ।

डा. ऊ. म्यिङ्ग स्वे धाःसा पालि शब्दं धौ बजि जूया
 च्वंगु महास्थविरयागु लिसः प्रति सन्तोष जू खाः मवः ।
 जिमिके वासः यायेगु पाः वःगु अवस्थाय् “परलोक दु, मदु”
 हानं लिसा कयाः न्यना च्वंच्वन ।

च्वय् च्वया वयाथें बुद्ध-धर्मय् फिस्ते भंगःचिगु ज्ञान
 लिसे फरक मज्जूगु ज्ञान ति जक ज्ञान दया च्वंपिं जिमिसं
 “महास्थविर छहासिनं बिया बिज्याःगु लिसः प्रति हे सन्तोष

समस्यां सम्बन्धयुं सम्यग्दृष्टिं यथार्थं दर्शनं प्राप्तं यांना भिगु
बांलागु “परलोक” सुगतिं स्वर्गं-लोकयुं जन्म का वने दया
निर्वाणयात साक्षात्कार यांना वने फये माल ।

मंगला आउं म्यिड
सासना येता, रंगून ।

१५-६-५८

जीवनया समस्या

(परिशिष्ट छुमा)

जीवनया समस्या सफूयात १९५७-दँय् ह्लापां १९५८ दँय् निकोखुसी जम्मां निको छापे याके धुन । थुपिं छापे याके धुंगु सफूत फुना वंगुलि स्वको खुसी छापे यायेत बहुश्रुत प्रेमी भाजु मय्जुपिसं बार बार प्रार्थना याःसा नं रजिष्टर्डया कठिनाइ नं याना छापे याके मजिया च्वन ।

आः ला डा. ऊ. म्यिङ्ग स्वे नं डाक्टरपिनिगु जीवनय् अत्यावश्यक जुया च्वंगु समस्या न्यागू महोपकारक महा-स्थविर महाशी सयादोयात हाकनं निवेदन याना न्यंगु जुथा महास्थविर सयादो नं नं आपालं सत्त्वपिम्त करुणा न्ह्यचीका लिसः बिया विज्याःगु जुया इपिं परिशिष्ट समस्या न्यागू न्ह्यसः लिसें लिसःयात समेत छपुचः याना थुगु जीवनया समस्या सफूयात ज्यूगु विधि स्वकोखुसी छापे याकागु खः । समस्या न्यागू डाक्टरपिनिगु जीवनय् जक मखु सकलसिगु जीवनय् गुलि

तक अत्यावश्यक जुया च्वंगु दु, छु गुजागु समस्यात खः धयागु-
यात बहुश्रुत प्रेमी कुलपुत्र कुलपुत्रीपिसं थुगु जीवनया समस्या
सफया परिशिष्टय् ब्वना स्वये फू ।

मंगल जुइमाः !

मंगला आउँ म्यिङ्

ब. स. १३३८-दँ जेठ शुक्ल द्वितीया
(२९-५-७६)

छट्टसंगीति पुच्छक अग्गमहापण्डित

महास्थविर महाशी सयादोयागु

निदान

डा. ऊ. म्पिइस्वेया निवेदन याना तःगु न्ह्यसः संक्षिप्तं
निम्नः ३-थी हे खः ।

१ - छगू जन्मय् सिना वनीह्य सत्त्व छह्य न्हूगु जन्मय् प्रति-
सन्धि च्वना गुकथं हाकनं उत्पन्न जुइगु खः ।

२ - रोग उत्पन्न जुइकीपि रोग किटाणुत पाणातिपात कर्मया
क्षेत्रय् प्राण (पाण) धयापि जीव विज्ञान दुपि सजीव सत्त्वर्थे
जाःपि खः ला ?

३ - रक्तचाप रोगादि उत्पन्न जुइगु व विशेष प्रकारं आयु
तःहाकः जुइगु छु गुजागु कारणं खः ?

च्वय् कना वयागु न्ह्यसः स्वंगू आपालं अर्थकथाय् धाये
थाकूगु धका धया तःगु अति कठिन ४-थी लिसे सम्बन्धित

जुया च्वंगु दु । अति कठिन ४-थी छु छु धा:सा.....

(१) प्यंगू सत्यया विषय;

(२) सत्त्व.....विषय

(३) प्रतिसन्धि विषय

(४) कारण कार्य सम्बन्ध तथा उत्पन्न जुइगु पहः प्रतीत्य समु-
त्पाद विषय । थुपि ४-थी हे जुयाच्वन ।

चव्यागु कठिनाइत व डा. ऊ. म्यिङ्गस्वेयागु न्ह्यसःतय्त
स्वाकाः स्वल धा:सा क्वय् क्यना कथं खने दया च्वन ।

१-नम्बर न्ह्यसः ३-नम्बर कठिनाइ लिसे स्वाना च्वंगु दु ।

२-नम्बर न्ह्यसः २-नम्बर कठिनाइ लिसे स्वाना च्वंगु दु ।

३-नम्बर न्ह्यसः ४-नम्बर कठिनाइ लिसे स्वाना च्वंगु दु ।

अथे जुया स्वंगुलि न्ह्यसःत थुइक सन्तोष जुइक लिसः
बी थाकूगु विषयत जक जुया च्वंगु लिसें प्रत्यक्ष साधक नमूनात
लिसें नं सहलह तथा स्पष्ट याना क्यने मानिगु जुया च्वंगु
कारणं याना भं हे थाकू ।

अथे जुया थन क्वय्यागु विषययात न्हापां गम्भीर रूपं
नुगलय् थंके बिया तये मास्ति वः । व छु धा:सा-

न्हापा ल्हापायागु युगय् सामाम्य मनूतय्सं लुइके खंके
मफूगु विषययात थौंक्न्हेयापि मनूतय्सं स्वयं थःपिसं प्रत्यक्षी-
करण याना च्वंगु दु । अथे हे थौंक्न्हेयापि मनूतय्सं लुइके खंके
मफूगु विषयतय्त नं लिपा लिपायापि मनूतय्सं स्वयं थःपिसं

प्रत्यक्षीकरण याइतिनि । ह्लापा ह्लापायागु युग्य् नं इमित स्वयं
थःपिसं प्रत्यक्षीकरण याना वंपि विशिष्ट व्यक्तिपि दये फूगु
जुच धयागु विषय हे जुयाच्चन ।

(न्ह्यसः व लिसःतय्त छगू छगू जोडे याना क्यना वने ।)

परलोक दु ला?

न्ह्यसः नम्बर - १

न्ह्यसः - (क) वयधम्मा संखारा; अप्पमादेन सम्पादेथ -
धयागु तथागतयागु उपदेश अनुसार उत्पत्ति जुइ यःगु संस्कार
धर्मत विनाश जुइगु स्वभाव दयाच्चन" धया तःथें रूप धर्म
विनाश जुल धाःसा नाम धर्म नं विनाश जुइगु थुया च्वंगु दु ।

"सिमा वंहा सत्त्व छह्य रूप व नाम नितानं विनाश जुया
वने धुकूगु जुया नं उह्य सत्त्व लिपायागु छगू जन्मय् हाकनं
उत्पन्न जू' धका धाःगुली गुकथं उत्पन्न जुइगु खः ?

लिसः नम्बर - १

प्रतिसन्धि विषय

लिसः - (क) पुला वने धुकूगु २५००-दें स्वया ह्लापा विश्वय्
प्रादुर्भावं जुमा बिज्याःह्य तथागत सम्यक्सम्बुद्धं सत्त्वपिनि
उत्पत्तिक्रम जन्मयात स्वयं लुइका सीका खंका बिज्याये धुंका
उल्लेख याना कना थका बिज्यात । इपि खः - रूप व नाम

नितां दुगु जन्म; रूप मात्र जक दुगु जन्म; *नाम मात्र जक दुगु जन्म धका ३-थी ।

उकी मध्यय् रूप मात्र जक दुगु जन्म व नाम मात्र जक दुगु जन्मतय् भावना विधिं जक साक्षात रूपं सीका काये फु । रूपय् परीक्षण यायेगु विधिथें जाःगु विधिं ला लुइके सीके फइगु कारण मदु । अथे नं नाम मात्र जक दुगु जन्मय्; चित्त उत्पन्न जुया च्वनीगु पहःयात प्रत्यवेक्षण याना स्वल धाःसा चित्त नाम-यागु शक्ति सामर्थ्यत लुया वये फु । उकिं प्रत्यवेक्षण याना स्वये फयेके निरिति छुं भति उल्लेख याना वयने ।

* — “मथगु अस्पष्ट जूगु विषययात हाकनं निवेदन याना न्यने मास्ति वः” धका भूमिका वयने धुंका “रूप मात्र जक दुगु जन्मय् चित्त, नाम धर्मत गन ध्यंक वना च्वनलय्” धका डाक्टरं निवेदन याना न्यंगु कारणं हाकनं लिसः बिया बिज्याःगु थुकथं जुया च्वन ।

डाक्टरयागु मूल न्ह्यतःया शुद्ध हे “वयधम्मा संखारा=उत्पन्न जुइ यःगु संस्कार धर्मत विनाश जुइगु स्वभाव दया च्वन” धका उल्लेख याना तःगु अनुसार रूप, नाम, संस्कार धर्मत धाक्व उत्पन्न जुया वये धुंका तत्क्षणय् हे विनाश जुया तना वनी । उगु पुलांगु रूप, नामतय् वःकया न्हून्हूगु स्वाकं उत्पन्न जुयाच्वंगु न्हून्हूगु रूप व नामतय् जक खनाच्वनी । उपमा-बाज्या, अजि, मां-बोपि ई जुइबले सिना तना वनी । न्हून्हू उत्पन्न जुया वृद्धि जुया वइपि काय्, छय्, छुइपि जक सिया खना च्वनीथें हे जुल । अथे जुया रूप, नाम नितां दुगु जन्मय्

सौ न्हवः नं पुलांगु रूप, नामत दिपाः मदयेक क्षण क्षण्य विनाश
 जुया तना वना च्वनी । न्हूहूगु उत्पन्न जुया वया च्वनीगु रूप, नाम
 न्हूहूगुयात जक खना च्वनी । अथे हे सिना वनीबले नं पुलांगु जन्मयागु
 रूप नाम दक्व दिक्वं हे ल्यं पुत्यं मदयेक विनाश जुया मदया वनी ।
 न्हूगु जन्म्य न्हूहूगु रूप, नामत स्याकं तुं दिपाः मदयेक उत्पन्न व वृद्धि
 जुया वनी । रूप मात्र जक दुगु असंज्ञासत्त्व भव्य उत्पन्न जुइह्य व्यक्ति-
 याके ला भावना कर्मयागु सामर्थ्यं न्हूगु चित्त नाम उत्पन्न जुया लुया
 मवःसे रूप मात्र जक उत्पन्न जुया वनी ।

गुकथं धाःसा-गुलि गुलि व्यक्तिपिसं लुमंकीगु संज्ञा दया, सीकीगु
 चित्त दुगु जुया, आशक्त जुइगु, अपराध याइगु, द्वंकीगु, मानसिक
 दुःख जुइगु, स्याइगु, असह्य वेदना जुइगु जुया वया च्वनीगु खः । लुमं-
 कीगु संज्ञा, चित्त मन्त धाःसा ला उत्पन्न जुया वया च्वनी मखु; लुमंकीगु
 संज्ञा मदइगु चित्त मदइगु हे जक बाँला जू' धका चित्त्य दोष खंका,
 चित्त संज्ञा मदइकथं उद्देश्य तथा रूपावचार चतुर्थं ध्यानयात वृद्धि
 जुइकी । उरिं व्यक्तिपित उगु जन्मं चयूत जुया पुलांगु रूप, नाम दक्व
 दिक्वं विनाश जुया वनीगु अवस्थाय न्हूगु जन्म्य रूप मात्र जक उत्पन्न
 जुइ । चित्त नाम्य घृणा ताइगु भावना कर्मया शक्ति चित्त, नाम
 उत्पन्न जुया मवःसे निरोध जुया च्वनी । ५००-गू कल्प तक उगु भूमी
 सिंयागु मूर्तिथे, त्वहंयागु मूर्तिथे स्थिर जुया च्वनी । मरण जूगु
 अवस्थाया इर्पापथ अनुसार हे फेतुना, गोतुला वा दना, इकिधिकि
 मसंसे स्थिर जुया च्वनी । ५००-गू कल्प पूवनीबलय ह्यापा मरणासन्न

उम् नाम मात्र जक दुगु जन्मय् चित्त नाम प्रतिसन्धि निसें
 च्यूति अवस्था तकं चित्त छगुलिं लिउ मेगु न्हून्हुगु लुया विना
 वना च्वनी ।*उकथं उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगुली न्ह्योनेयागु

अवस्थाय् आशक्त जुइका वःगु चित्त आरम्भणयात हे आशक्त जुइका
 मनुष्य, देवभूमी प्रतिसन्धि चित्त उत्पन्न जुया वया रूप नाम नितां दुगु
 न्हूगु जन्म जुइ । थुकथं भावनाया शक्ति चित्त नाम उत्पन्न मज्जेसे हे
 त्वाः दला च्वंगु असंज्ञासत्त्व भूवनय् जक मखुनि; मनुष्य जन्मय् नं
 अरहन्तपिके निरोध समापती प्रवेश जुया च्वनीबलय् भावनाया शक्ति
 न्ह्येन्हुयंकं चित्त नाम उत्पन्न जुया मवःसे त्वाः दला च्वनीगु नं वनि ।
 भावनाया सामर्थ्य आश्वर्यजनक जुया च्वनीगु पहःयात प्रत्यक्ष जुइक
 वयनेगु खःसा थौंकरहे भावनायात परिपक्व जुइक उद्योग व अभ्यास
 याना तःवि दु । इवि मध्यय् गुलिं गुलिसिके थःपिसं प्राप्त याना तःगु
 विशिष्ट धर्मय् थ्यना च्वनीबलय् खनीगु, ताइगु, थोगु, कल्पना व
 बिचाः याइगु सामान्य चित्तत लुया वयेगु मदुसे घण्टौ घण्ट तक फेतुना,
 दना, स्थिर जुया च्वने फूगु खने दु । उकथं सामान्य चित्तत लुया वइगु
 मदुसे ताउतक स्थिर जुया च्वने फूगुयात आधार याना भावनायागु
 सामर्थ्ययात विश्वास यायेमाः ।

थुलिं हे रूप मात्र जक दुगु (असंज्ञासत्त्व) भवय् चित्त नाम
 बिन्कुल मदयेक स्थिर जुया च्वनीगु पहःयात सीके फु ।

*“चित्त नाम मात्र जक वया च्वंगु भवया सत्त्वयात मिखां खंका काये
 फु ला ? छु कारणं याना चित्त मुकं उत्पन्न जुया च्वन लय् ? उकथं

चित्तं दृग् विनाश जुया वने धुंका; मेगु चित्तं दृग् उत्पन्न जुया वयेत आधार भरोसा धयागु छुं दृग् हे नं दुगु मखु । अथे नं विनाश जुया वंगु न्हवः न्हवःयागु चित्तया शक्ति वेगं लिपा लिपायागु चित्तत दिपाः मदयेक स्वाकं उत्पन्न जुया चवनीगु खः।

जुया चवंगुली दुःख मजू ला ?” आदि धका हाकनं न्यंगु कारणं हानं स्पष्ट याना वयना बिज्याःगु थथे खः—

नाम मात्र जक दुगु अरूप भूमी प्यतं दया चवन । रूपावचर ध्यान प्यंगुलिंयात लाभ याना काये धुंहा व्यक्ति “रूप दया विभिन्न रोग जुइका चवनेमाः; दायेका, पायेका, स्याका, शास्ति याका चवनेमाः; रूप मन्त धाःसा उजोगु दुःखत दये फइ मखु; रूप मदइगु भिं जू, ज्यु” धका रूपय् दोष खना वया रूप मदयेकेया निति उद्देश्य तथा प्रार्थना याना अरूपध्यान प्यंगु वृद्धि जुइकीगु जुया चवन । उहा व्यक्ति उगु भवं च्यत जुइबले अरूप भूमी प्यंगु मध्यय् थःमं प्राप्त याना तःगु ध्यानलितसे सम्बन्धितगु भूमी उत्पन्न जुइगु जुयाचवन । उत्पन्न जुइगु अवस्थाय् भावना कर्मयागु शक्ति रूप उत्पन्न जुया मवःसे चित्त नाम मात्र जक उत्पन्न जुया वइगु जुल । उगु चित्त नाम मध्यय् असहनीय दुःखत दुमग्ग्याः । प्रसन्न प्रफुल्लितगु सुख दुगु चित्त लित्तं मध्यस्थ तालं समता दुगु भिंगु चित्त मुकं जक दुग्ग्याः । उकिं उकथं चित्त नाम मात्र जक दया चवंगुलिं दुःख मवु । सुख जक जुया चवनीगु जुल । अनं अतिरिक्त चित्त नाम धर्म मिखां खने दयेके ज्युगु धर्म मखुगुलिं, उहा नाम मात्र जक बुह्य व्यक्तियात प्रकृति मिखां सुना नं खंके फइमखु ।

थुयाय् अत्यावश्यकगु ज्या छगू क्वात्तुक ध्यान तथा विचाः
याना च्वनेगु क्षणय् तायेके बहःगु शब्दत दया च्वन धाःसां ताइगु
चित्त दया मवःसे विचाः याइगु चित्त मुकं जक स्वाकं उत्पन्न
जुया च्वने यःगुयात लिधंसा कया स्वल धाःसा ह्लापा ह्लापायागु
चित्तया वेग तीक्ष्ण जुया च्वनीगु पहःयात थुइका कायेफु । अथे
जुया नाम मात्र दया च्वंगु भवय् मृत्यु जुइ न्ह्यवः नं ह्लापा
ह्लापायागु चित्तया वेग मात्रं याना लिपा लिपायागु चित्तत
उत्पन्न जुया च्वंगुयात थुइका काये फु धाःसा उगु भवं मृत्यु जुया
वनीगु अवस्थाय् नं लिपायागु जन्मय् आधार दुगु थःजु; वा
मदुगु थःजु; ह्लापायागु भवया चित्तयागु वेगं हे लिपायागु भवय्
प्रतिसन्धि चित्त उत्पन्न जुइ फूगुयात थुइके दया च्वन । थ्व जूल
चित्त नाम धर्मया शक्ति सामर्थ्यात तुलना याना स्वये फये-
केया निंति “छुमा मात्र” उल्लेख याना वयनागु ।

मृत्यु जुया वंहा सत्त्वयाके रूप व नाम नितां विनाश
जुया वंसा नं मरणासन्न अवस्थाय् आशक्त जुइका वःगु ह्लापा

तथागत सम्यक्सम्बुद्धपिसं जक सर्वज्ञता ज्ञानद्वारा सीका खंका काये
फु । उगु अरूप भूमी मिखा रू, ह्लायापं रूप आदि छुं रूप नं मदुगुलि
बुद्धप्रात नं खंके मफु; धर्म नं न्यने मफु । उकिं उगु भूमी पृथग्जन
पुद्गल थ्यंकः वन धाःसा उगु भवय् मार्ग फल धर्म विशेषतायात प्राप्त
याये फइ मखु । आयु पूवनाः उगु भवं च्यूत जुया वनीबेलय् मनुष्य देव
भूमी हाकनं थ्यंक वइ । उगु अवस्थाय् मेमेपि लिसें तुं समान जुइगु

ह्लापायागु चित्तया शक्ति याना लिपायागु भव स्थिती न्हूगु
चित्त सम्बन्धित जुया हानं उत्पन्न जुया वनीगु खः । उकीयात
प्रतिसन्धि चित्त धका धाइ । उत्पत्ति पहः गथे धाःसा -

मरणासन्न अवस्थाय् थ्यना च्वंहा सत्त्व थःमं याना वये
नंगु भिगु मभिगु कर्म छगू मखु छगूयात, उगु कर्म याःगु क्षणय्
लुइका वये नंगु आरम्भणयात, वा उत्पन्न जुइ मानिगु लिपा-
यागु भवया स्थितियात; लुइका खंका आशक्त जुया च्वंच्वनी ।
उगु आरम्भणयात इच्छा मयाःसा नं उगु अवस्थार्थे जाःगु
अवस्थाय् हटे याना मदयेकां मदयेके मज्यू । उकि मरणासन्न
अवस्थाय् ज्वलं च्वंका बेहोश जुया च्वनीपि मध्यय् गुलि छुं
छगू ज्या याना च्वर्थे, गुलि लय्ताये बहःगु न्ह्याइपु ताये बहःगु
लिसे ध्वदुया च्वर्थे व गुलिसिनं भयंकरगु भय उपद्रवत लिसे
सामना याना च्वर्थे विशिष्ट विशिष्ट रूपं जुया च्वनीगुयात
लिक्क वया च्वनीपि मनूतय्सं स्पष्ट रूपं खना च्वनी । गुलि-
सिनं ज्वलं च्वंका बेहोश जुया च्वंगु अवस्थां हाकनं होशं चाये-
कीगु बखते “गुजाह्लासिनं सःता यंकल; गुजागु थासय् थ्यंक
वना; गुजागु चीजत खंका वया” आदि धका नं हानं धाये सः।*

खः । यदि मनुष्य देव जन्मय् श्रोतापन्न सकृदागामि जुइ धुंका तिति उगु
अरूप भूमी उत्पन्न जू वन धाःसा उगु अरूप भूमी हे च्वय्यागु मार्ग ,
फल स्तर लाभ जुइका अरहन्त जुया उगु भूमी हे परिनिर्वाण जुइ ।

* - थुथाय् “डाक्टरपिके मस्तिष्क स्यंगुलि धात्थे मखुगु जुया नं धात्थ

थुजोगु आरम्मण निमित्त छगू छगुली आशक्त जु जुं हे
 अन्तिमगु च्यति चित्त निरोध व विनाश जुया सिना वनी । सीगु
 धयागु नं आः बिचाः याना सिया च्वंगु चित्त छगू फुना वनीगुथें
 जाःगु हे जुयाच्वन । उकिं आः बिचाः याना सिया च्वंगु ह्लापा
 ह्लापायागु चित्तत फुना अन्त जुया वंक्व पतिकं उगु उगु चित्त-
 यागु वेगं याना लिपा लिपायागु चित्तत दिपा मदयेक स्वाना
 उत्पन्न जुया च्वनीगुथें च्यतिचित्त त्वाः दला वने साथं तुं
 छकोलनं मरणासन्न अवस्थाय् आशक्त जुइका वःगु आरम्मण-
 यात हे स्वाकं खने दयेक वया न्हूगु भव स्थिती न्हूगु चित्त

खःगुथें भाःपीगु जुयाच्वन” धकाः धारणा दुगु खें हानं निवेदन याःगु
 जुया हानं स्पष्ट याना वयना बिज्याःगु गुकथं धाःसा – डाक्टरपिनिगु
 बिचाः कथं मस्तिष्क स्यंगु कारणं यानाः; बुद्ध शासनिक ग्रन्थया बिचाः
 कथं नुगःचुयागु हि स्यंगुलि याना मखुगुयात खःथें च्वंक भाःपीगु नं
 दये फु । अनं अतिरिक्त मरणासन्न अवस्थाय् हा छह्यं दुगु रूपत दक्वं
 हे स्यना च्वनीगुलि याना मस्तिष्क रूप नं हीन जुया स्यना वना च्वंगुली
 शंका काये माःगु मन्त । तर अथे नं उजोगु आरम्मण निमित्तत क्लेशं
 अलग्ग मज्जिपि पुद्गलपिन्त जक प्रकट जू; क्लेश रहितपि अरहन्त-
 पिन्त प्रकट मज्जिपि पुद्गलपिन्त नं मभिगु आरम्मण मुक्कं प्रकट
 जुइगु मखु; भिगु आरम्मणत नं प्रकट जुइगु हे जुल । मभिगुली अभ्यास
 अप्वःपि व्यक्तिपिन्त प्रायः याना मभिगु आरम्मण जक प्रकट जुइ यः ।
 भिगुली अभ्यास अप्वःपि व्यक्तिपिन्त प्रायः याना भिगु आरम्मण जक

प्रारम्भ जुया दया वइ । उकीयात त्हापायागु जन्म लिसे स्वापु
तया उत्पन्न जुइगु ज्या निति प्रतिसन्धि चित्त धका धाइ ।
थुथाय् त्हापायागु जन्मय् आशक्त जुइका वःगुयात स्वाकं प्रकट
रूपय् खने दइगु पहः आश्चर्यजनकगु स्वप्न खंका न्ह्यलं चायेका
वःह्य व्यक्ति उगु स्वप्नयात हे स्वाकं बिचाः याना च्वनीगु लिसे
नं समान जुयाच्वन । लासां दना वये न्ह्यवः ज्या याये निति

प्रकट जुइ यः । स्वप्न खनीबलय् अभ्यास अप्वः दुगु विषय खने यःगुथें
हे खः । विषयनायात वशीभूत जुइक उद्योग याना तःह्य व्यक्तियाके
ला भिगु आरम्भण जक प्रकट जुइगु खः । मभिगु आरम्भण ला प्रकट
जुइगु मखु । उकि मरणासन्न अवस्थाय् विशिष्टगु आरम्भण निमित्त-
तय्त खनीगु मस्तिष्क स्यंगुलि धका धाये फइ मखु । स्वयं इपि
व्यक्तिपिसं अभ्यास याना तःगु कर्मया कारणं याना प्रकट रूपं खने
वयेक वइगु जक जुया च्वन ।

सारांश रूपं धाल धाःसा यथिजाःगु कारणं हे प्रकट जुया
खने वयेक वःगु थःजु, उगु आरम्भणयात आशक्त जुइका मृत्यु जुल कि
उगु आरम्भणयात हे आरम्भण याना न्हूगु जन्मया प्रतिसन्धि चित्त
उत्पन्न जुया वइगु निश्चिन हे जुल । उपमा - स्वस्थ जुया च्वंहा
व्यक्तियाके हे छगू छगू आरम्भणय् आशक्त जुइ लात धाःसा; उगु
आरम्भणयात हे आरम्भण याना लिपा लिपायागु चित्तत स्वाकं तुं
उत्पत्ति व वृद्धि जुया वनीगु निश्चित जुया च्वनीगुथें हे जुल धका
चायेकेमाः ।

कैंपना याना तःगु विषययात लासां दना वयेगु बखते हाकनं
होश दया वइगु लिसे नं समान जुयाच्चन । थुगु प्रतिसन्धि चित्त
रूप दुगु भूमि स्थानय् उत्पन्न जुया वल धाःसा उकीयागु आधार
भरोसा जुया च्वंगु रूपत नं कर्मया कारणं याना व लिसें तुं छगू
पाखं हे उत्पन्न जुया वइ । थुकथं प्रतिसन्धि चित्त उत्पन्न जुया
वइवले लिपा लिपा सीके बहःगु, तायेके बहःगु, खंके बहःगु
आरम्मणतय्त सीका, थिया, ताया, खंका विभिन्न चित्तत नं
योग्यता अनुसार उत्पन्न जुइ । थ्व खः सत्त्वया मृत्युं लिपा न्हूगु
जन्मय् उत्पन्न जुया वइगुया संक्षिप्त पहः ।

गर्म स्थापना जुइगु गथे ?

न्ह्यसः- (ख) सत्त्व छह्य थःगु कुशल कर्म अनुसार हाकनं मन
जुया वइगु खः धका बुद्ध-धर्म अनुसार धाइगुली मांया गर्भय्
गर्म स्थापना जुइगु गथे ?

(आधुनिक आयुर्वेद शिक्षा (औषधी विज्ञान) कथं
निवेदन याये माल धाःसा सुं छह्य सत्त्व मृत्यु जुया वने धुंका
भव छगुली हानं उत्पन्न जुइगु जुया च्वन धका धया मतः । तर
गर्म स्थापना जुइगु पहःयात क्यना तःगुली धाःसा माँ-बौ
निह्य सहवास याइगुली वैद्य (वासः) शास्त्रया धापू कथं बौयागु
शुक्र धातुइ दुथ्याना च्वंफि Tadpol आकारथे जाःपि
(Spermatozoa) थयापि कीटारणुत शुक्र धातु लिसें तुं लखं-
लख मयाक सजीव रूपय् उखें थुखें सरे सरे जुया मातृ अंगया

दुने दुहाँ वनीगु जुया च्वनं ।

उगु शुक्र धातु तरल पदार्थया दुने पाखें आपालं आपालं कीटाणुत मांयागु Ovary धयागु मचा बीज छें नं (Ova) धयागु अंग छगू क्वहाँ वइगु स्थिति लिसे सम्पर्क चू लाइगु अवस्थाय् (संगम जुइगु अवस्थाय्) छगू (Ova) यात लखं लख दया च्वंपिं (Spermatozoa) त मध्यय् छहा (Spermatozoa) नं जक (Fallopian Tube) धयागु मचा छें नसाया दुने संगम जू वनेमाः । उकथं संगम जुइ धुंका तिनि उत्पन्न जुया वइगु अंश प्रारम्भिक गर्भ डिम्ब स्थिति जुया च्वन ।

उगु प्रारम्भिक गर्भ डिम्ब स्थिति हाकनं मचाछें दुगु क्षेत्र पाखे क्वहाँ वयेमाः । मचा छें दुने थ्यनीवले मचाछेंया इलायाग दुने घुसे जुइ धुंका द्रव्य तत्त्व जुया जन्म जुइगु अवस्थाय् तकं उगु थासय् हे स्थिर जुया च्वनीगु खः ।

लिसः— (ख) मनुष्य लोकया मांयागु गर्भय् प्रतिसन्धि च्वनीगु पहःयात पालि वाङ्मयय् क्वय् क्यना तयार्थे उल्लेख याना तःगु दु ।

(१) मातापितरो च सन्निपतिता होन्ति= माँ-बाँपिं निहा संगम जुइ ।

(२) माता च उत्तुनी होति=माँह्य नं ऋतु पुष्प (स्वाँ) ह्यःह्य जुया च्वनी ।

(३) गन्धव्वो च पञ्चपट्टितो होति=भावी मचा जुइहा नं प्रत्युपस्थित (तयार) जुया च्वनी ।

एवं तिण्णं सन्निपाता गब्भस्सवक्कन्ति होति= थुकथं
अंगं स्वंगू पाय्छि जुल कि गर्भं (प्रतिसन्धि) च्वनी ।

(म-१-३३२)

चवय् क्यना वयागु स्वंगू अंगत मध्यय् (१) नम्बर अंग
पश्चिमी देशया डाक्टरतय्गु प्रत्यक्ष अनुभवत, वैद्य शास्त्रत लिसे
समान जुया च्वंगुलि विशेष धया च्वने माःगु मन्त ।

(२) नम्बर ऋतु पुष्प (स्वाँ) ह्वइगु धयागु अंग आधु-
निक पश्चिमी देशया डाक्टरतय्गु प्रत्यक्षीकरण लिसे छुं दि
पाना च्वथें खने दु । अथे नं Ovary धयागु मचाछेँ ख्यँचं
Ova धयागु ख्यँय् कुतुं वइगु ऋतु-स्वाँ ह्वये धुंका तिनि जक
जुइगु खः । ऋतु-स्वाँ मह्वःनिपि उमेरय् मध्यनिपि; उमेर
पवचाःला वने धुंपिन्त मजू; उमेर दुपि हे जुया च्वंसा नं
ऋतु-स्वाँ मह्वःपिके प्रायः याना मजू धयागु थुगु विषयय् समा-
नता दइगु हे जुया च्वन । अनं अतिरिक्त Ova धयागु ख्यँय्
कुतुं वइगु समययात साधारण मनूतय्सं सीके फइ मखु;
पश्चिमी देशया डाक्टरतय्सं स्यूगु नं (३००) सः देँ स्वया
अप्वः जूथें मच्चंनि । बुद्धकालीन अवस्थाय् २५००-देँ
स्वया ह्यापायागु इलय् ला उगु कारणयात वैद्यतय्सं समेतं
प्रायः याना स्यूथें मच्चं । उकिं आपाःसिनं मस्यूगु उगु Ova
कुतुं वइगु ईयात तथागतं ठोके याना कना बिज्यात धाःसा उगु
खँयात सीके फइ मखु । “ऋतु-स्वाँ ह्वये धुंका प्रतिसन्धि च्वने
फु” धयागु विषययात ला ह्यापा ह्यापा निसें हे स्पष्ट रूपं सिया

च्वंगु दु । उकि “आपालं मनूतय्सं थुया च्वंगु ऋतु-स्वाँ ह्वइगु द्वारा हे ठोके (किते) याना कना बिज्याना तःगु जुया च्वन” धका भाः पिल घाःसा आधुनिक डाक्टरतय्गु प्रत्यक्षीकरण लिसे नं मिले जूगु हे जुया च्वन । थुथाय् तथागतयागु उपदेश वासः याये नितिं मखुगु कारणं याना छगू छगू दत्तले छुटे छुटे याना निश्चित रूपं कनेगु आवश्यकता मदुगुयात व निश्चित रूपं कना बिज्याःगु जूसां प्रतिसन्धि च्वनीगु लिसे सम्बन्ध तथा भिक्षुपिसं डाक्टरतय्गु विधि कथं प्रत्यक्ष परीक्षण याना स्यने कने यायेगु जुइ फइ मखुगु जुया उकीयात नं समावेश याना बिचाः याये योग्य जू ।

“भावी मचा नं तयार जुया च्वनीगु जुया च्वन धयागु (३) नम्बर अंगय्” मां-बौपिं निहा सहवास याना च्वनीगु क्षणय् हे तयार जुया च्वनेमाः धका ला धाये त्यंग मखु । वास्तवय् ला (१-२) नम्बर अंग अनुसार प्रतिसन्धि ग्रहण याये नितिं तयार जुया च्वंगु ईया दुने उहा माँया गर्भय् उत्पन्न जुइ योग्यम्ह व्यक्ति ला पुलांगु जन्मं च्युत जुया वःगुयात जक धाये त्यंगु खः।

उहा भावी मचा Spermatozoa धयागु शुक्रकीटया शरीरय् दुने उत्पन्न जुया वःगु ला? Ova धयागु ख्यँचय् दुने उत्पन्न जुया वःगु ला ? कि मखुसा इपिं निथी संगम जुइ धुकूगु गर्भ जाति रूपय् उत्पन्न जुया वःगु ला ? धका परीक्षण याये थाय् दया च्वन । उकी मध्यय् शुक्रकीटया शरीरय् दुने उत्पन्न जुया वःगु जूसा बौयात जक आधार काःगु जू वनी । मचा ख्यँचय्

दुने उत्पन्न जुया वःगु जूसा मांयात जक आधार काःगु जुया च्वनी । थुपि नितं योग्य मजू । उकिं “मातापेत्तिक सम्भवो= माँ-बौपिनिगु शुक्र श्रोणितयात आधार कया उत्पन्न जुया वइगु जुल” धयागु सीलवखन्ध पालि आदि अनुरूप शुक्रकीट व मचा ख्यँय्चा संगम जुइ धुंका मचा जाति रूप्य दुने उत्पन्न जुइगु जुया च्वन” धका चायेकेमाः । थुगु पाली “मांयागु श्रोणित धयागु मांया पाखें उत्पन्न जुइगु Ova धयागु मचा ख्यँय्चां हे” धका चायेकेमाः । उगु प्रतिसन्धि च्वने फूगु ईयात अर्थकथाय् ववय् च्वयार्थे किटे याना क्यना तःगु दु ।

सुद्धे वत्थुह्मि मातापितूसु एकवारं सन्निपतितेसु याव सत्तदिवसानि खेत्तमेव होति । (म. दृ -२-२१०)

मचाछें ऋतु-श्रोणित परिशुद्ध जुइबले माँ-बौपिं निम्हं छको सहवास याना तल धाःसा न्हेन्हु यंकं प्रतिसन्धि च्वने फूगु ई हे जुया च्वन ।

आधुनिक पश्चिमी डाक्टरतय्गु परीक्षण कथं “मिजंयागु शक्रकीटत मचा ख्यँय्चा लिसे संगम मजूनी धाःसा ४-घौति दइ-बलय् सिना वनीगु जुयाच्वन” धका व “३६-घौ दइबलय् सिना वनीगु जुया च्वन” धका अले हानं निन्हु स्वन्हु दइबलय् सिना वनीगु जुया च्वन” धका क्यना तःगु स्वये दु । उकिं उगु उल्लेख लिसे अर्थकथायागु धापुयात मिले याना काये मास्ति वल धाःसा “बौयागु शुक्र मांयागु श्रोणित लिसे छुं घडीया दुने संगम जुइ लाना वा अप्वलं अप्वः स्वन्हुया दुने संगम जुइ लाना

सहवास याये धुंका लिपा न्हेन्हुया दुने प्रतिसन्धि च्वने फूगु जुया च्वन' धका ग्रहण यायेमाः ।

बोधिसत्त्वया प्रतिसन्धि ग्रहण पहः

उपरोक्त उल्लेखतयत् भं स्पष्ट जुइके निति बोधिसत्त्वं प्रतिसन्धि ग्रहण याना बिज्याःगु पहः उल्लेख याना क्यने ।

पटिसन्धि गण्हन्तो पन आसात्हिपुण्णमायं उत्तरास-
त्हनक्खत्तेन अग्गहेसि । तदा किर महामाया पुरे पुण्णमाय सत्त-
मदिवसतो पट्टाय विगत-सुरापानं मालागन्धादि-विभूतिसम्पन्नं
नक्खत्तकीलं अनुभवमाना सत्तमे दिवसे पातो वुट्टाय गन्धोदकेन
नहायित्वा सब्बालङ्कार-विभूसिता वरभोजनं भुञ्जित्वा उपो-
सथङ्गानि अधिट्टाय सिरिगब्भं पविसित्वा सिरिसयने निपन्ना
निद्दं ओक्कममाना इदं सुपिनं अद्दस । (म. ट्ठ. -४-१२४) ।
दी-ट्ठ-२-२३-लय् नं समान रूपं हे क्यना तःगु दया च्वन ।

प्रतिसन्धि ग्रहण याना बिज्याःह्य बोधिसत्त्वं आषाढ
पुत्ती खुन्हु वाचा इलय् उत्तराषाढ नक्षत्रं युक्त जुया ग्रहण याना
बिज्यात । उगु अवस्थाय महामाया (देवी) आषाढ शुक्ल
नवमी खुन्हुं निसं श्रीखण्ड स्वाँमाः आदि छायेपिया अय्ला थ्वं
त्वनेगु मदुगु नक्षत्र क्रोडा अनुभव याना न्हेन्हु दुखुनु आषाढ
पुत्तीया दिनय् सुथ ह्लापनं शैथ्यां दना नस्वा लखं मोल्हुइ धुंका
सम्पूर्णा वस्त्रालङ्कारं छायेपिया उत्तम भोजन सेवन याये धुंका
उपोसथ अङ्गत अधिष्ठान याना श्री शोभां युक्तगु कोथाय् दुहाँ

वना श्री सयनय् गोतुला न्ह्यो वया च्वंगु इलय् (प्रतिसन्धि ग्रहण याःगुया कारणयात वयनीगु) श्रुगु स्वप्न खना बिज्यात ।

उपरोक्त अर्थकथाय् “बोधिसत्त्वया माँमं आषाढ शुक्ल नवमी खुनु निसें चतुर्दशी तकयागु रात्री थ्यंकं नक्षत्र क्रीडा याना बिज्यात । पुन्ही खुनु उपोसथ व्रत धारणा याना बिज्यात । उगु रात्रीया वाचा इलय् बोधिसत्त्वं प्रतिसन्धि ग्रहण याना बिज्यात” धका धया तःगु विषययात विशेष होश तयेमाः ।

उकी मध्यय् “नक्षत्र क्रीडा याना बिज्याः खुन्हुया दुने उपोसथ धारण मयानिगु जुया बोधिसत्त्वया बौ लिसे सहवास यायेगु दये फु । तर इपि दितय् दुने प्रतिसन्धि ग्रहण मज्जुनि । बुद्ध-शासनिक वाङ्मययागु व्यवहार कथं बीज शुक्र धातु; डाक्टरतय्गु व्यवहार कथं Spermatozoa धयागु शुक्रकीटत धाःसा उगु उगु दिनय् दुने हे माँयागु गर्भाशयय् स्थिर जुया च्वंगु दु” धयागु सीके दु । उपोसथ अधिष्ठान याःगु सुथं निसें प्रतिसन्धि ग्रहण याःगु वाचा ई तक १८-घौति दइगु जुल । उगु १८-घौतिया दुने वा वयासिकं न्ह्यवःयागु घडीतय्गु दुने, पालि वाङ्मय व्यवहार कथं श्रोणित (रक्त) डाक्टरतय्गु व्यवहार कथं Ova (मचार्य्य्याचा) माँयागु मचार्य्य्याचा छें कुतुं वना बौयागु शुक्रकीट लिसे संगम जुइ घुंकूगु जुइमाः । इपि नितान् संगम जुइ घुंकूगु प्रतिसन्धि जाति रूपय् बोधिसत्त्वयागु मंत्री पूर्वगामी जुया च्वंगु कुशल कर्मया कारणं उत्पन्न जुया च्वंगु कायदशक, भावदशक, वस्तुदशक धयागु कलाप ३-थी रूप

समूह ३०-गू लिस बोधिसत्त्वयागु प्रतिसन्धि चित्त उत्पन्न जुया वःगु जुल धका व आधार भरोसा जुया च्वंगु शुक्र श्रोणित निथी मिले जुया च्वंगु मचा ख्यँय्चा जाति रूप सहित कलाप ३-थी रूप समूह ३०-गूयात कलल प्रसाद रूप धाइगु जुया च्वन धका ग्रहण यायेमाः ।

उपरोक्त बोधिसत्त्वं प्रतिसन्धि ग्रहण यान बिज्याःगुयात आधार याना माँया गर्भय् प्रतिसन्धि च्वना बिज्याःगु ईयात थुकथं विभाजन याना चायेके बहः जू ।

प्रतिसन्धि ग्रहण समय

पौल्याः (२९-) ली क्यना वयागु प्रतिसन्धि ग्रहणया अङ्ग ३-गू मध्यय् माँ-बौ निह्य सहवास यायेगु धयागु ह्लापांगु अङ्ग द्वारा बीज शुक्रकीट लाभ जुइगुयात जक क्यना तल । उगु क्षणय् हे गर्भ स्थापना जुइगु धका ला धाये मास्ति वःगु मखु । माँ जुइहासिया ऋतु-स्वाँ ह्वइगु जुया च्वन धयागु निगूगु अङ्ग द्वारा ऋतु श्रोणित शुद्ध जुइ धुंका मचाख्यँय्चा लाभ जुइगुयात जक क्यना तःगु खः । उगु ऋतु-स्वाँ ह्वया च्वनीगु क्षणय् हे गर्भ स्थापना जुइगु धका ला धाये मास्ति वःगु मखु । थुकथं शुक्र-कीट व मचाख्यँय्चा नित्तां परिपूर्ण जुया इपि संगम जुइ लात धाःसा उगु अवस्थां* निसे उगु प्रति-

* शुक्रकीट व मचाख्यँय्चा संगम जुइ लाइगु अवस्थाय् प्रत्यक्ष परीक्षा याना तःपि डाक्टरतय्गु किटे याना क्यना तःगु अनुसार "धर्मता

सन्धि जाति रूप तरल प्रसाद तत्त्वया रूप्य स्थिर जुया च्वनीगुया दुने उह्य मांया गर्भय् उत्पन्न जुइ बहःह्य सत्त्वं पुलांगु जन्मं मरण जुया वइगु अवस्थाय् प्रतिसन्धि च्वनीगु खः धका चायेकेमाः ।

थुथाय् गर्भं प्रतिष्ठित जुया वृद्धि जुया वइगु पहःयात बुद्धोपदेश अनुसार व आधुनिक वैद्य शास्त्र अनुसार संक्षिप्तं उल्लेख याना क्यने ।

बुद्ध-शासनिक उपदेश कथं गर्भं प्रतिष्ठां

लिपा बृद्धि पहः

(१) पठमं कललं होति = ह्लापां कलल तरल प्रसाद तत्त्व उत्पन्न जुइ ।

(२) कलला होति अर्बुदं — कलल तरल प्रसाद तत्त्व ला ति रङ्ग दुगु अर्बुद [बुल्बुलचा] जुया वइ ।

श्रोणित शुरू जुया उत्पत्ति जूसें निसें १३-न्हु खुनुयागु दियात वा १४-न्हु खुनुयागु दियात हे ग्रहण याये योग्य जू । तर मचाख्येया छे नं उखतं कुतुं बये धुंकूगु मचा ख्येया लिपा छको धर्मता श्रोणित उत्पन्न जुइ धुंका तर्क बिनाश मज्जेसे स्थिर जुया च्वनीगु नं गबलें गबलें दये यःगु जुया च्वन तिनि" धका डाक्टरतय्सं हे लिसा कया धया च्वनीगु जुया ऋतु श्रोणित परिशुद्ध जू जक जुया च्वनीगुली नं शुक्र-कीट व उगु मचा ख्येया संगम जुइ लाइगु जुइ फइ तिनि धकाः नं चायेकेमाः ।

(३) अंबुदा जायेते पेसि = बुलबुलचां नचुक लः तया निना तःगु मल्तायागु भ्यातथे (भुतुमतु चिगुथे) जाःगु ला पाँय्चा जुया वइ ।

(४) पेसि निब्वत्तते घनो = ला पाँय्चां लिपा छधि छपाँय जुया वइ ।

(५) घना पसाखा जायन्ति = छधि छपाँय्गु घनं लिपा छधो, ल्हा, तुति, कच्चा न्याकच्चा लुया वइ ।

(६) केसा लोमा नखा पि च = सँ, चिमिसँ, ल्हा तुतियाग लुसित नं लुया वइ । [सं. १-२०८]

उपरोक्त खँ “मचाचा माँया गर्भय् दुने शारीरिक अङ्ग प्रत्यङ्ग पूर्ण रूप दया छकोलनं उत्पन्न जुया वइगु जुया च्वन” धका धारणा दुना च्वनीह्य व्यक्तियात तथागतं स्पष्टीकरण बिया कना बिज्याना तःगु उपदेश जुल । थुगु उपदेशय् कलल धयागु तरल प्रसाद तत्त्व गोन्हु दयेका बुलबुलचा गोन्हु दयेका लापाँय्चा जुइगु आदि धका छुटे याना निश्चित याना क्यना तःगु मदु; उत्पत्ति क्रम मात्रयात जक क्यना तःगु खः ।

आपालं आपालं अर्थकथाय् ला “कलल तरल प्रसाद तत्त्व [७-]न्हु; बुलबुलचा [७-]न्हु; लापाँय्चा [७-]न्हु; छधिछ-पाँय्गु घन [७-]न्हु; कच्चा मच्चा न्यागू [७-]न्हु” धका सप्ताह न्यागुलिं किटे याना क्यने धुंका “सँ, चिमिसँ आदित (४२-)गू सप्ताहय् दया वइगु जुया च्वन’ धका क्यना तःगु दु । पश्चिमभक्ति बोधिसत्त्वपिथे १०-ला प्रतिसन्धि च्वनीह्य

व्यक्तियात् उद्देश्य याना ४२-ग सप्ताहया दुने उत्पन्न जुइग
धाःगु जुइमाःथे च्वं ।

आधुनिक वैद्य (डाक्टरी) शास्त्र अनुसार गर्भ प्रतिष्ठित जुइ धुंका बृद्धि पहः

१ - स्वंगू सप्ताह तक मचा ख्यँय्चा मचाळ्य् प्यपुं मवंनि ।
४-गू सप्ताहय् मचाळ्य् प्यपुं वनीगु जुया च्वन । मचाख्यँय्चा
प्रकृति मिखां बाँलाक खँके मफयेक तःसकं चीधंचा जुयावं च्वनी
तिनि ।

२-न्याग सप्ताहया दुने दुगः क्वँय् स्वापु न्यापु निसें कया च्यापु
तक दया वइ । मचाया हाकः छगू पतिचि छलांगुया भिनिन्वय
छन्व दइ ।

३ - खुगूगु सप्ताहया शुरुइ छचों आकार लुया वइ । व शरीर-
यागु भाग स्वया नं तःधं जुइ । नुगःचु नं स्वये खने दये फइगु
जुल । उगु खुगूगु सप्ताह फुइबलय् दुगः क्वँय् दक्कों पूवनी ।
ल्हा तुतित खने दयेक वया च्वनी । मिखा जुइगु थासय् खालिगु
छ्यंगुती गाः वना दुहाँ वना च्वनी । ह्यधिकः छलांगुया प्यन्वय
छन्व दइ ।

४ - न्हेगूगु सप्ताहय् छाति, प्वाः, पूवंक दया वइ । तुति
पतिचा ल्हा पतिचातय्गु चि नकतिनि नकतिनि लुया वइ ।
मिखात स्पष्ट रूपं खने दयेक वइ । ह्यधिक बालांगु दइ ।

५ - च्यागूगु सप्ताह्य् स्वाःयागु अङ्गत स्पष्ट जुया वइ ।
ह्नाय्पं हःत नं लुया वइ । ह्यधिक छलांगुया ८-ब्बय् ७-ब्ब
दइ ।

६-गुंगूगु सप्ताह्य् ह्यधिक छलांगु व बालांगुया ग्याब्बय् छब्ब
दइ ।

७ - स्वला फुइगु १३-गूत्याः सप्ताह्य् ल्हा पति तुति पतिचात
पूर्ण जुया ल्हा तुतियागु लुसित बुया वइ । न्हाय्पं हःत पूर्ण
जुया च्वनी । लिङ्गयागु अङ्गत प्रकट जुया वइ । ह्यधिक
स्वलांगु चि दइ ।

८ - प्यला फुइगु १८-गूगु सप्ताह्य् मचा सनीगुयात मामं
सीकी । नुगःचु तिति न्हुइगु नं न्यने दइ । उकि उगु
अवस्थाय् डाक्टरतय्सं मचायागु प्राण दुहाँ वल धका किटे
याइगु जुया च्वन । मचायागु ह्य छह्यं नायुगु चिमिसंत जाया
वइ । मिखा फुसि सँ मिखा पुसा सँत नं बुया वइ । ह्यधिक
८-लांगुत्याः दइ ।

९ - न्याला फुइगु २२-त्याः सप्ताह्य् सँ बुया वइ । ह्यधिक
१२-लांगु दइ । जन्म जुल धाःसा छुं मिनेट ति जक म्वाना
च्वनी । गुगु हालतय् नं बाँकी ल्यना म्वाना च्वनी मखु ।

१० - खुला फुइगु २७-गूगु सप्ताह्य् मिखा चाला वइ ।
ह्यधिक १४-लांगु दइ । जन्म जुल धाःसा छुं छुं घडी तक जक
म्वाना च्वनी ।

११ - न्हेला फुइगु ३१-गूगु सप्ताह्य् जन्म जुइह्य मचा

म्वाना च्वनीगु छुं छुं कारणत उचित कथं दइ । ह्याधिक १८-
लांगु दइ ।

१२ - ८-ला फुइगु ३५-गूगु सप्ताह्य् बुइह्य मचा जीवित
जुइगु सम्भावनात यक्को दया च्वन । ८-लां बुह्य मचा
जीवित मजू धका धाइगु ह्यापायागु सिद्धान्त द्रना च्वंगु खः ।
ह्याधिक १९-लांगु दइ ।

१३ - ९-ला फुइगु ४०-गूगु सप्ताह्य् दि नं ला नं पूवनी ।
मचाया ह्याधिक २०-लांगु दइ ।

उपरोक्त आधुनिक वैद्य (डाक्टरी) शास्त्र अनुसार “माँ
व प्रतिसन्धि” धाःगु सफुती उल्लेख याना तःगु गर्भया मचा
वृद्धि जुया वइगु पहः संक्षिप्तं जुया च्वन ।

**गर्भ प्रतिष्ठित जुइ धुनेवं तुं छकोलनं प्राण
दुहाँ वः ला ?**

न्ह्यसः - [ग] सर्व अन्तिम धर्मता (मज्यू जुइगु) जुइ धुंका
लिपा हाकनं छको धर्मता जुइगु दिनय् धर्मता मवल धाःसा
गर्भया मचा लच्छि दत धका सीकेमाः ।

गर्भ प्यला दइगु अवस्थाय् मचा छें दुने दुह्य गर्भया मचा
सना हइगु शुरू जुया वःगुयात हे आधुनिक शास्त्र अनुसार प्राण
दुहाँ वइगु धका धाइगु जुया च्वन । “बुद्ध उपदेश अनुसार ला
गर्भ प्रतिष्ठित जुइ धुनेवं तुं छकोलनं रूप नं नाम नं प्रतिष्ठित

जुइगु खः धकाः धया तःगुलि गर्भं प्रतिष्ठित जुइ साथं छकोलनं प्राण दु” धका धाःगु जुइगु खः । आधुनिक भैषज्यं शास्त्र अनुसार गर्भया मचा प्यला दइगु अवस्थाय् गर्भय् च्वंहा मचायागु नुगःचु सना वइगु शब्दयात माँयागु प्वाःया छोने च्वना न्यना स्वल धाःसा सीका काये फु ।

आधुनिक भैषज्यं विज्ञान अनुसार Mam Mal धयापि दुगःक्वँय् दुपि सत्त्वपि धाक्व मिजं व मिसा सहवास याःसा तिनि गर्भं प्रतिष्ठित जुइगु जुया च्वन धका धया तल ।

सहवास या हे याःसा नं गुलि मिजंतय्के Spermatozoa धयापि कीटाणुत शुक्र धातुइ दुने विल्कुल मदया च्वन धाःसा गर्भं प्रतिष्ठित जुइ फइ मखु ।

छं समय ह्लापा भारतया प्रधानमन्त्री जवाहरलाल नेहरुं गर्भं निरोध विषयय् जोरतोरं प्रेरणा बिया च्वंगु खः । गर्भं निरोधया निति आपालं आपालं वासःत थौंक्न्हे उत्पादन जुया च्वंच्वन । इपि वासःतय्त प्रयोग यात धाःसा गर्भं धारण जुइ फूगु शुक्र श्रोणितया दुने दुगु Spermatozoa त सिना विनाश जुइगु जुया च्वन । अथे जुया-

बुद्धोपदेश कथं “गर्भं प्रतिष्ठित जुइ मात्रं छकोलनं प्राण प्रवेश जुइगु जुया च्वन” धका व आधुनिक भैषज्यं शास्त्र अनुसार “प्यला दइगु अवस्थां निसें प्राण प्रवेश जुइगु जुया च्वन” धका भेद जुया च्वंगुयात गुकथं पाय्छि जुइक सन्तुलनय् हये योग्य जू लय् ?

लिसः- (ग) लिसः (ख) यागु बुद्धोपदेशं क्यना तःगु विषय व भैषज्यं शास्त्रं कथं क्यना तःगु विषयतयत् तुलना याना स्वल धाःसा बुद्धोपदेशं गर्भं रूपं वृद्धिं जुया वःगु पहःयात शुरु शुरुइ “कलल, अब्बुद, पेसि, घन” धका ४-तं क्यना तःगु दु । भैषज्यं शास्त्रं कथं उकथं क्यना तःगु खने मदुसा नं स्वभाव कथं समानता दइगु सम्भावना दु । अनं अतिरिक्त बुद्धोपदेशं घनं छ्यो, लहाः, तुति कच्चा न्याकच्चा लुया वइगु जुया च्वन धाःगु खं व भैषज्यं शास्त्रं खुगूगु सप्ताहया शुरुइ छ्यो लुया वइगु जुया च्वन; खुगूगु सप्ताहया अन्तय लहाः, तुति लुया वइगु जुया च्वन धका क्यना तःगु समानता दया च्वन । “न्यागूगु सप्ताहय् कच्चा न्याकच्चा लुया वइगु जुया च्वन” धका धया तःगु अर्थकथाय् ला भैषज्यं शास्त्रं क्यना तःगु लिसे भतिचा पाना च्वथं जुया च्वंगु दु । अथे नं न्यागूगु सप्ताहया अन्त व खुगूगु सप्ताहया शुरु छस्वाकं तुं जुया च्वंगुलि समीपता हे दया च्वंच्वन । न्यागूगु सप्ताहया दुने हे सी मदयेक उत्पन्न जुइगु शुरु जुया वःगु नं जुइ फूगुलि गाक्कं समानता दया च्वंगु दु धका हे धाये त्वः जू । थुगु सफूया पौल्याः ३८-ली (Eden and Holland’s Manual of Obsfiefries) स सारे याना उल्लेख याना तःगु किपाः अनुसार धायेगु खःसा भेद विभेद मदुसे समानता दया च्वंगु हे लक्षण दु । बांलाक भेद जुया च्वंगु विषय ला प्राण विज्ञान उत्पन्न जुया वइगु समय हे जुया च्वन । उकीयात नं क्वय् क्यना कथं मिले याना काये त्वः जू ।

चित्त विज्ञान अतिकं शूक्ष्मं जुया च्वनं । प्रकृति मिखां
वा, माइक्रोस्कोपं स्वयां खंके फइगु मखु । अभिज्ञा, विपस्सना
ज्ञान आदि प्रज्ञा मिखां जक सीके खंके फइगु खः । उकिं तथा-
गत सम्यक् सम्बुद्धं प्रज्ञा मिखां सीका बिज्याःगु अनुसार “माँ-
बौपिनिगु शुक्र, श्रोणित ऋतुलिसें कर्मज रूप (३०) गू धयागु
कलल तरल प्रसाद रूपय् दुने हे प्रतिसन्धि विज्ञान शुरु जुइगु
जुया च्वन धका कना तथा बिज्याःगु दु । उगु अवस्थाय् शुक्रकीट
अवस्थार्थे सनेगु आवश्यक दुगु अवस्था मखु, सनीगु धयागु नं
चित्त व रूप नितां प्रबल जुइगु अवस्थाय् जक जुइ फइगु खः ।
प्रबल जुइ मखुनिबले मूर्छित मोहित जुया च्वनीह्मा व्यक्तिये हे
सने फइ मखुगु जुल । कलल तरल प्रसाद आदि मचायागु रूप
मूर्छित मोहित जुया च्वंहासिगु रूप स्वया नं शूक्ष्म जुया
निर्बल जुया च्वनीतिनि । उकिं प्यलाया दुने प्राण विज्ञान दया
च्वंसा नं मसंसे च्वना च्वनीगु जुल । डाक्टरतय्सं ला मचायागु
अति शूक्ष्मगु उगु प्रतिसन्धि चित्त विज्ञानयात व वयस्क व्यक्ति
छह्मासिगु उलि तक शूक्ष्म मजुगु चित्त विज्ञानयात ; अले छुं छग
मेगु चित्त विज्ञानयात समेतं सीके खंके मफू । रूपयागु आकार
प्रकारयात जक लुइके खंके फू । उकिं “मचाचिगु हलचल, मूटु
थरके जुइगुयात जक आधार भरोसा कया प्यला दयेका तिनि
प्राण प्रवेश जुइगु खः” धका किटे याना तःगु खः । उकीयात नं
परीक्षण याना स्वये बहः जू नि । प्राण प्रवेश जुइ साथं छकोलनं
हे सना हःगु ला ? वा प्राण प्रवेशं लिपा गुलि मिनेट दयेका सना

हेःगुं जुइ ?” धका परीक्षण याना स्वये त्वः जू । उकथं परीक्षण याना स्वल धाःसा निश्चित रूपं धाये थाकुइफु । अथे जुया “हलचल दुसा तिनि प्राण प्रवेश जुइगु खः धयागु धारणायात निश्चित व सत्य जुल” धका धाये फइ मखु ।

अनं अतिरिक्त मन प्रसन्न प्रफुल्लित जुल धायेवं रूप प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु खः; मन सुखुचिन धायेवं रूप सुखु चिनिगु खः । उकिं प्यला पूर्ण मजूनिवं गर्भ रूप्य प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु सुखु चिनिगु हेरफेरयात परीक्षण याना स्वयेगुलि उगु अवस्थाय् चित्त विज्ञान दु, मदुयात निर्णय याये फइगु जुया च्वन । थौंकन्हेयागु युग्य् उगु रूपयागु हेरफेरयात खंके मफुनि तिनिसा लिपायागु युग्य् खंके फइपि लुया वइगु सम्भावना दनि ।

अनं हानं (१) माँ-बौ निह्यसिनं सहवास याइगु (२) माँ जुइह्यसिया ऋतु-स्वाँ ह्वइगु धयागु अंग निगू दःसा नं भावी मचा मन्त धाःसा प्रतिसन्धि च्वने फइ मखु धका (म-१-३३२-लय् हे) धया तःगु दु । उकिं शुक्रकीट व (डिम्ब) मचा ख्यैय्चा संगम जू वःसां भावी मचाया चित्त विज्ञान प्रवेश जू मबल धाःसा उगु वीच रूप विनाश जुया वनीगु जुया च्वन धका धाये मास्ति वःगु भाव दुगुलि Spermatozoa व Ova संगम जुइ धुंका तिनि न्हेन्हुया दुने विनाश जुइगु दु मदुयात स्वया नं कलल तरल प्रसाद स्थिती विज्ञान प्राण प्रवेश जू, मजूयात सीके फइगु जुया च्वन ।

मोटा मोटि क्यन धाःसा धन सम्पत्ति अभावपि दुःखी दरिद्रपिनि काय् म्हायर्पि यक्व दु । प्राय याना धन सम्पत्ति थूपि धनाद्यपिनि काय् म्हायर्पि ह्यो जुया च्वन । उकथं जुइगु “माँ-बौपिनि बीज रूपं याना जक मखु जुइमाः; धनी मानी जुइत कुशल कर्म दुपि कम जुइगु कारणं याना नं जुइगु खः” धका बुद्ध धर्म कथं मती तये बहः जू ।

अथे जुया क्यना वये धुंगु विषयतयत् वः कया प्यला मदुनिबलेयागु प्रतिसन्धि रूप सनीगु मुटु धुक् धुक् मिनिगु मदु-निसां तथागतं कना क्यना बिज्याना तःगु कथं हे शुक्र व श्रोणित संगम जुइ धुंका न्हेन्हुया दुने कलल तरल प्रसाद अवस्थां निसे हे प्रतिसन्धि विज्ञान चित्त शुरु जुया उत्पन्न जुइगु जुल; प्यला दइगु बखते सने फयेक शारीरिक अंगत व मुटुयागु रक्तनलीत (स्नायुतन्तुत) पूर्ण जुया वइगुलि याना उगु अवस्थाय् तिनि सनिगु खः, मुटुयागु रक्तसंचारं धुक् धुक् मिनिगु खः धका सीकेमाः ।

न्ह्यसः- (१) बुद्धोपदेश कथं सत्त्व प्राणीपिनि च्यूति चित्त पतन जुइगु क्षणय्; माँ-बौ निह्यसिगु सहवास जुइगु क्षणय्; थुकथं संगम जुइगु इलय् गर्भं प्रतिष्ठित जुइगु खः धका व आधुनिक भेषज्यं विज्ञान कथं माँ-बौपिनिह्य सहवास याइगु अवस्थाय् बौयागु शुक्र धातु Spermatozoa कीटाणुत माँयागु Ovary बीज छेँचां Ova धयागु अंग प्रत्यांश छगू लिसे मचा छेँ नसाया दुने मिले जुया छपुचः ज वनीगु बखते गर्भं

प्रतिष्ठित जुइगु धका धया तल । गुकथं मिले याना ग्रहण याये योग्य जुइगु खः ?

लिसः- (घ) थुगु (घ) न्ह्यसः पौत्याः २८-गर्भं प्रतिष्ठित जुइगु निर्णयद्वारा लिसः बी धुंगु जुल । उकीयात दोहरे याना स्वये माल ।

प्राप्त याये थाकूगु दुर्लभ

न्ह्यसः- (ङ) यदि जवाहरलाल नेहरूया छन्द कथं गर्भं निरोध कार्यं सिद्ध जूगु जूसा मनुष्य लोक्य मनु जू वइपि सत्त्वपिनि नितिं प्राप्त याये थाकूगु महान दुर्लभ छगू न्हंका व तंका च्वने मालिगु जुइगु जूया नितिं इपि सत्त्वपिनि कर्म स्वभावयात गुकथं विचार विमर्श याये माली ?

लिसः- (ङ) गर्भं निरोध कार्यं सिद्ध जूगु जूसा नं उकीयात प्रत्येक मनुखं प्रयोग याइगु जुइ मखु । उकिं मनु जुइगु कर्म दुपि व्यक्तिपिं इमिगु कर्म अनुरूप उत्पन्न जुइगु मातृस्थान दइगु हे जुइ । गुलिं गुलिं उत्पन्न जुइ बहःगु अवसर मदुपि नं दइ मखु ला धका न्यने थाय् दु । तर उकथं उत्पन्न जुइगु अवसर मदया च्वंपि व्यक्तिपिं मनु जुइत क्वातुक कर्म मदुगुलिं खः धका ग्रहण याये माली । उपमा गथे धाःसा- मनु जू वया नं मांया गर्भय् हे विनाश जुया वने माःपिं व्यक्तिपिं जन्म जुइ धुंका गुलिचां मदुवं हे विनाश जुइ माःपिं व्यक्तिपिं हे धका भाःपी माःथें खः ।

गर्भ निरोधक वासः प्रयोगं पाणातिपात कर्म

लगे जू, मजू

थुथाय् प्रतिसन्धि रोके याइगु वासः प्रयोग याइपि व्यक्तिपिन्त बुद्धोपदेश कथं पाणातिपात कर्म लगे जू, मजू न्यने थाय् दनि ।

लिसः खः- प्राण विज्ञान प्रवेश जुया प्रतिसन्धि प्रतिष्ठित जुइ धुंका तिनि मरण व विनाश जुइकीगु वासः जुल धाःसा पाणातिपात कर्म लगे जू । अथे मखुसे वौयागु शुक्र धातुयात विनाश जुइका वा माँयागु श्रोणित (मचाख्यँच्चा) यात विनाश जुइका; प्रतिसन्धि प्रतिष्ठित जुइगु हे विल्कुल अलग जुइकीगु वासः जुल धाःसा ला बुद्धोपदेश कथं पाणातिपात कर्म लगे जू- धका धाये फइ मखु । कारण खः-

- १) स्याका च्वने माःगु विषय सत्त्व जुया च्वनीगु;
- २) स्याःह्वासिके उकीयात सत्त्व धयागु संज्ञा दया च्वनीगु;
- ३) सिके बो मास्ति वइगु;
- ४) सिना बंक ज्या यायेगु;

५) उंहा सत्त्व सीगु, धयागु थुपि अंगत न्यागुलि पूर्वसा तिनि कर्म बने जुइ; थुगु प्रतिसन्धिया क्षेत्रय् Spermatozoa यात सना जुइ च्वनीगु, कीटाणु लिसे समान आकार दइगु कारणं याना भैषज्य शास्त्र अनुसार शुक्रकीट धका धया तःसा

नं चित्त विज्ञान दु धका धाये फइ मखुगुलि उकीयात बुद्धो-
पदेश कथं सत्त्व-धका समर्थन मया । अथे हे Ova धयागु मचा
ख्यँय्चा मुक्कंयात नं सत्त्व-धका समर्थन मया । उकिं ह्लापांगु
अंग भंग जुया च्वन । शुक्रकीट व मचाख्यँय्चा (डिम्ब) न्ह्यवः
निसें हे विनाश जुया च्वन धाःसा सम्मिलित जुइ फइगु
अवसर, प्रतिमन्धि विज्ञान स्थापना जुइ फइगु अवसर मदु,
उकिं सत्त्व मरण जुइगु नं मदुगु जुल । न्यागूगु अंग भंग
जुया च्वंच्वन । थुकथं ह्लापांगु व न्यागूगु अंग निगू भंग जूगु
जूया निंति प्रतिमन्धि स्थापना जुइ फइगु अवसर हे मदयेक
रोके याइगु वासः प्रयोग याःह्यसित पाणातिपात कर्म लगे
जू धका धाये फइ मखु । उपमा गथे धाःसा-काय् म्हाय्पि
दयेके मास्ति मवःगु कारणं याना सहवास मयासे विरत जुया
च्वंह्यसित पाणातिपात कर्म लगे जू- धका धाये फइ मखुगुर्थे हे
धका भाःपी माः ।

न्ह्यसः- (च) माँयागु बीज छें Ova माँयागु ऋतु-
श्रोणित उत्पन्न जुया वये धुंका लिपा भिस्वन्हु, भिप्यन्हु दइगु
दिनय् पाके जुया बीज छें कुतुं वइ । बीज छें दया च्वंवले उगु
Ova दाखयागु आकारर्थे जुया च्वनी । दाखं पू कुतुं वइबले
ख्वला बीज छें दुने ल्यना च्वनीर्थे अर्थे हे उगु Ova पाके जुया
कुतुं वये धुनीवले बीज छें ल्यना च्वनी । अनं लिपा उगु Ova
पासा जुया च्वंगु Spermatozoa लिसे मिले जुइत मचाछँया
दसा (डिम्बग्रन्थी) या ववय् कुहाँ वयेमाः । ऋतु श्रोणित वये

धुंका लिपा ३-४-५ न्हूया दुने सहवास याःसा नं गर्भं प्रतिष्ठित जुइ फइ मखुत । छाया धाःसा Ova उगु बखते क्वय् कुहाँ मवः; पाके नं जुइ मखुनि । Spermatozoa मचा छेँ नसा (डिम्ब-ग्रन्थी) या दुने थहाँ वंसा नं सिना विनाश जुया वनीगु जुया च्वन । हानं Ova कुहाँ वइगु दिया दुने Ova कुहाँ वइबले तक उकिया पासा Spermatozoa यात लुइके मफुत धाःसा विनाश जुया वनेमाः । थुगु उत्पत्ति विनाशया घटनात साक्षात्कृतगु जुया रूप व नामत लिसे गुकथं सम्बन्धित जुया च्वन लय् ?

न्ह्यसः- (छ) “सत्त्व प्राणी छह्य प्रवेश जुइगुली थुपि विषयत लिसे सम्बन्ध दु” धका धायेगु ला ?

लिसः- (च, छ) शुक्र श्रोणित नितां ल्वाक ज्याना च्वंगु प्रतिसन्धि बीज रूप, कर्मज रूप (३०-) गू लिसें प्रतिसन्धि चित्तया आधार भरोसा जूगु जूया निति पौल्याः ३५-गुली प्रतिसन्धि प्रतिष्ठित जुइगु अवस्थाय् क्यना वये धुंथेँ रूप नामत लिसे नं सम्बन्धित जुया च्वन । न्हूगु जन्म जूह्य लिसे नं सम्बन्धित जुया च्वंगु पहःयात छुं भति हाकनं क्यना यके ।

प्रतिसन्धि-४-थी

प्रतिसन्धि (१) उपपत्ति (२) संसेदज (३) अण्डज (४) जलाबुज धका प्यथी दया च्वन । उकी मध्यय्-
(१) उपपत्ति-प्रतिसन्धि चित्त लिसे छगू पाखं हे सम्पूर्ण शरीरयागु

रूपत सम्पूर्ण रूपं छकोलनं उत्पन्न जुया वडगु जुया च्वन । गनं
छगू थासं स्वात्त कुतुं वःगुथें इवात्त खने दयेक वडगु जुया च्वन ।
व छुं विषय वस्तुयात नं लिधंसा मकासे कर्म मुक्कया कारणं
उत्पन्न जुया वडगु खः । देव ब्रह्मापिनिगुथें जाःगु प्रतिसन्धि खः ।*
इपिं देव ब्रह्मापिनिगु रूपत मनूतयसं अनुभव याना च्वंगु वायु
रूपत स्वया नं शूक्ष्म जुया च्वन तिनि । उकिं इमित मनूतयगु
मिखां खंके फइ मखु । परीक्षण याःसा नं लुइके फइ मखु ।

(२) संसेदज - प्रतिसन्धि फोहरगु लखय् धवग्गी धिग्गीगु
आदि थाय्यात कारण याना उत्पन्न जुइगु खः । त्वँ आदितयगु-
थें जाःगु प्रतिसन्धि खः । उगु प्रतिसन्धि रूप व नाम छगू नं
मखु छगू फोहरगु विषययात आधार कया तिनि उत्पन्न जुइ
फइगु जुया च्वन । । यचुसे च्वना गना च्वंगु रिक्कापी आदिलय्
ला उत्पन्न जुइ फइ मखु ।

* ब्रह्मापिके मनूतय्थें मिजं मिरा घयापि दु ला ? उपपत्ति देवतापिके
काय्-म्ह्याय्पि दु ला घयागु हानं तःगु म्हसःयात लिसः बिया तःगु
गुकथं धाःसा-ब्रह्मापिके मनूतय्केथें मिजं मिसापिनिगु लिंग अंगत मदु ।
कामराग चित्त नं मदु । दोषचित्त नं मदु, तर शरीरयागु बनावट मिजं-
यागु आकार द्वारा विशाल व मग्ग जुइगु जुया च्वन ।

उपपत्ति देवतापिनि काय् म्ह्याय्पि दया च्वन । काय् म्ह्याय्पि
मुले मुले उत्पन्न जुया वडगु जुया च्वन । कलाः जुइपि देवीपि लासाय्
(शैथ्याय्) उत्पन्न जुया वडगु जुया च्वन । नोकर-चाकर कर्मचारी
परिवारपि शैथ्याया छ्वाह्यरं उत्पन्न जुया वडगु जुया च्वन ।

(३) अण्डज- ख्यँचय् उत्पन्न जुइगु प्रतिसन्धि वं

(४) जलाबुज- मचा-छेँ उत्पन्न जुइगु प्रतिसन्धित मां-बौ-
पिनिगु शुक्र श्रोणित लिधंसा दःसा तिनि उत्पन्न जुइ फइगु
जुया च्वन ।

थुगु विषयय् आधारभूत रूप दत धाःसा उकीयात बः
कया कर्मज रूप व चित्त विज्ञान उत्पन्न जुइ फइगु पहः मनू-
तय्गु शरीरय् लापाँय् पलेसा तया बीगु द्वारा प्रकट जू ।
डाक्टरतय्सं विरामीयागु शरीरं आतापति आदि मभिगु लापाँय्-
यात लिकया भिगु लापाँयात मेह्रासिगु शरीरं कया तया वी ।
उगु न्हूगु लापाँय्लय् मेह्रासिगु पाखें पित कया यंकूगु अवस्थां
निसें काय प्रसाद धयागु कर्मज रूप मद्दु । ऋतुज रूप मात्र जक
दया च्वन । तर अथे नं रोगीयागु शरीरयागु ला लिसें बांलाक
मिले जुया वने धुनिबले उगु न्हू कथं तया तःगु लायागु भागय्
काय प्रसाद धयागु कर्मज रूप लिसें थिया सिया च्वनीगु काय-
विज्ञान चित्त उत्पन्न जुया वइगुयात रोगिं स्वयं खंका काये फु ।
अथे हे संसेदज, अण्डज, जलाबुज प्रतिसन्धि रूप, नामत नं
फोहरगु शुक्र श्रोणित धयागु ऋतुज रूपतय्त हे लिधंसा कया
उत्पन्न जुया वइ । उकिं शुक्रकीट व मचाख्यँय्चा संगम जुइ
लाये धुनिबले प्रतिसन्धि बीज रूप प्रतिसन्धि रूप, नामत लिसे
नं सम्बन्धित जुया च्वन । न्हूगु जन्म जुइपि सत्त्वपि लिसे नं
सम्बन्धित जुया च्वन ।

थुथाय् विशेष चायेके माःगु विषय छ्गू संसेदज, अण्डज,

जलाबुज सत्त्वपि कोडागु रूपयात बः कया प्रतिसन्धि प्रतिष्ठित जुया वःपि जुइगु जूया निति मरण जुया वनीगु अवस्थाय चित्त विज्ञान लिसें कोमलगु कर्मज रूपत तना निरोध जुया वंसां नं कोडागु ऋतुज रूपत ला ह्यापा गथे खः अथे हे त्यना च्वनी । उपपत्ति सत्त्व प्राणी देव ब्रह्मापि ला शुरू निसें हे कोडागु रूप- तय्त बः मकासे उत्पन्न जुया वःपि जुइगु जूया निति मरण जुया वनीगु अवस्थाय नं छुं हे ल्यं पुत्यं मदुसे ह्य छह्यं तना लोप जुया वनी ।

शुक्र रस सत्त्व मखु

न्ह्यसः (ज) शुक्र रसय् दुने दुगु Spermatozoa कोटाणुत छु गुजागु कर्म दुपि जुया च्वन लय् ?

लिसः (ज) भैषज्य शास्त्र अनुसार Spermatozoa धयापि शुक्र कीटतय्त बुद्धोपदेश कथं सत्त्वप्राणी धका स्वीकार व समर्थन मया । प्रतिसन्धि बीज रूप धका जक स्वीकार व समर्थन याइगु जुया च्वन । उकि इपि शुक्र कीटतय्त छु गुजागु कर्मया कारणं नं उत्पन्न जूगु धका धाये फइ मखु । वास्तवय् मूल आधार जुया च्वंगु शरीरं मुक्त जुया वने धुकूगु उगु शुक्र ऋतु वने जुया च्वंगु ऋतुज रूप मात्र जक जुया च्वन । तर प्रतिसन्धि ग्रहण याइह्य मचाया रूप बांलाइगु, रूप बांमलाइगु, निरोगी जुइगु, रोगी जुइगु इत्यादिया मूल आधार नं जुया च्वंगु कारणं सत्त्वपिनिगु परिभोग उद्यान विमान आदिथें

कर्म प्रत्यय ऋतुज रूप धका नं धाये त्वः जूनि । प्रतिसन्धि च्वनीह्य व्यक्तिया कर्म अनुसार ऋतुं उत्पन्न जुइगु रूप धका धायेगु अभिप्राय खः ।

पुनर्जन्म दु ला ?

न्ह्यसः (भ) भौतिकवाद अनुसार मां व बी मिलन जुइमु अवस्थाय् गर्भ धारण जुइगुयात आधुनिक भैषज्यं विज्ञानं स्वीकार याना तःगु दु । बौद्ध ग्रन्थ अनुसार पुनर्जन्म दुगुयात उपरोक्त विषयत कथं थुइके अपुइक कना बिज्याये माल ।

(आधुनिक भैषज्यं शास्त्र कथं “पुनर्जन्म दुगु खँ” यात छुं गुगुं कथं नं साक्षि प्रमाण प्रस्तुत याना उल्लेख याये फुगु मखु । मां-बीपिं निह्य मिलन जुया सहवास याना उत्पन्न जुया बःह्य काय्मचा बृद्ध जुया मरण जुइगु अवस्थाय् वयागु जीवन अन्त जुइगु खः ।)

लिसः (भ) औषधि विज्ञान रूपय् उत्पन्न जुया वःगु रोगतय्त उपचार याये निंति जुया उगु विज्ञान द्वारा परीक्षण व पर्येषण यात धाःसा रूपयागु विषययात जक सही कथं सीके फइ । न्हूगु जन्म उत्पन्न जुइगु ला प्रायः याना प्रमुख कथं नाम-यागु विषय जुया च्वन । अविद्या, तृष्णा, उपादान, कर्म धयाग कारण धर्मतय्त कारण याना प्रतिसन्धि विज्ञान न्ह्यलुवा जुया च्वंगु नाम, रूपतय्गु न्हूकथं उत्पन्न जुया वइगु स्वभाव जुया च्वन । उगु अविद्या आदि कारण नाम धर्मत व प्रतिसन्धि

विज्ञान आदि कार्ये नाम धर्मतय्गु उत्पत्ति पहःयात रूपय् परी-
क्षण यायेगु विधि द्वारा सीके फइ मखुगु खँ पौ ल्याः (२०)
(३०) व (३१) ली क्यना वये धुन । इमिगु पाखें हे थुगु (भ)
न्ह्यसःयात लिसः बी धुंगु जुया च्वने धुकल ।

थुगु क्षेत्रय् हाकनं धाये मास्ति वःगु छु धाःसा—मिखां
खंके फइगु वर्ण रूपयात ह्नाय्पनं तायेके फइ मखु; ह्नाय्पनं
तायेके फइगु शब्दयात नं मिखां खंके फइ मखु; क्यामरां
ग्रहण याना काये फइगु चित्तज रूपयात टेप रिकर्डरं ग्रहण
याना काये फइ मखु; टेप रिकर्डरं ग्रहण याना काये
फूगु शब्दयात क्यामरां ग्रहण याना काये फइ मखु धयागु
स्वभाव धर्मयात विश्वास याना स्वीकार याना काये फूथें
अथे हे अभिज्ञा आदि विशिष्ट ज्ञान द्वारा जक सीके खंके
फूगु पुनर्जन्म सम्बन्धी विषययात रूपय् जक परीक्षण याये फूगु
अौषधि विज्ञानं सीके खंके मफू धयागु स्वभाव धर्मयात नं
स्वीकार याये ल्वः जू । उकथं स्वीकार मयासे “अौषधि विज्ञानं
मखंगु कारणं याना पुनर्जन्म मदु” धका धारणा दयेकल धाःसा
उगु धारणा “मिखां ताये मदुगु कारणं याना सः मदु” धका
धारणा दयेकेथें व “ह्नाय्पनं मताःगुलि याना वर्ण रूप मदु”
धका धारणा दयेकेथें द्वा च्वंगु जक जुइ धका सीकेमाः ।

उकिं प्रकृति मिखां खंके मफूपि कीटाणुत रथरेणुत
खंके मास्ति वःसा उकीयात खंके बी फूगु माइक्रोस्कोपत द्वारा
स्वयेमाःथें पुनर्जन्म सम्बन्धी विषययात सीके मास्ति वःसा

उकीयात सीके बी फूगु अभिज्ञा, विपश्यना ज्ञानत उत्पन्न जुइ कथं उद्योग याना स्वयेमाः । इपि विशिष्ट ज्ञानत प्राप्त जुइ कथं उद्योग याये मफुत धाःसा बुद्धोपदेश्य निर्देशित याना तः कथं कारण कार्य सम्बन्ध दइगु पहःयात प्रत्यवेक्षण याना सीकेमाः । उकथं तकं प्रत्यवेक्षण याये मफुत धाःसा अतीत जन्मयागु विषयतय्त दोहरे याना कने फूर्पि जातिस्मरण धयागु ज्ञां दुपि अवतारीतय्गु घटनायात परीक्षण व निरीक्षण याना विश्वास व ग्रहण यायेगु याये ल्वः जू ।

अवतारी धयापि न्ह्यागु देश्य नं छुं भति दया च्वंगु दु । तर “पुनर्जन्म मदु” धका धारणा दयेका च्वपि मनूतय्सं इपि अवतारीतय्गु वास्तविक कथनयात विश्वास मयाः । मिथ्या-वादयात कना च्वंगु खः धका वयोवृद्धपिसं प्रतिरोध याना तःगुलि “पुनर्जन्म मदु” धयागु धारणा दुपि मनूतय् मचाखाचा-तय्सं धाये मछाःगुलि याना प्रकट जुया मवःसे तना लोप जुया वना च्वन । वास्तवय् ला मस्तय्सं गनं सुयागुं सिद्धान्त वा वाद मात्तयात नं स्वीकार याये मखनि । थःपिसं स्यू कथं जक धया च्वनीगु खः । वयस्कपिसं धाःसा सम्बन्धित धार्मिक परम्परा अनुसारं व थः थः पिसं स्वयं तर्कना व चिन्तना याना तःगु अनुसारं वाइ वा सिद्धान्तयात स्वीकार याना तइगु जुया च्वन । उकिं द्वंगु सिद्धान्त व धारणायात ज्वना स्वीकार याना तल धाःसा इपि वयस्कपि हे जक द्वना च्वनी । मस्तय्के द्वनिग कारण दुगु मखु । थुगु तथ्ययात विचाः याना स्वल धाःसा

शक्तिशालीपि वयस्क माँ-बौपिसं शक्तिहीनपि मचाखाचातय्गु
वास्तविक सही कथनयात दबे यायेगु विरोध यायेगु याना तःगु
अति हे अन्याय याना तःगु जुया च्वंगु खँ स्पष्ट जू ।

तर अतीत विषययात कवव व्यवितपि मुक्कं सही खः
धका ला धाये फइ मखु । वयस्क माँ-बौपिसं स्यना ब्यूगुलि
धाइपि नं दयेफु । प्रज्ञा द्वारा सन्तुलन याना विश्वास याये त्वःगु-
यात जक विश्वास याये वहः जू । विश्वसनीय छुं बस्तु स्थिति-
यात थन उल्लेख याना क्यने ।

स्वदँ दुह्य मिसा मचा

ई. सं. १९५६-दँय् फयापउँ नं स्वदँ दुह्य मिसा मचा
छह्य बुद्ध दर्शनया निति यात्राय् वःह्य मांह्य लिसे गभाये थ्यंक
वल । उह्य मिसा मचां त्रिपिटक पालि ग्रन्थतय्त कथंहंक चलाख
चलाखं ब्वने फु । पालि ग्रन्थत आधुनिक विद्या सःपि वयस्क-
पिसं तकं कथंहंक ब्वने मफूगु हे आपाः । उह्य मय्जुचिया
माँ-बौपि नं गरीबपि गांयापि मनूत जक खः । स्यना वीगु ई नं
इमिके दइ मखु । इपि स्वयं नं स्यना बी फयेक विद्या सःपि
मखु । उह्य मिसा मचां ब्वना-पौ छपौ ब्वना स्वया च्वंबले
तिनि आखः ब्वने सः खनि धका सीका आश्चर्य चायेका च्वनेमाः
धाल । अतीत जन्मया खँ न्यन धायेवं ख्वइगुलि व गुलि गुलि
भिक्षुपिनि नां वं स्वतः हे स्यूगु जक मखु माउँ नन्दिय आदि
धका अगौरव रूपं सःतूगुलि थःपिनि गुरु आचार्य हे थथे जुया

वःगु खः धका सम्बन्धित व्यक्तिपिसं भाःपि माला चवन । उह्य
मिसा मचां आखः हे मस्यंसे ब्वने थाकूगु पालि चलाख
चलाखं कथंहंक ब्वने फूगु अतीत जन्मया अभ्यासं खः धका
हे धारण याये ल्वः जू । तर थुगु वस्तु स्थिती तीक्षण बुद्धिह्य-
सित स्यना बिल धाःसा जुइ फु धका विश्वास याये मं मदुपिसं
तोह तया क्यने थाय् दनि ।

माकः जन्मं मनू

ई. सं. १९४८-दँय् स्वेभवः जिल्ला छइख्वन् गाँया
महाशी विहारय् च्वन् लहा क्षेत्र बडी गामं ऊ. दीप धयाह्य भिक्षु
छह्यसिनं भावना अभ्यास या वल । वं “व ह्यापाया जन्मय्
माकः जुया वयागु; दाजु किजा निह्य दुगुली वया मामं वयात
अप्वः ययेकीगु; मचायात बिचाः यायेगुली कथं महना माकःनि
नं दाइगु; कःनि नल धाःसा निपाः लहातं ज्वना नयेगु वानि
दुगु आदि खँ कंगु जुया चवन । उह्य ऊ. दीप आः तक नं वयागु
क्षेत्रय् दया हे चवन तिनि ।

खिचा जन्मं मनू

भ्यिङ्छ्यां जिल्ला एरावडी द्वीपया मिफया गामय् मय्
अइंगाउँया काय् (थौं कन्हे ५०-दँति उमेर दये धुंकल) माउँ
ताइस्वः धयाह्य ह्यापायागु जन्मय् मय्मिङ्पु-पवःख्वापनि
छँ मिसाह्य खिचा जुया वये नंगु; खिचा मचा बुइका छन्हु चान्हे

नयेगु मदुगुलि मेगु छे वना जा थल उला क्वपुंगु जा खुया नया च्वनावले लाक्क घरपति कातां छाती सुया व्यूगुलि बिस्स्यं वये नंगु; मस्तय् लिक्क थ्यंबले ग्वारातुला सिना वयागु आदि खँ कंगु जुया च्वन । वयागु छाती कातायागु घाः खु छाप स्पष्ट जुया च्वंगु दनि । व आशक्तं युक्तगु चित्तया कारणं जूगु खः धका भाःपी ल्वः जू । उपमा गथे धाःसा-हिप्नोटाइज याना तःह्य व्यक्तियात गुरु जुइह्यं नँपु तिका तये धका धया शीशाकलमं तिका तल धाःसा नँपु धका आशक्त जूगुलि उगु थासय् मि पुना च्वंगु दाग ग्वारा लुया वया च्वनीथे हे धका सीकेमाः ।

कःलि जन्मं मनू

अनं अतिरिक्त उगु मिफया गांया लिक्क मीः लाउँ च्वन् गामय् पवःप्यान्जी माञ्चवपिनि म्हाय् मय्तिङ्क धयाम्हं ह्यापाया जन्मय् कःलि जुया वये नंगु खँ कंगु जुया च्वन ।

उपरोक्त वस्तुस्थिती माकः, खिचा, कःलि जुया वये नं धाःपि स्यना बिया; छुं छगू लाभया आशा तया धाःपि धका आरोप लगे यायेगु कारण दुपि मखु । थःपिसं अनुभव याना वयागुयात लुमंगु कथं धाःपि खः धका जक विश्वास याये वहः जू ।

अले हानं थुजागु हे कथं विश्वास याये बहःगु बस्तु- स्थितित; ह्याः जन्मयागु विभिन्न घटनात हानं कंपिनिगु बस्तु- स्थितित नं आपालं दु । विशिष्ट ज्ञानं सम्पन्न जुइक उद्योग

याये मफुपि व्यक्तिपिसं उजोगु विषय बरतुत द्वारा पुनर्जन्म दुगु
खँ विश्वास याये त्वः जू ।

अनं मेगु कतःपि लिसे ज्या-खँय् समान जुया नं गुलि
गुलि व्यक्तिपिन्त विशेष रूपं लाभदायक फल बीगु; गुलि गुलि-
सित धाःसा चुट्टा फल दइगु; गुलि गुलि व्यक्तिपि तीक्ष्ण
बुद्धिपि जुइगु; गुलि गुलिमिके माँ-बौ वंश परम्परा लिसे समान
मजूसे मनोवृत्ति, बानि व्यहोरा चाल चलन तःसकं तःसकं पाना
चवनीगु आदि आदित खने दु । इपि ह्यापायागु जन्मया कर्म,
ज्ञान, अभ्यास आदिया कारणं खः धका बुद्धोपदेशं कना तःगु
दु । अथे जुप्रा उकी उकीयात वःकया नं अतीत जन्म अनागत
जन्म दुगु खँयात विश्वास याये बहः जू ।

ह्यापांगु (१) न्ह्यसःया लिसः ववचाल ।

रोग कीटाणुत सत्त्व धाःपि खः ला ?

२-निगुगु न्ह्यसः

न्ह्यसः- (क) औषधि विज्ञान अनुसार खने दया च्वंपि
रोगया कीटाणुत छगू शरीरं निगू शरीर; निगुलि प्यंगू;
प्यंगुलि च्यागू; च्यागुलि भिखुगू आदि रूपं बढे जुजुं वृद्धि
जुया यक्व दया व । स्वतः सित धयागु मदु । इपि कीटाणुतय्
कारण कर्म धर्म धका दु ला ? (उपमा कथं धाल धाल धाःसा-
प्वाः स्या ल्वय् (आउँ) दया च्वंह्य रोगीयाके (Entamoeba

Hystolítica) कीटाणु जातित खने दु । मेमेगु रोगय् नं रोगया कीटाणुत खने दु ।)

२-निगूगु लिसः

लिसः- (क) बुद्धोपदेश अनुसार काम भूमी च्वंफि सत्त्वपिनि निंति चित्तविज्ञान प्रधान अंग खः । उगु चित्त-विज्ञान छगु शरीरं निगू शरीरय् छुटे जुया वने मफु । अले हानं सत्त्व धाल कि थःगु जन्म अनुसार आयु प्रमाण दु । उगु आयु प्रमाण फुत कि सिना विनाश जुया वनेमाः । न्ह्यसलय् उल्लेख याना तःगु गुलि गुलि कीटाणुत बुइके माःगु स्थिति मदुसे छगु शरीरं निगू शरीर; निगुलि प्यंगू; प्यंगुलि च्यागू; आदि रूपं वृद्धि जुया वइगु जुया च्वन धाःगुलि व गबलें हे थःथःमं मसि धाःगुलि “अौषधि”विज्ञान अनुसार कीटाणु धाःसा नं बुद्धोपदेश कथं ला इमित सत्त्व धका भाः मप्यु ।”उपमा कथं धाल धाःसा-छमा सिमां कच्चात त्वथुला अलग पित कि अलग अलग सिमात बुया वये फूगु सिमा रूप थें; गबलें हे सी फइ मखुगु नं-खि कँय-खि; त्वहँबाकुथें; व न्ह्याक्व तःछ्याःसां ज्यगु, सि नं फइ मखुगु पाला रूप, लः रूपथें विशिष्ट रूप धका जक भाःपी ज्यू । उकि उजोपि रोगया कीटाणुत छुं गुगुं कारणं कर्म लिसे नं सम्बन्धित मजू; रोग जुइका च्वनीह्य व्यक्तिया अकुशल कर्म कारण अनुसार ऋतुं उत्पन्न जुया वःगु कर्म प्रत्यय ऋतुज रूपत धका जक सीके ल्वः जू ।

रोगया कीटाणुत स्यायेबले प्राणातिपात

कर्म लगे जू ला ?

न्ह्यसः— (ख) पश्चिमी देशया औषधि विज्ञान अनुसार भयंकरम् रोग कीटाणुतय्गु कारणं याना जुया च्वंगुयात विश्वया वैद्यराज आपालंसिनं साक्षी प्रमाण पिकया विश्वय् उल्लेख याना क्यना वयाच्वंगु दु । थुपि रोगया कीटाणुतय्त स्याना दमन याये निति वासःत अनुसन्धान याना स्वःगु अवस्थाय् शीफलिस (यौन रोग) या निति कीटाणु नाशया लागी हीरा दुगु Arsenic घयागु इञ्जेक्शन, निमोनिया रोग कीटाणु नाश निति Penicillin इञ्जेक्शन, T. B. रोग कीटाणु नाशया निति Streptomycin इञ्जेक्शनत व मेमेगु वासःत दयेका काल । इपि वासःत रोगितय्त इञ्जेक्शन याना उपचार याक्व याक्व पतिकं डाक्टरतय्सं रोगया कीटाणुतय्त हत्या याःगु भावय् थ्यना च्वंच्वन । अथे जुया प्राणातिपात कर्म लगे जू ला ?

(इपि रोगया कीटाणुत पृथ्वीया द्योने खने दुपि कीट पतंगतथे उखे थुखे वाला वाला सना नया त्वना जुया च्वनीगु कारणं याना छता प्रकारयापि जीवित प्राणी धका आधुनिक औषधि विज्ञान अनुसार भाःपिया च्वन ।)

लिसः— (ख) उपरोक्त (क) लिसलय् क्यना वये धुपि-थे जापि कीटाणुत जूल धाःसा इपि बुद्धपोदेश कथं प्राण

(प्राणी) धका धाये मत्वःगु जूया निति इमित विनाश जुइकेगु द्वारा पाणातिपात कर्म लगे मजू ।

यदि प्रकृति मिखां खंका कया च्वनापि मेमेपि कीट पतंगतथे प्रतिसन्धि च्वना जन्म बीगु, आयु प्रमाण अनुसार मरण जुइगु दया च्वन धाःसा उजापि कीटाणुत प्राणी हे जुइ-माः । उकि इपि कीटाणुतय्त सत्त्व धयागु संज्ञा दया मरण जुइ कथं ज्या यायेगुलि इपि मरण जुया वन धाःसा प्राणातिपात कर्म लगे जू धका ग्रहण यायेमाः । तर प्राणातिपात कर्म शीलादि कुशल गुण दुह्यसित स्यात धाःसा अपराध तःथं । गुण मदुह्यसित स्यात धाःसा अपराध चीधं । अथे जुया छुं हे गुण दुथे मच्चपि इपि कीटाणुतय्त स्यायेगु अतिकं हे अपराध चीधं जुइमाः । यदि इपि कीटाणुत मरण जुइगुयात ध्यान मतःसे रोग लनीगुयात जक उद्देश्य तथा वासः बिल धाःसा, वा इमित जीव विज्ञान दुपि सत्त्व मखु धका संज्ञा दया च्वन धाःसा थःगु वासलं इपि मरण जूसा नं प्राणातिपात कर्म लगे मजू धका ग्रहण यायेमाः ।

(२) निगूगु न्ह्यसःया लिसः क्वचाल ।

चित्त व रोग

३-स्वंगूगु न्ह्यसः

न्ह्यसः- (क) थौं कन्हे रक्तचाप रोग, हृदय स्नायुतन्तु

वन्द जुड्गु रोग, मस्तिष्क रक्त नली वन्द जुड्गु रोग पक्षघाट रोग आदि रूपं आपालं आपालं रोगत बैभव सम्पन्नपि, तःतःधंगु पोज पदवी च्वना च्वंपित, भाग्यवान्पि गुलि गुलि सयादोपिन्त ज्ञुया वया च्वंगु स्वये खने दया च्वन ।

इपि व्यक्तिपि धन दौतल शक्ति सम्पन्न ज्ञुया नं थुपि तःतःधंगु रोग वेदनात... भोगे याना मरण जुड् मफयेक ला नं ला खाटाय् गोतुला च्वने माःगुली औषधि विज्ञानं न्ह्याक्व हे उपचार याःसां तबि लंके मफया च्वन ।

इपि महान् व्यक्तिपिके ज्ञुया च्वनीगु रोग वेदना औषधि विज्ञानया धापू कथं कर्म, चित्त, ऋतु, आहार धका दुगुली चित्त व आहारया कारणं ज्ञुया च्वंगु खः धका भाःपिया च्वंच्वन । थुगु धारणायात स्वीकार याः ला ?

चित्तया कारणं ज्ञुया च्वंगु धका धाःगुली मस्तिष्कया ज्या आपालं याना जुड्पि भिक्षु श्रमण प्रत्येक गृहस्थ न्ह्याह्य-सिगुं शरीरया दुने दया च्वंगु रक्त नलीतय्सं शरीरया नुगः चुड् थ्यंका बी मफुगुलि लःया फोर्षं कम ज्ञुया च्वनीगु उद्यानय् प्रशस्त लः बी मफया उद्यान गना सुकुचिना वने मालीगुथे शरीरय् दुने नं गंसि ज्ञुया सुकुचिना वने माला च्वन ।

३-स्वंगुगु लिसः

लिसः- (क) थौं कन्हे उत्पन्न ज्ञुया वया च्वंगु रक्तचाप रोग, हृदय रक्त तन्तु वन्द जुड्गु रोग, मस्तिष्क रक्त स्नायु

बन्द जुड्गु रोग पक्षघाट रोग आदि रोगतयत् चित्तं जुड्गु धयागु धारणा सही जुड्गु माक्व सही जूड्गु फु । अथे नं चित्त-यागु जातयात विभाजन यायेगु ज्ञा आवश्यक जुड्गु तिनि ।

उकीयात, लोभ, दोषं पुना छ्वया च्वनीगु चित्त, लोभ, दोषं रहित जुया स्वच्छ शीतल शान्तगु चित्त धका संक्षिप्तं निथी छुटे याये ल्वः जू । उकी मध्यय् आर्थिक क्रिया कलाप्य् अति व्यस्त जुया पुना च्वनीगु शोक चित्त प्रबल जुया च्वंहा व्यक्तियात व विहारादिया ज्या-खँ, शिष्यशिष्यापिनिगु ज्या-खँ, कनेगु क्यनेगु व्यवहारिक ज्या-खँ; ग्रन्थ च्वयेगु परीक्षण यायेगु ज्या-खँय् व्यस्त जुया च्वनेगु अप्वः जुया ज्वंपि भ्रमण भिक्षुपिन्त उजोगु रोगत जुल धाःसा चित्तं जूगु नं दयेमाः । उगु चित्त नं लोभ, दोषं सन्तप्त जुया च्वंगुथे जाःगु चित्त जक जुड्गुमाः । तर चित्तं हे जक धका सुनिश्चित रूपं ग्रहण यायेगु उचित जुड्गु मताः । शारीरिक व्यायाम अल्प जुड्गु धयागु बसोवास मिले मजुड्गु (विसम परिहार), रोग उत्पन्न जुड्गुके यःगु नसा त्वंसा, जीर्ण शीर्ण जुड्गु (जरा) व कर्मानुसार न्ह्यवः निसे हे घाना बया च्वंगु रक्त स्नायु स्थितितय्गु कारणं नं उत्पन्न जुड्गु कारणत दया च्वन तिनि ।*

* थुकी बौद्ध बाङ्गमय्य क्यना तःगु दुःख वेदना उत्पत्ति कारण द-गू लिसे नं सम्पर्कं तया स्पष्ट याना क्यने :-

(१) पित्त स्यनीगु (२) कफ् स्यनीगु (३) वायु स्यनीगु

(४) कफ, पित्त, वायु स्वतां स्यनीगु (५) ऋतु (मौसम) स्यनीगु
 (६) बसोबास समान मजुइगु (७) रूप कायय् घाःपाः जुइ कथं यायेगु
 (८) अकुशल कर्म धयागु थुपिं च्याता कारणत मध्यय् छता मखु छतां
 दुःख वेदना उत्पन्न जुइगु खः धका बौद्ध चाङ्मयय् क्यना तःगु दु ।

थुपिं कारणत ८—गुली चित्त, आहार व जीर्ण शीर्णता धयागु
 रोग उत्पत्ति कारणत स्वंगूयात तप्यंक उल्लेख याना तःगु मद्दु । अथे नं
 पित्त स्यन धायेवं चित्त नं स्यनीगु खः । चित्त स्यन धायेवं नं पित्त स्यने
 यः । सासः ह्लायेगु फसं निसं वायु रूप नं स्यने यःगु हे जुया च्वन ।
 उकिं चित्तया कारणं पित्त स्यनीगु, वायु स्यनीगुली दुथ्याः धका
 सीकेमाः । अनं हानं रोग उत्पन्न जुइके यःगु नसा नयेगु विष नयेथे हे
 घाःपाः जुइके यःगु क्रिया कलापत जूगुलि उकीयात उपक्रम धयागु
 घाःपाः जुइ कथं ज्या यायेगुली दुथ्याः धका सीकेमाः । अनं अतिरिक्त
 जीर्ण शीर्ण जुइगु जिरण तेजो धयागु ऋतुया कारणं उत्पन्न जुइगु खः ।
 उकिं जीर्ण शीर्ण जुइगु धयागु रोग उत्पत्ति कारण ऋतु स्यनीगुली
 दुथ्याः धका सीकेमाः ।

थुपिं च्याता कारणत मध्यय् अकुशल कर्म रोग, घाःपाः दुःख,
 वेदना जुइगुली अकुशल कर्मयात प्रधान कारण धका व पित्त स्यनीगु
 आदि मेमेगु कारणत नं उगु रोग वेदना उत्पत्ति जुइकेया निंति
 योग्यतानुसार दुथ्याना तिबः बिया अनुबल बिया च्वंगु दु धका
 सीकेमाः । अथे हे पित्त स्यनीगु आदि ७-ता कारणं याना रोग वेदना
 जुइगुली नं इपिं कारणत ७-गूयात प्रधान कारण धका व अकुशल कर्म
 नं तिबः बिया अनुबल बिया च्वन तिनि धका सीकेमाः । थुपिं कारणत

लोभ, दोष, शोक सन्तापं रहित जुया स्वच्छ शीतल शान्तगु चित्तया कारणं ला, हि, फ्य् गमनागमन स्यनीगु सम्भावना मदु । कारण छाया धाःसा-भावना धर्मयात वृद्धि याना उद्योग व अध्यास याना च्वंहा व्यक्तियाके ऋद्धिपाद धयागु सिद्धि प्यंगू उत्पन्न जुया च्वनीगु दया च्वन । उगु ऋद्धि-पाद ४-गूयात वृद्धि याना तःहा व्यक्ति मेमेगु कारणं जुया वया च्वनीगु रोगयात समेतं तंका लंका छ्वये फूगु खँ; आयु पूरा जुइक वा दुगु आयु स्वया पुला वंका दीर्घायु जुया च्वना च्वने फूगु खँयात तथागत सम्यक्सम्बुद्धं स्वयं हे वार वार कना

७-गू लिसे सम्बन्धितगु रोग वेदनाय् कर्म प्रधान कारण मखु । “ध्वगिगु दत धाःसा भुजि भु” धाःथे उपस्थम्भक सहयोगी कारण मात्र जक जुया च्वंगुलि उत्पन्न जुइ न्ह्यः नं वासः इत्यादि द्वारा रक्षा यायेफु । उत्पन्न जुइ धुंका नं तना वनी कथं उपचार याये ज्यू ।

ल्याःचाः याये मफयेक आपालं आपालं जन्म तक चाःचाःहिला वये नं पि सत्त्वपि उजोगु रोग वेदनायात उत्पन्न जुइके फूगु अकुशल कर्म मुक्त व अलग जुया च्वने फइ मखु । तर भरखर भरखरया ल्याय्हा ल्यासेयागु उमेरय् बल शक्ति सम्पन्न जुया च्वंक च्वंक नं न्ह्यसलय् दुगुथे जाःगु रोगत उत्पन्न जुइत यक्व कारणत मदु । वृद्ध वृद्धावस्थाय् थ्यंहासित ला उगु जीर्ण जुइगु आधारयात आधार कया शक्ति सम्पन्न मज्जु अकुशल कर्म तक नं दुथ्याना फल बीगुलि उजोगु रोगत उत्पन्न जुइगु जुया च्वन धका नं ग्रहण याये त्वः जू ।

विज्याना तःगु दु । उगु उपदेश अनुरूप हे थौं कन्हे भावना उद्योग व अभ्यास याना च्वनीपि व्यक्तिपि मध्यय् गुलि गुलि व्यक्तिपिके दँ नं दँ निसें विभिन्न प्रकारया वासः, यक्वं यक्व बैद्य डाक्टरतय् द्वारा उपचार याना लंके मफूगु रोगतय्त समेतं भावना धर्म उद्योग यायेगुलि निर्मूल रूपं तना लना वंगु नं स्वये खने दु । क्वय् उल्लेख याना तयागु भावना द्वारा दीर्घायु जुइ फूगु कारण क्यनीगु उपदेश खः ।

सो इमेसं चतुन्नं इद्धिपादानं भावितत्ता बहुलीकतत्ता आकंखमानो कप्पं वा तिट्ठेय्य कप्पावसेसं वा ; इदं खो भिक्खवे भिक्खुनो आयुस्मि । (दी-३-६४)

उहा भिक्षु थुपि ४-गू ऋद्धिपादयात वृद्धि जुइकूगुलि अभिलाषा जक तल धाःसा पूरा आयु (आयुकल्प) तकं वा, दुगु आयु स्वया पुला वना जूसां दीर्घायु जुया च्वने फु । भिक्षुपि, थुपि ४-गू ऋद्धिपाद भिक्षुया प्राण जुया च्वन । (दी-२-महा-परिनिब्बान सुत्त; सं. ३. ऋद्धिपाद संयुक्तय् नं थथे हे समान रूपं दया च्वन ।)

उकिं “भावनायात उद्योग याना चित्तयागु ज्या आपाः दयेका च्वनेगुलि रोग जुइ मफु । भावना शक्ति सम्पन्न जुल धाःसा रोग नापं तंका छ्वये फूनि” धका सीकेमाः ।

दीर्घायु जुया च्वंगु छाया ?

न्ह्यसः- (ख) मस्तिष्कया ज्या यक्व मयाःपि रूसया दक्षिणी भागय् च्वंपि आपालं मनूत १७०-१८० दँ नं मयाक दीर्घायु जू धका (२५-३-५७) दिनय् पिज्वःगु “मण्डप” पत्रिकाय् ब्वने दु । इपि दीर्घायु जूपिके १००-दँ पुले धुंका न्हूगु वा नापं हानं बुया वः धका धया तल ।

त्रिशरण विकास मजूगु उगु क्षेत्रय् थुलि तक दीर्घायु जुया च्वंपि व्यक्तिपि पूर्व जन्मय् छु गुजागु कुशल कर्मत याना वःपि जुल लय् ?

लिसः (ख) चित्तया ज्या कमपि रूसया दक्षिणी भागय् च्वंपि गुलि गुलि मनूतय्गु दीर्घायु जुइगुयात बः कया इपि व्यक्तिपि चित्तया ज्या कम जूगुलि जक दीर्घायु जूगु खः धका धारण यात धाःसा उगु धारणायात शत् प्रतिशत् सत्य धका धाये फइ मखु । कारण छाया धाःसा-चित्तया ज्या कम जुइ मात्रं दीर्घायु जुइगु खःसा बर्मा देशय् दुने नं छिड्क कछिड्क देशया गुलि गुलि मनूत मानसिक क्रियाकलाप धाल कि यायेगु मदुला हे धयार्थे च्वंक हे कमपि जुया च्वन । अथे नं उगु प्रदेश-यापि मनूत विशेष रूपं दीर्घायु जू धयागु न्यने मनं । अनं हानं बर्मा देशय् १००-दँ ति व वयासिकं अप्वः तक विशेष रूपं दीर्घायु जुया च्वंपिके न्यना परीक्षण याना स्वल धाःसा इमि वंश परम्परा हे दीर्घायु जूपि जुया च्वंगु खने दया च्वने यः ।

कुलवंशयागु आयु प्रधान खः । तथागतं सम्यक्सम्बुद्धपिनिगु कर्म समेतं उगु कुलवंशयागु आयुयात अतिक्रमण याये मफूगु खँ निम्नः कथं क्यना तःगु खने दु ।

सब्बेपि बोधिसत्ता मेत्तापुब्बभागेन सोमनस्स सहगत त्राणसम्पयुत्त असह्वारिकचित्तेन मातुकुच्छिस्मि पटिसन्धि गणिहसु; तेन चित्तेन गहितपटिसन्धिया असंखेय्यं आयु । कस्मा पन ते असंखेय्यं न अट्ठंसु ? उतुभोजनविपत्तिया । उतुभोजन वसेन हि आयु हायति पि वड्ढति पि । ...तत्थ यं यं आयुपरि-माणेसु मनुस्सेसु बुद्धा निब्बत्तन्ति; तेसम्पि तं तदेव आयुपरि-माणं होति'ति वेदितब्बं ।

सम्पूर्णं अन्तिम जन्मधारीबोधिसत्त्वपिसं मैत्री भावनाया पूर्वगामि जुया सत्त्वपिन्त सुखी जुइकेगु कामना दुगु ज्ञानं संयुक्त जुया तीक्ष्ण प्रसन्न प्रफुल्लितगु चित्तं माँयागु गर्भय् प्रतिसन्धि ग्रहण याइगु जुया च्वन । उगु चित्तं प्रतिसन्धि ग्रहण याइहा व्यक्तिया आयु असंख्य तक तःहाक जुइ फु । अथे जूसा इपि बोधिसत्त्वपिनि पाखें हे बुद्ध जुया विज्यापि छु कारणं असंख्य आयु तक स्थिर जुया च्वना विमज्याःगु लय् धाःसा उगु उगु युगय् उत्पन्न जुया च्वंगु ऋतु व आहारयागु विपत्ति याना स्थिर जुया च्वना विज्याये मफूगु खः । अवश्यं खः; उगु उगु युगय् उत्पन्न जुया च्वनीगु ऋतु व आहारयागु शक्ति उगु उगु युगया मनूतय्गु आयु पाः जुया च्वनीगु नं दया च्वन । पति हाकः जुइगु नं दया च्वन... उकथं पाः जुया पतिहाकः ज्या च्वंगु

आयु दुपि मध्यय् गुलि गुलि आयु दया च्वंपि व्यक्तिपिनिपाखे
 तथागत सम्यक् सम्बुद्धपि उत्पन्न जुया बिज्याइगु खः; उरि
 बुद्धपिनि आयु नं मनूतय्गु उलि उलि आयु प्रमाण अनुसार हे
 जुइगु जुया च्वन धका सीकेमाः । (भावाथ)

“उपरोक्त अर्थकथायात वः कया स्वल धाःसानं कुल-
 वंशयागु आयु पतिहाक ताहाक जुइगु प्रधान कारण जुया च्वंगु
 दु” धका सीके दु ।

अनं हानं बुद्धोपदेश अनुसार हानं मनू जू वये योग्यगु
 कर्म दुह्य व्यक्ति मरणासन्न अवस्थाय् चित्त कोछु वन धाःसा
 पश्चिमी देशयाह्य व्यक्ति नं पूर्वीय देशय् जन्म जू वये फु ।
 पूर्वीय देशयाह्य व्यक्ति नं पश्चिमी देशय् जन्म जू वने फु ।*

* बुद्धशासनिक व्यक्ति मखुपिके नं हानं मनू जुइया निति नं
 ह्यापा ह्यापायागु जन्मय् याना वये नंगु दान शीलादि कुशल कर्मत
 दयेफु । थुगु वर्तमान जन्मय् नं पासा भाइपि अतिथि पाहुनापि गरीब
 गुरुबा आदितयत् दान बीगु, नके त्वंकेयायेगु, थवं थवये सुरक्षा याना
 यायेगु, यक्व लाभ दइगु कथं निर्देशन बीगु, ज्या याना बीगु, अस्पताल
 स्कूल आदि निर्माण याना दान बीगु, इमिगु निति चन्दा प्रदान यायेगु,
 मनू स्यायेगु, सास्ति यायेगुलि अलग्ग जुइगु, पशुतयत् स्यायेगु, सास्ति
 यायेगुलि अलग्ग जुइगु खुइगु ह्यकेगुलि अलग्ग जुइगु, वयो वृद्धपिन्त व
 गुरु आचार्यपिन्त गौरव तयेगु इत्यादि कुशल कर्मत वृद्ध शासनिक
 व्यक्ति मखुपिके नं योग्यतानुसार दयाच्वन । इपि कुशल कर्मतय्गु

अनं अतिरिक्त बुद्ध धर्म विकाश मज्जु देशयापि मनूत नं मनू
परस्परय् सहयोग बीगु सुरक्षा यायेगु कथं दीर्घायु जुइगुया
कारण कुशल कर्म याना च्वंगु आपालं दया च्वन ।

अले हानं “वर्तमान जन्मय् याःगु कुशल कर्मया कारणं
आयु ताहाक जुइगु जुया च्वन” धका क्यना तःगु बौद्ध उपदेशत
नं प्रतिसन्धि फल बिया च्वनीगु मूल कर्मया सामर्थ्य अनुसार
पूर्णायु दयेक दीर्घायु जुइगुयात जक धायेगु भाव दुगु जुल ।

उगु कर्मया सामर्थ्य स्वया पुला वना दीर्घायु जुइगुयात
ला धाये मास्ति वःगु भाव मखु । उपमा गथे धाःसा-मूल कर्मं
सच्छिदं आयु दयेक फल बिया तःगु जुल कि वर्तमान कर्मं दथ्वी
छुं छगू विघ्न बाधा अन्तराय कुतुं वयेके मव्युसे हे उगु सच्छिदं
आयु पूर्णं जुइक दीर्घायु जुइके निति सहयोग व अनुबल बीगु
जुया च्वन धयागु भाव खः ।

अथे जुया आः क्यना वये धुंगु दक्वं दिक्वं कारणयात बः
कायेगु अनुसार ‘बुद्ध धर्म विकास मज्जु देश देशय् छहा निहा
विशिष्ट रूपं दीर्घायु जुया च्वंगुली अतीत जन्मय् याना वःगु

कारणं याना हानं मनू नं जू वये फु । देवता नं जू वये फु । तर कर्म व
कर्म फलयात विश्वास याना सीका खंका याःगु कुशल कर्म मखुत
धाःसा ज्ञानं युक्त मज्जु ज्ञान विप्रयुक्त कुशल कर्म जूगुलि उगु कुशल
कर्मद्वारा उत्पन्न जुया वःगु देव व मनुष्य जन्मय् मार्गं फलयात धाःसा
प्राप्त याये फइ मखु ।

कर्म लिसे नं सम्बन्ध दया च्वन; कुलवंशयागु उमेर लिसे नं सम्बन्ध दया च्वन; ऋतु आहार रहन सहनत लिसे नं सम्बन्ध दया च्वन; मानसिक शोक मानसिक कष्टत पाः जुङ्गु लिसे नं सम्बन्ध दया च्वन” धका चायेका काये वहः जू । “बुद्ध शासनिक व्यक्ति जुल धाःसा त्रिरत्न लिसे सम्बन्धितगु कुशल लिसे नं सम्बन्ध दया च्वन” धका चायेका काये वहः जू ।

स्वंगूगु न्ह्यसःया लिसः सिधल ।

जीवनया समयस्यायागु लिसःत दक्वं व्वचाल ।

जीवनया समस्या परिशिष्ट

सूचं:- डा. ऊ मिड्ड स्वे नं हानं निवेदन या:गु पञ्चशील सम्बन्धी न्ह्यस:तय्त थीथी समाधान याना त:गु दु ।

१) प्राणातिपात सम्बन्धी (क) न्ह्यस:

डाक्टरत (वैद्यत) रोगीपिन्त जीवन भयं मुक्त जुइ कथं सुख दयेकेया निति रक्षा याना च्वंपि ख: । भिपि डाक्टर धाक्वसिनं थ:पिसं उपचार याना विया च्वंपि रोगीतय्त रोग लना तना वनी कथं उपचार याये मास्ति वयेका च्वनी । तर मनुष्य जुया च्वंपि डाक्टरतय्सं रोग धाक्वयात लना तना वनी कथं उपचार याना बी मफु ।

उपचार याये मज्यूगु रोगत यक्वं यक्व दया च्वनतिनि । रोगया कारणं मरण जुइ मा:पि जुया च्वंसा नं काचाक्क मरण जुइ मफुनिपि; रोगया कारणं मनूया ह्याखे मव:से मनू मनूया दथ्वी असमान जुया च्वंच्वंपि दया च्वन ।

इपि करुणा चायापुसे च्वंपि रोगीत वा दु:खीपि मनूत

मनुष्य लोक्य् म्वाना च्वंच्वंगू जाकि फुना पृथ्वीया भार जुया च्वंपि खः धका धारणा दयेका च्वंपि दया च्वन ।

इपि करुणा चाया पुसे च्वंपि रोगाहातय्त विश्वया कुंकुलामय् च्वंपि गुलि गुलि डाक्टरतय्सं करुणा धर्मं न्ह्यचीका रोगीयागु जन्मयात अन्त याना विल धाःसा उकथं याइपि डाक्टरतय्त प्राणातिपात कर्म लगे जू ला ? अथवा निर्दोष जू ला ?

उपचार यानां याये मज्यूगुलि जीवनयात अन्त याना वनी कथं ज्या याना बीगुयात Euthanasia धाइ ।

थुकथं करुणा चित्त न्ह्यग्वाका याइगु जीवन अन्त याना वीगु Euthanasia क्रिया कलापयात आचरण व्यवहार याये नंपि व्यक्तिपि आचरण व व्यवहारयाह्य व्यक्तियात ययेका स्वीकार यापि दुयें मययेका दोष ब्यूपि अपहास याःपि नं दया च्वन । उगु Euthanasia यात प्रयोगय् हयेगु, समय मजूनियं वा ई मत्यनियं मरण जुइ कथं याःगु जू मवं ला ?

थुगु न्ह्यसःया सम्बन्धय् उपमा उद्धरण याना वयने माल धाःसा क्यान्सर रोगथें जाःगु उपचार याना लंके फइ मखुत धका स्यूगुलि उजोगु रोग दुह्य रोगी व्यक्ति “मरण जुइगु इन्जेक्शन हे जित बिया दिसँ, डाक्टर साहेबयात छुं दोष मदु” धका (रोगी स्वयं) धाःगु कारणं याना उजोगु वासः इन्जेक्शन याना विल धासा धात्थेंगु शुद्ध चेतना दुह्य डाक्टरयात प्राणा-तिपात कर्म लगे जू ला ?

(क) न्ह्यसःया लिसः

करुणा चित्त न्ह्यग्वाका रोगीयात सीगु वासः बी निंति प्राथंनया याःह्य मनू व मरण जुइगु वासः ब्यूह्य व्यक्ति निह्यसित नं प्रकृति मरण जुइगु ई स्वया न्ह्यथ्याक्क मरण जुइकूगु कारणं प्राणातिपात कर्म लगे हे जुइ । थ्व संक्षिप्त लिसः खः । विस्तृत लिसः निम्नः कथं जुया च्वन ।

मरणान्तिक रूप्य तीव्र रूपं रोग वेदना अनुभव याना च्वंह्यसित खंका स्वया च्वने मालीबले अति हे करुणा चाइपुसे च्वं ; याकनं याकनं सिना वन घाःसा दुःखं याकनं याकनं अलग्ग व मुक्त जुया सुख सिया वनी धका भापी यः ; तर मरणं लिपा सुख सी दइ भाःपीगु निःसन्देह सही खः धका घाये फइ मखु । थुगु तथ्ययात प्रेतबस्तु पाली व अर्थकथाय् उल्लेख याना तःगु अम्बसक्कर कथाबस्तुयागु घटना द्वारा निरीक्षण व निराकरण याये फु ।

संक्षिप्त अम्बसक्कर कथावस्तु

तथागत सम्यक्सम्बुद्धया पाले वैशाली वंजाः छह्य दया च्वन । उह्य बंजालं वयागु थःगु पसःया न्ह्योने दुगु भ्यात्नालय् जुइ च्वनीपिन्त याउँका बी निंति द्वहँतय्गु खप्पर छगू छगूयात तार्थे याना तुति दिकेगु रूप्य लाया बिल । छन्हुया दिने वया भिच्चाह्यं खुया हःगु मालसामानत स्वीकार याना तये लाःगुलिं राज दण्ड लगे जुया प्राण दण्ड बीका च्वने माल ।

मरणां लिपा भूमिज घयाह्य भूमिष्ठ देवता जू वन ।
 उकथं देवता जुइ दुगुया कारण द्वहंतय्गु खप्पर तया ता लाया
 बी नंगु कुशल कर्मं याना खः । उगु कुशल कर्मया कारणं गया
 जुइत तुयुह्य सल नं दया, उह्य तुयुह्य सलयात गया थः वने
 मास्ति वःवःथाय् वये वने याये फु । तुयुह्य सलया अधिकारी
 देवता धका नं धाये त्वः । अथे नं ह्यापा वंजाः जुया वःगु
 अवस्थाय् पासा जुया च्वंह्य व्यक्ति मोल्हुया च्वंबले उह्य
 पासायागु लँ सुस्वात ख्याः यायेगु व हीचायेकेगु कथं सुचुका
 वये नंगु कारणं याना उह्य तुयुह्य सलया मालिक देवता
 निर्बस्त्रह्य पतिनांगाह्य जुया च्वने माल ।

उह्य बंजाःया भिचा धाःसा खुया काःगु कारणं शूली
 चढे याका च्वने माल । तुयुह्य सलया मालिकं शूली चढे याका
 च्वने माःह्य थः भिचायाथाय् चान्हेसिया बाचा इलय् थ्यंकः
 वया “बाबु ! म्वाना च्वने निति प्रयास याः, म्वाना च्वनेगु
 सिना वनेगु स्वया भि जू” धका प्रोत्साहन बिया धया च्वनीगु
 जुया च्वन ।

शूलि सुइका च्वने माःगु जुया तःसकं सास्ति नया
 च्वंह्यसित म्वाना च्वने निति छु कारणय् प्रोत्साहन बिया च्वने
 माःगु लय् धाःसा- उह्य शूलि सुइका च्वने माःह्य मरणां लिपा
 नर्कय् थ्यंक वना भं जक सास्ति नये मालीगु देवतां स्यूगु खंगु
 जुया निति उकथं प्रोत्साहन बिया धया च्वंगु खः धका धया
 तल ।

उगु अवस्थाय् अम्बसक्कर धयाह्म लिच्छवीराज “कर्म व कर्मया फल मदु; पुनर्जन्म मदु” धका दृष्टि द्वंहा जुया च्वन । उह्य जुजु नं छुं छगू कारणं उह्य देवतायात नाप लाये निंति चान्हे पिया स्वया च्वंगु जुया नाप लाना न्यने माःगु विषय वस्तुतय्त न्यने धुंका उह्य तुयुह्य सलया मालिक देवता-यागु निर्देशन अनुसार कप्पितक धयाह्म स्थविरयाथाय् वना वस्त्र परिष्कारत दान याये धुंका उह्य तुयुह्य सलया मालिक देवतायात पुण्य तोता बिल; पुण्य तोता बी धुने साथं हे उह्य तुयुह्य सलया मालिक देवता वस्त्र परिष्कार धारण याना सुखीह्य जुया नंगु नं उह्य लिच्छवी राजं प्रत्यक्ष स्वये नंद । उकथं स्वये खने नंगु कारणं याना उह्य लिच्छवी राजं कर्म व कर्मफल महान जुया च्वंगु खँ व पुनर्जन्म दु धयागु खँयात विश्वास याना उह्य कप्पितक स्थविरयाथाय् हे उपदेश न्यना चिन्तन मनन व चायेका भाविता यायेगु द्वारा श्रोतापन्न जुया वन धका व शूली चढे याका च्वने माःह्यसित नं शूलि मुक्त जुइके बिया उपचार याके ब्यूगुलिं निरोगी जुया वंगु अवस्थाय् उह्य ल्याय्हाचा नं कप्पितक स्थविरयाथाय् भिक्षु जुया भावना धर्म अभ्यास याःगुलिं गुलिचां मदुवं अरहन्त जुया वन धका प्रेतवस्तु पालि अर्थकथाय् उल्लेख याना तल ।

उपरोक्त कथावस्तु कथं सारांश पिकाल धाःसा “याकनं याकनं सी मात्रं दुःखं मुक्त जुइ” धयागु धारणा निश्चित मखुगु खँ यथार्थ मखुगु खँ स्पष्टं सीके दु । यदि मरणं लिपा सुख

पूर्णांगु मनुष्य जन्म, सुख पूर्णांगु देव जन्मय् ध्यना निश्चित रूपं हे सुखी ज्ञया वनीगु जूसां प्राणातिपात कर्मया क्षेत्रय् थःगु स्वाभाविक मरण जुइगु समय स्वया न्ह्यथ्यावक मरण जुइकल धाःसा, मरण जुइ कथं यात धाःसा (पाण=सत्त्वयात; अति-पात=मरण जुइगु समय स्वया द्रुतगति मरण जुइकूगु कारणं) स्याःगु स्थिती ध्यना स्यायेगु प्राणातिपात कर्म लगे हे जू । कारण छाय् धाःसा—

दुःख कष्ट व सास्ति नया च्वंगु स्वया खना करुणा चाइगु कुशल चेतना. दुःखं मुक्त जुइके मास्ति वइगु कुशल चेतनात पूर्व भागय् लुया वःगु जूसा नं अन्तिमय् मरण जुइके मास्ति वःगु चेतना द्वारा मरण जुइगु इन्जेक्शन व्यूगु ज्ञया निंति हे खः ।

विनय पाली वःगु समान भाव दुगु कथावस्तु

समान भाव दुगु कथावस्तुयात उल्लेख याना क्यने माल धाःसा विनय पिटक पाराजिक कण्ड पालि पौल्या. १०० लय्-क्यना तःगु गुकथं धाःसा-तीव्र रोग द्वारा ह्य मफया च्वंहा भिक्षु छह्हासित मेमेपिं भिक्षुपिसं मरण जुइगुया गुणयात करुणा चाःगुलिं प्रशंसा याना कन । उह्य रोगी भिक्षु इपिं भिक्षुपिनिग प्रशंसा खँय् यः तायेका याकनं याकनं मरण जुइकेया निंति नसा मनसे च्वंगुलिं मरण जुया वन । उगु अवस्थाय् मरण जुइगुया गुणयात प्रशंसा याये लाःपिं भिक्षुपिनि मरण जुइ कथं प्रेरणा व्यूगु स्थिती ध्यना पाराजिक आपत्ती लात ला धका द्वन्द संशय

जुया च्वन । तथागत सम्यक्सम्बुद्धं इपि भिक्षुपिन्त पाराजिक
 आपत्ति लाःगु खँ निर्णय बिया विज्यात ।

थुगु कथावस्तुइ तीव्र रूपं ह्य मफया च्वह्य भिक्ष्यात
 करुणा चाया “म्वाना च्वनेगु स्वया मरण जुइगु भि धयागु खँ”
 प्रशंसा याना धाःपि भिक्षुपिके पूर्व भागय् करुणा चाःगु चित्त
 लुया वःगु जुल; अन्तिमय् धाःसा मरण जुइके मास्ति वःगु
 चित्त लुया वःगु जुया च्वन । अथे नं करुणा चित्त प्रकट जूगुलि
 लोक व्यवहार अनुसार “(कारुञ्जेन) करुणा चाया प्रशंसा
 याना धाल” धका पाली यया तल । तर मरण जुइके मास्ति
 वःगु चित्त उत्पत्ति जूगु क्षणय् धाःसा उगु करुणा चित्त मदुग
 खँयात अर्थकथा टीकाय् उद्धृत याना क्यना तल ।

आः डा. ऊ मिडः स्वेयागु न्ह्यसलय् नं करुणा चित्त
 उत्पत्ति जूगु स्पष्ट जू; मरण जुइकीगु इन्जेक्शन बिया च्वंगु
 क्षण अन्तिम समयय् धाःसा उगु करुणा चित्त मदुसे मरण जुइके
 मास्ति वःगु चित्त जक दया च्वन । तर उगु मरण जुइके मास्ति
 वःगु चित्त स्पष्ट मज्जूथे जुया च्वन । क्व वव जीक बिचाः
 याना स्वल धाःसा मरण जुइके मास्ति वःगु चित्त दया च्वंगु
 खँ स्पष्ट जुया च्वंगु हे दइ । उगु चित्त मन्त धाःसा मरण
 जुइके यःगु बासः (इन्जेक्शन) वीगु हे जुइ फइ मखु । अथे नं
 करुणा चित्त व मरण जुइके मास्ति वःगु चित्तयात छुटे याना
 सीकेगु साधारण मनूतय् निति अःपु मजू । करुणा चित्त करुणां
 सम्प्रयुक्तगु कुशल चित्त खः । मरण जुइके मास्ति वःगु चित्त

दोषं सम्प्रयुक्तगु अकुशल चित्त खः । मरण जुइमाः धका मनन
यायेगु दोष हे खः । उकिं पूर्व भागय् यथि जाःगु कुशल चित्तत
दया च्वंसां अन्तिमय् मरण जुइके मास्ति वःगु चित्तं मरण
जुइकेया निंति ज्या यायेगु व खँ ल्हायेगु थुगु प्राणातिपात
कर्मया क्षेत्रय् मुख्य जुया च्वन । निम्नः खँ विभिन्न अर्थकथाय्
उल्लेख याना तःगु प्राण घात कर्म सिद्ध जुइगु कारण अंग
न्यागू जुल ।

- (१) पाणो=सत्त्व जुइगु ।
- (२) पाणसञ्जिता=सत्त्व धका संज्ञा दइगु ।
- (३) वधक चित्तं=स्याये मास्ति वइगु चित्त सिके बी मास्ति
वइगु चित्त दया च्वनीगु ।
- (४) उपक्कमो=सिके बीया निंति ज्या यायेगु, खँ ल्हायेगु ।
- (५) तेन मरणं=उगु ज्या यायेगु व खँ ल्हायेगु कारणं
मरण जुइगु- धयागु थुपि अंग न्यागू पाय्छि जुल धाःसा
स्यायेगु प्राणातिपात कर्म लगे जुल धका सुनिश्चित रूपं
सिके निंति 'सीलक्खन्ध वग' अर्थकथा (पौ-ल्याः ६९)
इत्यादिलय् उल्लेख याना तःगु दु ।

अथे जुया! करुणा चित्तं सिके बी निंति धाःगु व प्रार्थना
याःगु अनुसार डाक्टरं सिके बी यःगु वासः नकेगु इन्जेवशन बीगु
याना रोगी मरण जुल धाःमा प्रार्थना याःपि व डाक्टर ममेत-
यात प्राणातिपात कर्म लगे जू । काय् म्हाय्पिनिगु प्रार्थना व
माग अनुसार माँ-बौ जूपि मरण जुल धाःसा इपि काय् म्हाय्-

पिन्त मातुघातक कर्म व पितुघातक कर्म धयागु आनन्तरिय महान कर्म नं लगे जू । अत्यन्त गुरुभार दुगु जुल । विशेष रूपं स्मृति तथा विरत जुइ योग्य जू ।

(क) न्ह्यसःया लिसः सिधल ।

प्राणातिपात सम्बन्धी (ख) न्ह्यसः

विज्ञान वेत्तातयसं सम्बन्धित विज्ञानतयत् उन्नति यायेगु व मनुष्यपिनिगु लाभ वृद्धि जुइकेगुयात न्ह्यचीका प्राण वेदयागु कच्चा जुया च्वंगु सत्त्ववेद (Zoology) वासःतयगु आनिशंस दु म्दु अनुसन्धान याना निरीक्षण याइगुली माकः, खराचा, विभिन्न प्रकारया भंगःत लिसें मेमेपि सत्त्वपिन्त परीक्षण याना स्याना जुया च्वनेमाः । परीक्षण शालाय् परीक्षण याःगु अनुसारं विज्ञान शास्त्र व भैषज्यं शास्त्रत ह्लिथं प्रगति जुया वल । उकथं परीक्षण याना वःगुली आपालं आपालं मनुष्य-पिन्त सी दयेक सी दयेक हे लाभ वृद्धि जुया वल । उकथं लाभ वृद्धि जुइक परीक्षण व अनुसन्धान याःपि व्यक्ति-पिसं मनूतयगु भिंगु लाभयात यक्व दयेक वहन याना वःगु दुथ हे प्राणातिपात कर्म याना जुइ माःगु जुया इमिगु इमिगु मभिंगु दोषतयत् नं वृद्धि याःगु स्थिती थ्यना च्वंच्वन । उकथं जूगुली इमि निती कुशल व अकुशल गुगु भाग अप्वः जुया च्वन लय् ?

(ख) न्ह्यसःया लिसः

भविष्यया व्यक्तिपिन्त आपालं लाभ जुइकेया निति भिगु पद्धतितयत् आविष्कार याना वये नंगु जुया छु गुगु कथंयागु भिगु लाभ प्राप्त जू धका उल्लेख याना तःगु साक्षि प्रमाण साधक वस्तुत धाये त्वयेक वयने त्वयेक प्रकट रूप्य मदु । सत्त्वपिन्त स्याना शास्ति याना निरीक्षण व परीक्षण याना चवनीगु क्षणय् नं आपालंसिगु लाभयात उत्पन्न जुइके मास्ति वइगु चित्त स्वया शास्ति यायेगु, स्याये मास्ति वइगु चित्त व थःगु क्रियाकलापया निति सफल जुइके मास्ति वइगु चित्तत जक प्रवल व वृद्धि जुया चवनीगु दया चवनी । उकिं भिगु फल बी फइगु कुशल चित्त अल्प जुइगु सम्भावना दु । मभिगु फल बीगु अकुशल चित्त आपालं आपाः उत्पन्न जुइगु स्पष्ट जुया च्वन ।

थुगु क्षेत्रय् थःथे भाःपीगु स्वभाव द्वारा बिचाः याना स्वल धाःसा याये त्वःगु ज्या खः मखु प्रकट रूप्य खने दया वयेफु । सुं छह्य व्यक्ति थःगु शरीरयात चीर फार याना स्याना आपालंसिगु लाभया निति यायेगु जुल धाःसा सुनानं स्वीकार याये फइ मखु । उकिं उकथं परीक्षण यायेगुली मभिगु परिणाम उत्पन्न जुइकीगु अकुशल कर्म अप्वः जुया च्वंगु खँ स्पष्ट जू ।

(ख) न्ह्यसःया लिसः सिधल ।

प्राणातिपात कर्म सम्बन्धी (ग) न्ह्यसः

भावना धर्म उद्योग याना विपश्यना ज्ञान सम्पन्न जुइ-थे च्वने धंकल धका धरग याये माःपि व्यक्तिपिसं सत्त्ववेद

विज्ञान सयेका अभ्यास याये माला वन धाःसा सत्त्वयात स्याये
मास्ति वःगु चित्त मदुसानं चीकां चीके मफूगु कारणं याना कर
बरं विभिन्न प्राणीयात चिरफार याना निरीक्षण व परीक्षण
याना च्वने माली । उकथं निरीक्षण व परीक्षण याना च्वने
माःह्यं सत्त्वयात शास्ति जुइकीगु जक मखु मरण नं जुइके फु ।
उकथं शास्ति जुइकीगु मरण जुइकीगु अकुशल कर्मयात फल
मबो कथं विपश्यनां रोक्य याना बी फइ ला ?

(ग) न्ह्यसःया लिसः

तथागतया पालय् राजगृह नगरय् तम्बदाठिक धयाह्य
मनू स्याइह्य अधिकारी छह्य दया च्वन । न्यय् न्यादं तक प्राण
दण्ड फये माःपिन्त स्याना वःह्य जुल । उगु पदं मुक्त जुया पिहाँ
वःगु दिनय् आयुष्मान सारिपुत्रयागु उपदेश न्यना विपश्यना
ज्ञानया शिषंस्थय् थ्यने धुंका गुलिचां मदुवं हे सां च्वयेका मरण
जुया वन । मरणं लिपा तुषित देवलोकय् थ्यंक वन धया तल ।

उगु कथावस्तुइ न्यय् न्यादं तक खुंतय्त स्याना वःगु
अकुशलायात मरणासन्न अवस्थाय् वृद्धि जुइकूगु विपश्यना कुशलं
रोके याना पना ब्यूगुलि उगु अकुशल कर्मतय्सं फल वीगु
अवसर प्राप्त मजूसे हे विपश्यना कुशलया कारणं तुषित देव-
लोकय् उत्पन्न जुइ दुगु सीके दु ।

तर विपश्यना कार्यं उद्योग याये धुंका लिपायागु
अकुशल कर्मयात ह्यापा वृद्धि जुइके धुंकूगु विपश्यनां रोके याःगु
खँयात ला क्यना तःगु मदु । विपश्यना ज्ञान दक्वं परिपूर्ण

जुया श्रोतापत्ति मागय् थ्यन धाल धाःसा ला याये नंगु अकुशल
 कर्मतय्सं नं अपाय लोकय् वांछवये मफु । हानं छको अपाय
 पतन जुइके फूगु प्राणातिपात आदि अकुशल कर्मयात याये फइ
 मखुत । थःगु प्राण समेतं अन्त जुइके मातले नं कतपिनि प्राण
 हनन यायेगु आदि पञ्चशील स्यंकीगुथें जाःगु ज्या खँ याये
 फइ मखुत धका विभिन्न ग्रन्थय् स्पष्ट रूपं क्यना तःगु दु ।
 उकिं कतपिनिगु प्राण हनन याये ययाः च्वंतले आर्यं श्रोतापन्न
 मज्जुनि धका सीका तयेमाः ।

(ग) न्ह्यसःया लिसः क्वचाल ।

(२) अदिनादान कर्म सम्बन्धी न्ह्यसः

डा. ऊ म्यिङ्ग स्वे नं निम्नः कथं न्ह्यसः तया निवेदन
 यात ।

जि बुद्ध शासनानुगह समितिया छहा डाक्टर खः । बुद्ध
 शासनानुगह समितिया अधीनय् दुगु भैषज्यं प्रत्यय द्वारा शासन
 यैताया योगीपिन्त उपचार याना बिया च्वना । उगु भैषज्यं
 प्रत्यययात थःगु स्वार्थया निति (जिमिसं) प्रयोग मयाना । अथे
 नं यैतां पिने च्वंषिं शील समाधिं सम्पन्नपिं सुं गुहा ब्यक्ति तिन्न
 वेदना अनुभव याना च्वनीगु अवस्थाय् उगु समितिया अधीनय्
 दुगु भैषज्यं प्रत्ययतय्त इपिं ब्यक्तिपिनि निति प्रयोग यात
 धाःसा अदिनादान कर्म लगे जू ला ?

वासः बीगु थासय् अभिभार दुह्य व्यक्ति, आधिकारिक
 अभिभार दुह्य व्यक्ति अथवा सम्बन्धित सरकारं मसीक जथा-
 भावि ज्या याये धुंका थःगु अपराध मजुइ कथं थःगु कारणं
 हिना बिना जू वंगु दाँ ध्यबातय्त थःथःगु पहः चहलं ज्या खँ
 याना सरकारयागु कानून अनुसार (द्वं विद्वं) मन्त, प्रकट मजुल
 धाःसा नं अदिनादान कर्म लगे जुइ फु ला?

थुगु न्ह्यसःया लिसः निम्न कथं जुल ।

पाराजिक कण्ड अर्थकथाय् खुइगु पहः खुइगु पद्धति-
 तय्त नी न्याथी उल्लेख याना तःगु दु । उकी मध्ये उपरोक्त
 न्ह्यसः उपनिधि धयागु लः लहाना तःगु चीज वस्तुयात खुइगु
 पहःलिसे सम्बन्धित खः । थःगु लहातो मेह्य व्यक्ति छुं छगू
 चीज वस्तु लः लहाना बिया तःगु धाःसा उगु चीज वस्तुयात
 अधिकारीं (थुवाः नं) फवनोगु अवस्थाय् म्ब्युसे चवनेवं खुइगु
 जू वं । मूलगु चीज वस्तु थःगु वा वर्थे जाःगु चीज वस्तु, लित
 बिल धाःसा खुइगु जू मवं ।

बुद्ध शासनानुगह समितिं लः लहाना बिया तःगु भेषज्यं
 प्रत्यययात खुया कायेगु चित्त मजुसे हे आकश्मिक ज्या खँ कथं
 कया प्रयोग याये लात धाःसा लिपा लिपा हानं पलेसा नं तये
 फत धाःसा अथवा सम्बन्धित समितियाके न्यना बचं कया
 समितिं यः तायेका बचं बिल धाःसा अदिनादान कर्म लगे मजु
 धका सीके व चायेके ल्वः जू ।

यदि कया प्रयोग याइगु अवस्थाय् हे खुइगु सुचुके मास्ति वइगु चित्त दत धाःसा, अथवा पलेसा बी त्यइगु अवस्थाय् मबिल धासा; वा समिति चित्त बुभ्ने मजुइकं हे पलेसा मबिल धाःसा ला अदिन्नादान कर्म लगे जू धका सीके व चायेके त्वः जू ।

वासः बीगु थासय् अभिभार दुह्य व्यक्ति मसीक अथवा सम्बन्धित सरकारं मसीक जथाः भावि याये धुंका तिनि अपराध सो मदइ कथं ज्या यायेगुली धाःसा न्ह्यवः हे खुइगु सुचुके मास्ति वइगु चित्त दया च्वनीगु जूया अदिन्नादान कर्म लगे जू धका धाये माली । कि त मखुसा प्रयोग याना वःगु अवस्थाय् लिपा लिपा हानं पलेसा तथा बी धयागु उद्देश्यं परिशुद्धगु चित्त दया च्वंगु जुल धाःसा हानं पलेसा नं तये फत धाःसा अदिन्नादान कर्म लगे मज्जु धका धाये माली ।

अदिन्नादान कर्म सम्बन्धी न्ह्यसःया लिसः क्वचाल ।

(३) कामेसु मिच्छाचार कर्म सम्बन्धी न्ह्यसः

ग्लास ट्युबय् दुने सचे याना तःगु मिज्जं जाति छह्यसिगु शुक्र धातुयात उह्य मिज्जं जाति लिसे असम्बन्धितह्य मय्जु छह्यसिगु योनी दुने उह्य मय्जुयागु इच्छा कथं (वा) छह्य मय्जुया अनुमति कथं प्रवेश जुइका वा उह्य मय्जुया अनुमति कथं प्रवेश जुइका उह्य मय्जुयाके प्रतिसन्धी च्वं वल धाःसा-

- १) शुक्र धातु प्रवेश याना व्यूह्य डाक्टर;
- २) शुक्र धातु अधिकारी मिजं;
- ३) शुक्र धातु प्रवेश याका च्वंह्य मय्जु धयापि थुपि स्वह्य मध्यय् गुह्यसित कामेसु मिच्छाचार कर्म लगे जुइ लय् ?

उपरोक्त न्ह्यसःया लिसः निम्नः कथं हे जुल ।

न्ह्यसलय् दुध्याःपि स्वह्यसितं हे कामेसु मिच्छाचार कर्म लगे मजू । लगे मजूगुया कारण छु धाःसा कामेसु मिच्छाचार शिक्षापद सम्बन्धी अंगत लिसे पाय्छि मजूगुलि हे खः । इपि अंगत खः-

(१) अगमनीय ठानता = अगमनीयगु (उल्लंघन याये मज्यूगु) स्थान (क्षेत्र) जुइगु;

(२) सेवना चित्त = सेवन याये मास्ति वइगु चित्त दइगु;

(३) मग्गेन मग्ग पटिपत्ति = मार्गं धयागु लिङ्ग द्वारा लिङ्गय् दुने प्रवेश यायेगु;

(४) सादियनं = सुख तायेगु, धयागु थुपि प्यंगू हे जुया च्वन ।

थुपि अंगत प्यंगू मध्यय् लिङ्ग द्वारा लिङ्गय् प्रवेश यायेगु धयागु स्वंगू अंग विल्कुल भंग जुया च्वंगु दु । अनं हानं डाक्टरयाके (२ व ४) अंगत नं भंग जुया च्वनीगु हे जुल । मय्जुयाके धाःसा (१) अंग नं भंग जया च्वन । शुक्र धातु

अधिकारीयाके ला छुं हे मस्यूगु जुया प्यंगुलि हे अंगत भंग जुया च्वंगु हे दु धका धाये माली । उकि उपरोक्त स्वह्यसितं हे कामेसु मिच्छाचार कर्म लगे मजू धका धया वयागु खः ।

अथे नं मिजं दुह्य जुल धाःसा मय्जु ला भातयात ह्यकीह्यसिगु स्थिति थ्यनी । उकि भात जूह्य नं माने जुल धाःसा बिल्कुल हे निर्दोष जुइ ।

कामेसु मिच्छाचार कर्म सम्बन्धी न्ह्यसःया लिसः क्वचाल ।

(४) मुसावाद कर्म सम्बन्धी [क] न्ह्यसः

डाक्टरतय्सं वासः भ्वंतय् सही यायेगुयात वासःया अनुमतीया रूप्य् बिया च्वनेमाः । थुकथं बिया च्वनेगुली यथार्थं मखुगु ज्या-खँ लिसे सम्बन्धित जुया च्वंगु ज्या खँतय्त नं सामना याना च्वनेमाः । उह्य वासः सही कया यंकूह्यसित धात्थे मखुसा नं सरकारी अड्डां विदाइ अवसर लच्छि निला स्वला प्यला आदि बी मालोगु स्थिति थ्यने यः । आलपं बेफवांकय् मदुगु ज्याखँ दयेका (बिदा) पवंव म्ह सुं छम्हसित सरकारी अड्डां बिदा बिया छ्वल धाःसा मखयेक बिरामी सही ब्यूम्ह डाक्टरयात मुसावाद कर्म लगे ज् ला ?

[क] मुसावाद सम्बन्धी न्ह्यसःया लिसः

रोगी जुया च्वंह्य मखयेकं हे रोग जुया च्वंह्य बिरामीया रूप्य बिरामी बिदाई भों विया छ्वया उगु भों अनुसार सरकारी अड्डां विश्वास याना बिदाया निति अवसर बिया छ्वल घाःसा उह्य अवसर काह्यसिया ज्या खँया निति दुष्परिणाम जुइके फूगु जुया व ज्या मयासे ज्याला बी माःगु जुया हिना मिना जुइ फूगु जुया निति निम्नः मुसावाद अंगत पाय्छि जुया पूर्ण जूगुलि बिरामी बिदाई भों बिया छ्वह्य डाक्टरयात मुसावाद कर्म लगे जू धका हे जक ग्रहण याये थाय् दया च्वन । मुसावाद अंगत खः—

- १) अतथं वत्थु = ज्या असत्य जुइगु;
- २) विसंवादन चित्तं = द्वं के बी मास्ति वइगु अखतं सीके बी मास्ति वइगु चित्त दइगु;
- ३) तज्जो वायामो = उगु चित्त अनुसार ज्या यायेगु, खँ ल्हायेगु;
- ४) परस्स तदत्थ विजाननं = मेगु पक्षं उगु द्वंगुयात सत्य कथं विश्वास याइगु, सीकीगु, चायेकीगु—धयागु थुपि प्यंगू हे जुल । उगु मुसावादयात शरीरयागु हाव भाव द्वारा वा शरीरलिसे सम्बन्धितगु भोंभि द्वारा अथवा खँ ल्हायेगु द्वारा कतपिन्त ज्ञां द्वनी कथं यायेगु द्वारा सिद्ध जुइगु खः धका चायेके माःगु खँयात नं सीलक्खन्ध वग अट्टकथा (पौत्या-७१) इत्यादी कयना तःगु दु ।

मुसावाद सम्बन्धी (क) न्ह्यसःया लिसः क्वचाल ।

मुसावाद सम्बन्धी [ख] न्ह्यसः

पासा जुया च्वंहा क्यान्सर रोग दुहा छह्यसित थः थासं छु भति परीक्षण याना उपचार याये धुंका रंगून अस्पतालय् क्यान्सर रोग उपचार याइगु विभागय् वना उपचार याये निति निर्देशन विया छ्वया । अस्पतालय् छगू हप्ताति जक उपचार याना वी धुंका क्यान्सर रोगया पारंगत डाक्टरतय्सं नं लना वनी कथं उपचार याना वी मफूगुलि “धन्दा कायेम्वाः, थुगु वासःयात इलय् इलय् त्वं; लनी वनी” धका खँ चाहुइका प्रोत्साहन विया लिपा हानं छ्वया हल ।

उहा रोगी पारंगत डाक्टरतय्सं क्यान्सर रोग धका नाम-करण याना हःसा नं जि उपचार याना बिल धाःसा लना वनी धयागु विचारं हानं जिथाय् थयंक वल । जिके क्यान्सर रोगया निति उपचार याना वीगु वासः मदु । उहा रोगीं छने मफयेक जुइ च्वने मफयेक अति तीव्र रूपं शास्ति जुइका रोग वेदनायात अनुभव याना च्वनेमाः। उगु वेदना याउंकेया निति (Morpia) इन्जेक्शन; अथवा (Pethidin) इन्जेक्शनयात इन्जेक्शन याना ब्यूसा तिनि हे जक स्याइगु शास्ति जुइगु क्वलना न्ह्यो वयेके फइगु जुया च्वन । उहा रोगी सिना वनीगु सुनिश्चित रूपं अवश्यम्भावी जुया च्वन । अथे जुया उहा रोगीयात “छिगु रोग ला लनी मखूत; सीगु हे जुल धका धाल धाःसा सत्यगु खँ धायेगु जू वनी । तर जिगु पाखें उजोगु ग्यनापुसे च्वंगु खँ धाये

मिच्छाः । रोग मलसे हे सिना वनीह्य रोगीयात यथार्थं कथं
मघाःसे गुलिचां मदुवं लना वनी धका धाल धाःसा जि ह्येका
छले याना ह्येका खँ ल्हाःगु स्थिती थ्यना मुसावाद/ कर्म लगे
जुया अपराध जुइ ला भन्ते ?

मुसावाद सम्बन्धी [ख] न्ह्यसःया लिसः

रोग लनी मखुत निश्चित रूपं सिना वनी धका अनुमानं
सिया खना च्वना नं उह्य रोगीयात गुलिचां मदुवं लना वनी
धका धाल धाःसा ह्यापांगु न्ह्यसःया लिसलय् उल्लेख याना
वये धुंगु मुसावाद अंग प्यंगुलि पाय्छि जुया च्वंगुलि मुसावाद
जुया च्वन धका धायेगु सम्भावना दयाच्वन । अथे नं उकथं खँ
चाःहिका धाःगु कारणं याना उह्य रोगीया निरर्थक जुइगु
दुष्परिणाम दइगु मदुगु जक मखु उचित कथं लाभ जुइगु हे जक
दया च्वन । उकथं निरर्थक मज्जुइकिगु खँ जुइ धायेगु असत्य खँ
धायेगु जूसां दुष्परिणाम बी यःगु कर्मपथ सिद्ध मजू धका
चायेकेमाः । उकिं “अभिधम्मत्थविभावनो” धयागु प्रसिद्ध
टीका ग्रन्थ (पौल्याः १७३) य् ।

अभूतं वत्थु = असत्य विषय वस्तुयात; भूततो = सत्य
कथं; परं विञ्जापेतु कामस्स = कतपिन्त सीके बी मास्ति वःह्य
ब्याक्तया; तथा विञ्जापन-पयोग-समुट्ठापिका-चेतना = उगु
आकार प्रकारं सीके बीगु कायिक व वाचिक क्रियाकलापयात
उत्पन्न जुइकीगु चेतना; मुसावादो = मुसावाद धाइ; सो =

उगु मुसावाद; परस्स अत्थभेदकरोव=कतपिनिगु लाभं
विनाश जुइकीगु कथं जूसा तिनि जक; कम्मपथो=फल बी सःगु
कर्मपथ सिद्ध जुइगु; होति=जुया च्वन धका धया तःगु दु ।
अनं अतिरिक्त सोलक्खन्धवग्ग अट्टकथा (७१) इत्यादिलय् नं
“अत्थभञ्जनको = मेपिनिगु लाभयात विनाश जुइके यःगु
वाचिक क्रिया कलाप कायिक क्रिया कलाप मुसा धाइगु खँ”
उत्तलेख याना तःगु दु ।

अनं अतिरिक्त वेदना भोगी रोगीयात मन व्वमतुं कुसे
मानमिक सुख दयेका बी निंति मन उत्साहित दीर्घायु जुइ माक्ख
दीर्घायु जुइकेया निंति धाःगु खँ निःसन्देह सत्य मखुसा नं द्वं क
सीके बी मास्ति वःगु ला प्रधान मखु; लाभ हानि मजुइके मास्ति
वःगु हे जक प्रधान जुया च्वन । अथे जुया उजोगु खँत पर्याय
द्वारा चाःहिका धाःगु स्थिती ध्यनी । आयुष्मान् सारिपुत्र
स्थविरं तम्बदाठिकयात धाःगु पर्याय खँ लिसे नं छुं अंश कथं
समान जुया च्वन । समान जूगु गथे धाःसा-

तम्बदाठिकं आयुष्मान् सारिपुत्रं कना विज्यागु उपदेश
न्यना व्व च्वं वं याना वये नंगु मभिगु कर्मतयत्त लुमंका लुमंका
मनय् शोक सन्ताप जुइका च्वंगुलि उपदेशयात व्वथीक ध्यान
त तं न्यने हे मफया च्वंच्वन । उगु खँयात आयुष्मान् सारिपुत्रं
सिया च्वना विज्याःगुलि “हे उपासक, छु कारणं छं छंगु चित्त-
यात उपदेश पाखे क्रमशः लिका न्यने फइ कथं याये मफया च्वंगु
लय् ?” धका न्यना विज्यात । “भन्ते, जि न्यय् न्यादँ (५५)

तक प्राण दण्ड फये माःपि खूँतयत् स्यायेगु धयागु क्रूरगु दुष्कर्म
याना वये धुन; उगु दुष्कर्मयात लुमना लुमना वःगुलि थःगु
चित्तयात छःपिसं कना बिज्याःगु उपदेश पाखे क्रमशः लिका न्यने
फइ कथं याये मफया च्वंच्वन” धका निवेदन यात । आयुष्मान
सारिपुत्र स्थविरं (वञ्चेस्सामि नन्ति) वयात ह्ययेका धाये
धका चिन्तन याना “छु छं उगु उगु ज्या खँत थःगु इच्छां
याना वयागु ला ?” अथवा मेपिसं अह्ने याःगु जुया याना
वयागु ला ?” धका न्यना बिज्यात । “जुजुं जित स्याके ब्यूगु
खः, जुजुं अह्ने याःगु जुया याना वयागु खः” धका लिसः
बिया निवेदन यात । “हे उपासक, अथे जूसा छंगु अकुशल
कर्म जुइ ला लय् ?” धका पर्याय द्वारा न्यना बिज्यात । थुगु
न्ह्यसलं तम्बदाठिकया जिगु अकुशल मखु, अह्ने याःह्य जुजुयागु
अकुशल जक जुया च्वन धका मती वंका चित्त शान्त जुया
वन । उकथं चित्त शान्त जुया वंगुलि उपदेशयात बांलाक न्यना
नुगलय् स्वचाके फत । उकथं बांलाक न्यना नुगलय् स्वचाका
श्रोतापत्ति मार्गया क्वसं च्वंगु अनुलोम ज्ञान धयागु विपश्यना
ज्ञानयात उत्पत्ति व वृद्धि जुइके फु धयागु फल लाभ जुइका वंगु ;
अले हानं विपश्यनाया सामर्थ्यं याना हे तुषित देवलोक्य् थ्यंक
वंगु खँयात धम्मपद अट्ठकथा (पौ त्याः ४०७) लय् उल्लेख
याना तःगु दु ।

उपरोक्त खँपुइ “छंगु अकुशल कर्म जुइ ला लय् ?”
धयागु खँ “छंगु अकुशल मखु” धका तप्यंक धाःगु खँ मखु ;
पर्याय द्वारा न्यंगु खँ मात्र जुया च्वन । उकि उगु खँ मुसावाद

ला मखु; अथे नं उगु न्ह्यसलं तम्बदाठिकं- “जिगु अकुशलं मखु” धका द्वंक सीका काल ।

उकथं द्वंक सीका काङ्गु सीथे सीथे च्वं च्वंहा रोगीं “गुलिचां मदुवं रोग तना लना सुखी जुइ” धका द्वंक (अखतं) मती तइगु समान जुल । थःगु अकुशल मखु-धका मती तयेगुलि याना मन शान्त शीतल याना उपदेश न्यने फइगु आदि लाभयात लाभ जुया वनीगु सीथे सीथे च्वना च्वंहा रोगी रोग लनी धका भाःपिया सुखानन्द पूर्वकं च्वनीगु; मनय् सुख दया तुरन्ता-तुरन्ति मसिसे च्वनीगु आदि लाभतयत् लाभ जुइगु लिसे समान जुल । अनं हानं आयुष्मान सारिपुत्रयागु पर्याय वचनय् थःगु अकुशल मखु धका द्वंक वा अखतं सीकेगु मुख्य मखु; मन शीतल शान्त जुया उपदेश न्यने फइगु आदि हे जक मुख्य जुया च्वंथे; गुलिचां मदुवं रोग लनी धका प्रोत्साहन व्यूगु खँ नं रोग लनी धका द्वंक वा अखतं सीकेगु मुख्य मखु; मन खुश्रुक्क मच्चंसे सुख पूर्वक च्वनेगु हे जक मुख्य जुया च्वन । इत्यादि रूपं छुं अंशय् समान जुया च्वन ।

उकिं गुलिचा मदुवं हे सीगु जुइन धका भाःपिया च्वंहा-सित गुलिचा मदुवं रोग लना वनी आदि धका प्रोत्साहन बीगु खँ ल्हायेगु मुसावाद अंगत लिसे समान जुया च्वंसा नं अलाभ-यात उद्देश्य मतःसे सुख पूर्वक च्वने फयेकेगु लाभयात जक उद्देश्य तथा धाःगु प्रोत्साहन वचन जूगुलि मंभिगु फल बी यःगु कर्मपथ सिद्ध जुइगु अकुशल कर्म ला मजू । उकथं प्रोत्साहन

वचन ल्हाःगु अ्रवस्थाय् करूणा वंगु कुशल चेतनां हे जक धाःगु
 जुया च्वन । मरण जुइगु वासः वा इन्जेवशन बीथे मखुसे पुरा
 हे अःखः जुया च्वन । उकिं अ्रकुशल चेतना नं मजू धका हे जक
 ग्रहण याये त्वःजू ।

मुसावाद सम्बन्धी (ख) न्ह्यसःया लिसः क्वचाल

५- सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (क) न्ह्यसः

(मज्जपाना च संयमो) अ्रय्ला थ्वँ त्वनेगुलि संयम
 यायेगु अ्रलग जुइगु पवित्र मंगल खः धका कना विज्याना तःगु
 बुद्धवचन अनुरूप बुद्ध शासनिक प्रत्येक व्यक्तिपिसं अ्रय्ला थ्वँ
 त्वनेगुलि अ्रलग जुया च्वने योग्यगु खँ स्पष्ट जुया च्वन ।

तर स्वास्थय तःसकं स्यना च्वंहासित अथवा स्वास्थयया
 इष्टि तःसकं हानि जुइका च्वंहासित स्वास्थयया निति नमूना
 उल्लेख याना क्यने माल धाःसा वलशक्ति दइ कथं, त्यानुगु लनी
 कथं उद्देश्य तथा अ्रय्ला त्वंके धुंका बुलुहुँ बुलुहुँ भासु लंके बिया
 बल शक्ति दयेके बिया रोग तना लना वनी कथं निर्देशन बीगु
 उपचार यायेगु याना उगु निर्देशन अनुसार अ्रय्ला थ्वँ त्वन
 धाःसा उहा अ्रय्ला थ्वँ त्वनीह्य श्रमण गृहस्थया सुरामेरय
 शिक्षापद सम्बन्धी शील स्य ला ?

उम् (क) न्ह्यसःया लिसः निम्नः कथं जुया च्वनः—

अय्ला थ्वँ आदि मादक पदार्थत त्वनेगु सेवन यायेगु क्षेत्र्य कङ्खावितरणी आदि विनय अर्थकथा व टोकाय् भिक्षु श्रमणया शील भंग जुइगुया कारण अंगतय्त—

१) मज्जभावो- प्रमाद जुइकीगु कायेकीगुया कारण नसा त्वँसा जुया च्वनीगु ;

२) तस्स पानं- उगु प्रमादी जुइगु काइगुया कारण जुया च्वंगु चीज वस्तुयात त्वनेगु, सेवन यायेगु धयागु निगूयात जक क्यना तःगु दु ।

खुद्कपाठ अर्थकथाय् धाःसा—

- १) अय्ला थ्वँ आदि मध्यय् छगू मखु छगू जुया च्वनीगु ;
- २) मदनीय पातुकम्यता चित्तं-प्रमाद जुइकीगु कायेकीगु विषययात त्वनेगु सेवन याये मास्ति वइगु चित्त दया च्वनीगु ;
- ३) उगु चित्त अनुसार त्वनेगु सेवन याये निति उद्योग यायेगु ;
- ४) त्वना सेवन याना म्हतुइ कथुइ दुने दुहाँ वनीगु धका अंग प्यंगू क्यना तःगु दु ।

इपि प्यंगू अंगत मध्यय् प्रमाद जुइगु कायेकीगू वस्तु धका मसीकं हे सर्वत वासःति आदि भाःपिया त्वन सेवन यात धाःसा शील भङ्ग मज्ज धका ग्रहण याये माःथें जुया च्वन । अवश्यं खः । खुद्क पाठय् क्यना तःगु सुरामेरय शिक्षापद भिक्षु-पिनि निति मखु ; श्रामणोरपिनि निति क्यना तःगु शिक्षापदत जुया च्वन । भिक्षुपिन्त ला प्रमाद जुइकीगु कायेकीगु धका मसीकं

सेवन याःगु जूसां नं तथागत सम्यक्सम्बुद्धया प्रज्ञापित प्रज्ञप्ति
 अनुसार पाचित्तिय आपत्ति लाइगु खः । श्रामणोरपिनि
 ला प्रमाद जुइकीगु कायेकीगु वस्तु धका सीका त्वन वा सेवन
 यात धाःसा तिनि जक शील स्यनीगु जुया च्वन । मसीकं हे
 त्वने वा सेवन याये लात धाःसा अकुशल जुइ फूसा नं शील
 भङ्ग मजू धका वितय अर्थकथा (तृतीय भाग पौ ल्याः २९६)
 य् व्याख्या याना क्यना तःगु दु । व निम्नः कथं हे जुल ।

श्रामणोरो=श्रामणोरं; जानित्वा- पिवन्तो=प्रमाद
 जुइकीगु कायेकीगु वस्तु धका सीक सीकं त्वने वा सेवन याये
 लात धाःसा; शीलभेदं आपज्जति=शील भङ्ग जुइगु अवस्थाय्
 थ्यनी; न अजानित्वा=मसिया त्वने वा सेवन याये लात धाःसा
 शील भङ्ग अवस्थाय् मथ्यं ।

गृहस्थीपिसं आचरण याये माःगु पंचशील नं, भिक्षु-
 पिनिगु शिक्षापदर्थे तथागत सम्यक्सम्बुद्धं, प्रज्ञप्त याना तःगु
 मखु । शासनया दुने वा पिने न्ह्यागु अवस्थाय्सं हे साधु सन्त
 सत्पुरुषपिसं आचरण व व्यवहार याये माःगु शील जुया च्वन ।
 उकिं गृहस्थीपिनि नं श्रामणोरपिनिथे हे अय्ला धका सीका
 त्वंसा तिनि शील स्यनी । वासः धका वा सर्वत धका मती
 लुइका त्वन धाःसा शील मस्यं धका ग्रहण याये फइगु ब धाये
 फइगु जुया च्वनः। कारण छाय् धाःसा- गृहस्थी शील श्रामणोर-
 पिनिगु शील स्वया कडा जुइ माःगु खः ।

अथे जुया डाक्टरयागु न्ह्यसलय् भिक्षु श्रमण गृहस्थ

सकलें छद्मिच्छपायं याना न्यना तःगु जूमा नं छुटे छुटे याना
लिसः बी माली तिनि । अय्लायात वासःया रूप्य् त्वंसा नं
भिक्षुपिनि निंति (१) अय्ला जुइ माःगु (२) त्वनेगु, धयागु
निगू अङ्ग लिसे पाय्छि जुया च्वंगुलि पाचित्तिय आपत्ति लाइ ।
शीलविपत्ति=शील भङ्ग जुइगु वं आचार विपत्ति धयागु
आचरण भङ्ग जुइगु दोष लाइगु जुया च्वन धका सीकेमाः ।
श्रामणेर व गृहस्थीपिनि निंति नं धात्थेंगु अय्ला धका सीका
त्वन धाःसा उगु शिक्षापद अनुसार शील स्यनी । श्रामणेरपिनि
श्रामणेर शील दक्वं स्यनी । उपाध्याय गुरूयाथाय् शरण गमन
व शील हानं दोहरे याना काःसा तिनि हानं शील सम्पन्न जुइ
फइ । तर श्रामणेर व गृहस्थीपिन्त धात्थेंगु अय्ला धका
पसीक त्वने ज्युगु वासः सर्वत धयागु संज्ञां त्वन धाःसा
सुरामेरय कर्म लगे मजू; शील भङ्ग मजू धका सीकेमाः ।

गृहस्थीपिनि निंति अय्लाया प्रति यः तायेकेगु सवाः
कायेगु मदुसे मजि मगाःगु कथं रोग लंकेया निंति वासःया
रूप्य् नये माःसां त्वने हे माःसां उकथं त्वनेगु सुरामेरय कर्म
लगे जुया शील भङ्ग जुया च्वन धका धाःसा नं कायेका
प्रमादी जुइके मास्ति वयेका त्वनेगुथें वा अय्लायागु सवाः यः
तायेका त्ववंका त्वनेगुथें अथवा न्ह्याइपु तायेकेया निंति
त्वनेगुथें दोष तःधं मजू धका ला ग्रहण याये फु, धाये फु ।

सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (क) न्ह्यसःया लिसः क्वचाल ।

सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (ख) न्यासः

छको ह्वीन्यादँ दुह्य विधवा मिसा दो तइँ वया थः
तःसकं यःह्य ल्यासेह्य म्हाय् मचा छह्य लिसे छिङ्गडविङ्ग मार्गया
छथाय् च्वना च्वंगु जुया च्वन । छन्हु ल्यासेह्य म्हाय् मचायात
क्यान्सर रोग खने दयेक बल । अनेकौँ डाक्टरत लिसे उपचार
यात नं विशेषता मद्दु, याउँया मवं । भयङ्कर रोगया कारणं
अस्पतालं लिहाँ वये घुंका लिपा जिथाय् थ्यंक वःगु जुया जि
हे हानं उपचार याना बी माल । रोग लना मवंसे छन्हु वहनिथः
पाँच बजे मरण जुया अनित्य स्थिती थ्यंक वन । जलः खलः-
पिसं विभिन्न प्रकारयागु सद्धर्म खँ द्वारा सम्भे बुभे याका होश
बिया च्वंसा नं मां जुया च्वंहा दो तइँ नं अति क्वातुसे च्वंगु
संयोजन मिया रापं याना छुं गुगुं कथं नं थामे याये मफु ।

“डाक्टर साहेब जित रक्षा याना दिसँ; जिगु नुगलय्
दाह जुया च्वंच्वन । छुं गुगुं कथं नं थामे याये मफु । जि
म्हाय् छह्यसिगु परिश्रम द्वारा नया त्वना च्वनेमाः । म्हाय् छह्य
मन्त कि जुइ च्वने मफुह्य जुया छुं गुगुं धर्मयात नं जि मस्यू ।
छुं गुगुं कथं जि थःत सान्त्वना बी मफुत” धका धा धां हा हां
गबलें ख्वया, गबलें हिल्ला उह्य दुढीं सास्ति नया च्वं च्वंगु
अनुभव याना वये नं । उजागु राप उजागु ताप दया च्वंहा मनू
छह्यसित डाक्टरया रूप्य् च्वना शान्त व शीतल जुइ कथं उपचार
याना बी फूगु विधि वा तरीका Morpia धयागु इन्जेक्शन
बीगु हे जुया च्वन । उगु इन्जेक्शन चित्त शान्त जुइका न्ह्यो

वयेके बीगु इन्जेक्शन खः । उर्कि उगु इन्जेक्शन हे उह्य बुढी-
यात इन्जेक्शन याना बिया । म्ह्याय्या निति परिदेव मि ह्वाना
ह्वाना छ्वयेका च्वंह्य उह्य बुढी दो तई नं इन्जेक्शन बी धुंका
लिपा गुलिचां मदुवं हे बुलुहुँ बुलुहुँ शान्त जुया वना न्ह्यो
वयेकल ।

कन्हे खुनु सुथे भयङ्कर रूप परिदेव मि छ्वयेका च्वने
माःह्य उह्य बुढी दो तई नं जित खने साथं हे “डाक्टर साहेब,
छित यक्वं सुभाय्. छिगु वासलं याना अत्रम्भ तालं हे जिगु
नुगलय् पुना छ्वया च्वंगु पूगु मि शान्त जुया वन” धका
धाल ।

थुगु घटनाया सम्बन्धय् Morpia धयागु इन्जेक्शन
नं जिगु प्रत्यक्ष साक्षात्कार अनुसार दो तईया शरीरय् छ्वया
च्वंगु परिदेव मियात शान्त व शीतल जुइकूगु कथं वासःयागु
प्रभाव क्यना वंगु आश्चर्य जनक रूपय् खना च्वना । उकथं
भयङ्कर रूपं परिदेव मि छ्या च्वंह्यसित तढंग रूपं वा (क्षणिक
कथं) शान्त व शीतल जुइगु रूपं याना बिल धाःसा याना
ब्यूह्य (जित) प्रमादी जुइका लाता लाति जुइ कथं याना ब्यूगु
जू वनीगु जुया सुरामेरय कर्म लगे जू ला ? अले हानं रोगीयात
समेतं अकुशल जू वं ला ?

(ख) न्ह्यसःया लिसः निम्न कथं जुल

सुरापान शिक्षापदय् अनाणत्तिकं- अह्ने यायेगु कारणं
आपत्ति मलाः धका उल्लेख याना तल । उर्कि अय्ला थ्वँ आदि

स्वयं थः थःह्य त्वनेगु सेवन यायेगु याःह्यसित जक सुरामेरय कर्म जू । कतपिन्त त्वनेया निंति सेवन यायेया निंति अह्ने याःह्यसित सुरामेरय कर्म लगे मजू धका सीकेमाः । तर कायेकेया निंति बेहोश जुइकेया निंति वा न्ह्याइपुके बीया निंति वा बानि जुइके बीया निंति आदि अनुचितगु उद्देश्य तथा अह्ने याःह्य प्रेरणा व्यूह्यसित अकुशल कर्म जुइगु हे जुल धका नं सीकेमाः ।

अनं अतिरिक्त सुरापान अङ्गतयत् क्यना तःगुली पानं- त्वनेगु धका ; पीते पविसति=त्वना म्हुतुइ दुने कथुइ दुहाँ वन धका क्यना तःगुलि म्हुतुं त्वन वा सेवन यात धाःसा तिनि सुरामेरय कर्म लगे जुइ । मेगु शरीरयागु अङ्ग प्रत्यङ्ग्य प्रवेश जुइकेगु प्रवेश जुइगुयात सुरामेरय कर्मया अङ्गयागु रूप्य ग्रहण यायेगु मदु । उकि—

मानसिक शोक शान्त जुइकेया निंति Morpia आदि इन्जेक्शन वासः व्यूह्यसित नं मानसिक शोक शान्त जुइकेया निंति इन्जेक्शन व्यूकुह्यसित नं सुरामेरय कर्म लगे जू धका धायेगु स्थिति मदु । तर कायेकेगु प्रमादी जुइकेगु उद्देश्य तथा मनयात न्ह्याइपुके बीगु लक्ष्य तथा उजोगु वासः इन्जेक्शन व्यूह्य व बीकूह्य निह्यसितं सुरामेरय कर्म लगे जू धका धाये मछिसानं मभिगु दुष्परिणाम बी यःगु अकुशल कर्म जुइगु खँय ला छुं संशय याये माःगु मदु ।

सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (ख) न्ह्यसःया लिसः क्वचाल

सुरामेरय कर्म सम्बन्धी (ग) न्यासः

थौ कन्हे गुलि गुलि नवयुवकतयसं उपयोग याना सवाः कया वया च्वं च्वंगु (Heroin) धयागु नम्बर-४ तुयुगु अफिम छथी दया च्वन । उगु नम्बर-४ तुयुगु अफिम सेवन याये नं पिसं धया जुया च्वंगु गथे धाःसा “उगु वासः नंतुने लात धाःसा छुं गुगुं वासः लिसे नं समान मजूसे विशेष रूपं हे स्वाद दुगु जुया, प्रीति प्रश्रब्धि उत्पन्न जुया मन प्रसन्न प्रफुल्लित व हर्षित जुइगु जुया च्वन । ध्यान समाधि उद्योग व अभ्यास याना च्वनेगु बखते प्रीति प्रश्रब्धि लुया वइगुथे हे समान जुया च्वन । छुं हे अन्तर मदु” धका इमिसं धाइगु जुया च्वन ।

भारतय् च्वंह्य योगी (Maharishi) अमेरिकाय् ध्यंगु अवस्थाय् (Transcendental Meditation) शमथ भावना वृद्धि यायेगु पहः उद्योग व अभ्यास यायेगु विधि अमेरिकन नवयुवकतयत् स्यने कने याये धुंका वं थथे धाल हँ- “४-नम्बर तुयुगु अफिम वास कायेगु व ध्यान भावना उद्योग व अभ्यास यायेगु उथे उथे हे खः । तःसकं हे मज्जा दु, मानसिक सुख शान्ति नं दु, तःसकं धौवजि वाला च्वनिगु मष्टिस्क नं तःसकं शान्त जुया वना मनस्थितित गुकथं जक शान्त शीतल जुया वन धका हे धाये मफयेक शान्त शीतल जुया वनीगु जुया च्वन ।” उगु धारणा उगु दृष्टिकोण द्वना च्वन धका जि भाःपिया च्वना । ४-नम्बर तुयुगु अफिम सेवन याना जुया च्वं पि नवयुवकपिन्त उगु धारणा द्वना च्वंगु खँयात जि गकथं

कारण क्यना स्पष्ट याना बी मालीथें भन्ते !

उपरोक्त (ग) अन्तिम न्ह्यसःया लिसः निम्न प्रकारं हे जुलः—।

प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु लय्तायेगु प्रीति सौमनस्य उत्पन्न जुइगु धयागु अकुशल चित्तं उत्पन्न जुइगु व कुशल चित्तं उत्पन्न जुइगु धका निथी दु ।

यानागु ज्या सफल जुइगु बखते, परीक्षा उत्तीर्ण जुइगु बखते, थःगु इच्छा अनुसार विवाह याये दइगु बखते, थःम्हं इच्छा याना च्वनागु लुँ वह, जवाहरात नसा त्वँसा पुंसा आदि लाभ जुइगु बखते, भय अन्तराय दुःखं मुक्त जुइगु बखते इत्यादि अवस्थाय् प्रत्येक व्यक्तिपि लय् लय् ताइगु जुया च्वन । उकथं लय् लय् ताइगु लोभं सम्प्रयुक्तगु अकुशल चित्तं लय् लय् ताइगु खः । उजोगु लय् लय् ताइगु कारण मिले जुया च्वंतले जक जुया कारण मिले मजुल धाःसा (सफल जुइ घुंकूगु ज्या खँ स्यना वन कि; हानं परीक्षा उत्तीर्ण मजुल कि; विवाह सम्बन्ध त्वाःदला वन कि) इत्यादि रूपं कारण मिले मजुइगु अवस्थाय् ह्लापा लय् लय् ताःगु स्वया नं हे मानसिक अशान्ति व दुःख जुइ यः ।

अथे हे थें तुयुगु अफिम्यागु स्पर्श छता प्रकारयागु कामगुण स्पर्श हे खः । उग् स्पर्श वा अनुभवयात वः कया लय्तायेगु सुख तायेगु प्रीति सौमनस्य उत्पन्न जुया च्वनीगु उकीयागु प्रभाव व शक्ति दया च्वनीगु क्षण मात्रया दुने जक जुइगु खँ (२४) धौति जक जगे जुया च्वना हानं सवाः कायेगु

ई त्यइगु वखते उगु तुयुगु अफिम् सवाः काये मखन धाःसा शरीरय् अति हे कष्ट जुइक दुःख सी माःगु खँ; मनय् नं प्रकृति स्वभाव मदुसे हे उथल पुथल जुइका तःसकं दुःख जुइका चवने माःगु खँ तुयुगु अफिम् समस्या सम्बन्धी आपालं सफुती यक्व हे स्वयं खने दु ।

गुलि तक शारीरिक व मानसिक दुःख कष्ट जू लय् धाःबले मनू छह्य तुयुगु अफिम् वास काये माःगु ईलय् वास काये मदुगु कारणं याना चित्त विपरीत जुया थः काय् माय् माय् याना जुया च्वंहा मचाचायात समेतं लाकमं थ्वाना स्याये लाःगु जुया चवन धका; मेह्य ल्याय्हाचा छह्यसिनं मां जुया च्वंहासित खाया ला दयेका बीत धाःगुलि मां जूहंसिनं थाकुसे च्वंका न्याना हया खाया ला दयेका च्वंबले मन विपरीत जुया मां जूह्यसित चुपि पाला स्याये नंगु जुया चवन धका; तुयुगु अफिमय् आशक्त जुया च्वंहा व्यक्ति उगु अफिम् प्राप्त याये निति याये मछ्वाःगु कृत्य मदु; प्राप्त जुइ फइगु तरीकां याये छाःगु कारण याना मां-बापिनिगु छेँ नं चीज वस्तु खुया कया नं तुयुगु अफिम् न्याना सेवन याइगु जुया चवन धका व अविवाहित गुलि गुलि मय्जुपिसं नं थः पिनिगु कुमारीत्वयात नष्ट भ्रष्ट जुइका तुयुगु अफिम् मजि मगाःगु कथं थाकुक माला माला सेवन याइगु जुया चवन धका इत्यादि रूपं जुइ म्वाःगु विभिन्न दुखत लिसे सामना याना दुःख अनुभव याना चवने माःगु तुयुगु अफिम्या कारणं हे खः

धयागु खँ बांलाक हे स्पष्ट जुया च्वंगु दु । डाक्टर ऊ. मिडस्वे
नं उगु तुयुगु अफिम्या कारणं उजोगु अति भयंकरगु दुःखय्
थ्यंका च्वने माःगु घटनातय्त यक्व यक्व हे न्यने नंगु सीके नंगु
जुइमाः । ।

उकथं तुयुगु अफिम्यात कारण याना दुःख जुइका च्वने
माःगु कुशल प्रीति प्रश्रब्धि मखु; अकुशल प्रीति सौमनस्य
हे खः ।

समाधि भावना धर्मं कार्यं द्वारा प्राप्त जुइगु लय् लय्
तायेगु मानसिक शान्ति दइगु प्रीति प्रश्रब्धि ला निर्दोषगु कुशल
धर्मत जक जुया च्वन । इपि कुशल प्रीति प्रश्रब्धित कामगुणयात
यः तायेकीगु न्ह्याइपु तायेकीगु अकुशलत सहितगु मेमेगु क्लेश
धाक्वलि अलग जुया परिशुद्ध जुया च्वनीगु अवस्थाय् हे जक
उत्पन्न जुया वइगु खः । उकि न्ह्याइपु ताइगु लय् लय् ताइगु यः
ताइगु आशक्त जुइगु मदुसे हे शुद्ध विशुद्धगु प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु
मानसिक सुख शान्ति दया प्रीति प्रश्रब्धित उत्पन्न जुया वनीगु
खः । ध्यान प्रीति प्रश्रब्धित लाभ याना काल धाःसा उगु ध्यान
आरम्भणयात नंगुलय् थना लय्तायेगु प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु
मानसिक सुख शान्ति दइगु प्रीति प्रश्रब्धितय्त यथि जाःगु
अवस्थाय् अजु अनुभव यायेफु । थुजोगु लय्तायेगु प्रसन्न
प्रफुल्लित जुइगु मानसिक सुख शान्ति दइगुयात प्राप्त याये
मफूगु कारणं नं शारीरिक दुःख मानसिक दुःख उत्पन्न मजुसे
अयोग्य अनुचितगु दुष्टगु चित्त क्वह्यंगु चित्त नं उत्पन्न

मजूसे -अतिकं हे यचुसे परिशुद्ध जुया सुख शान्ति जक सदां दइगु जुल । उकिं समाधियात वःकया उत्पन्न जुया वइगु लय्-तायेगु प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु मानसिक सुख शान्ति दइगु प्रीति प्रश्रब्धि तुयुगु अफिम् सेवन याइहा व्यक्तियागु लय्ता व सुख लिसे तुलना हे याये मफयेक, मजीक अतिकं हे अन्तर दुगु जुया चवन ।

अफिम् धातुधागु स्पर्श प्रभाव शक्तिया कारणां चिन्तन मनन व कल्पना याक्व पतिकं क्षणिक मात्र लय्तायेगु प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु सुख जुया चवनीगु तुयुगु अफिम् सालिह्यसित, जक मखु; हाकुगु अफिम् सालिह्यसित नं अथे हे जुइगु खँ न्यने नं । तर इपि नितां अफिम्त स्वास्थ्य व चित्तवृत्तियात विनाश जुइके यःगु जक मखु; आयुयात समेतं पतिहाक जुइके यःगु खँ उगु अफिम् समस्या सफुती स्वये खने नंगु लिसे लिसें मानसिक रोगीतय्त उपचार याइगु अस्पतालया डाक्टरपिनिगु प्रत्याक्षा-नुभूति नं न्यने नं ।

अनं अतिरिक्त तुयुगु अफिम् सेवन याना लय् तायेगु सुख तायेगु धात्यूंगु मखुसे कल्पना मात्रं जुया चवनीगु जक खः, व कल्पना वैयागु मानसिक सुख व न्ह्याइपु तायेका चवनेगु लिसे नं समान जुया चवन । भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याइह्यसिके समाधियात आधार कया उत्पन्न जुया वइगु मानसिक सुख शान्ति व लय्ता ला धात्यूंगु वास्तविकतायात आरम्भण याना उत्पन्न जुया चवनीगु खः । व धात्यूंगु सत्यगु

जुया ऐश्वर्यं वैभवं सम्पन्नहासिगु मानसिक सुख शान्ति व लय-
 तात लिसे नं समान जुया च्वन । हानं मेकथं तुलना याना स्वल
 घाःसा तुयुगु अफिम् सवाः अनुभव याना सुखी जुया लयताया
 च्वंहसिके कुशल वृद्धि मजूसे अकुशल जक अप्वः जुया च्वनीगु
 कारणं मरणं लिपा हीनगु जन्मय् थ्यंक वनीगु आपालं हे
 सःतिना च्वंच्वन । भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याना
 समाधिया कारणं याना लुया वइगु सुख शान्ति व लयता ला
 अकुशलं अलग जुया शुद्ध पवित्र जुया च्वंगुलि उजोगु प्रीति
 व प्रश्रब्धि सम्पन्न जुया च्वंह मरणोपरान्त उगु समाधि कुशल-
 या कारणं श्रेष्ठ पवित्रगु जन्मय् थ्यनीगु अवश्यम्भावी जुया
 च्वन । समाधि धर्म भावना कार्ययात उद्योग व अभ्यास यायेगु
 उगु पुलांगु जन्मं पवित्रगु जन्मय् उत्पन्न जुइया निंति उद्देश्य नं
 समावेश जुया च्वन । आर्य मार्ग लाभ जुया भव दुःख शान्त
 यायेगु उद्देश्य नं समावेश जुया च्वन ।

उकि तुयुगु अफिम्यात बः कया लुया वइगु सुख व
 समाधियात बः कया दया वइगु सुख समान मजूगु जक मखु;
 तःसकं तःसकं पाना च्वंगु नं जुल । पाना च्वंगु गुकथं घाःसा-
 अकुशल सुख व कुशल सुखया रूपं नं पाना च्वंगु दु । क्षणिक
 मात्र स्थिर जुइगु सदां स्थिर जुइगु रूपं नं पाना च्वंगु दु ।
 प्रत्यक्ष कथं दुष्परिणाम उत्पन्न जुइकीगु पहः व सुपरिणाम
 उत्पन्न जुइकीगु पहः रूपं नं पाना च्वंगु दु । मरणोपरान्त
 ववहानु थासय् उत्पन्न जुइ मालीगु परिस्थिति व श्रेष्ठ

पवित्रगु धासय् उत्पन्न जुइ मालीगु परिस्थिति कथं नं पाना च्वंगु
 दु । थुकथं विभिन्न स्थिति समान मजूसे विभेद जुया च्वंक च्वंक
 नं योगी महाऋषि समान हे जुया च्वन धका धाःगु खँ विश्वस-
 नीय मजू ।

थःगु दृष्टि कथं “भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याइह्य
 व्यक्ति भावना धर्मयागु रसयात अनुभव याइगु तुयुगु अफिम-
 यात वः कया उत्पन्न जुइगु मानसिक सुख शान्ति व लयतायेगु-
 थें हे वांलाःगु खँ खर्च खिर्च याये म्वाक न्ह्याबले सुख प्राप्त
 जुइ फूगु खँ आदि द्वारा भावना धर्म अभ्यास व उद्योग याये-
 गुली दिलचस्पी दइ कथं तुयुगु अफिम्य आशक्ति दया च्वंपिन्त
 थुइके बी फइगु उपमा द्वारा उल्लेख याना धाःगु जक जुइ” धका
 मती वं । उकथं धाःगु जुल धाःसा तुयुगु अफिम्यात प्रशंसा
 याःगु खँ मजूसे ध्येबा फुके म्वाक न्ह्याबले सुख बी फूगु भावना
 कार्य धर्म उद्योग व अभ्यास याये योग्यगु खँ धाःगु जुइ । उकिं
 महाऋषियागु खँयात वः कया तुयुगु अफिम्या रसयात व
 भावना धर्मयागु रसयात उथें हे धका गौरव तायेका च्वने मत्वः।

छको न्यने नंगु खँ छु धाःसा-हिन्दू धर्मावलम्बी गुलि
 साधुपिसं इमि परमेश्वरयात आरम्भण याये त्यइगु इलय् गजि
 त्वनेमाः धका न्यने नं । छाय् त्वने माःगु लय् ? धाः बले गजि-
 यागु शक्ति याना गुजु गुजु च्वंक काया ग्याना च्वनीगु
 अवस्थाय् परमेश्वरयात गम्भीर रूपं आधार भरोसा काइगु
 जुइकेया निरति त्वने माःगु खः धका धया तल । ग्यायेगु मदुसे

हे गजियागु शक्ति याना कायेका विपरिणत जुया ग्यायेगु
 अविद्या व दीर्मनस्य प्रधानगु दोष चित्त अकुशल चित्तं ग्यायेगु
 खः । स्मृति संवेग ज्ञानं ग्याइगु कुशल धर्मं मखु । उकिं उकथं
 ग्याना ईश्वरयात आरम्मण याना च्वनीगु क्षणय् शुद्ध पवित्रगु
 कुशल समाधि ला जुइ फइ मखु । ह्याउं मचातय्सं ग्याना
 मां-बोयात आधार भरोसा काइथें जाःगु स्वभाव जक जुल ।
 अथे जुया बुद्धोपदेशयागु आकांक्षा कथं कुशलयात बृद्धि जुइ-
 कीगुलि अकुशल, बृद्धि जुइके यःगु काये यःगु वासःत सेवन याये
 योग्य मजू; सेवन यात धाःसां कुशल मजूसे अकुशल जक बृद्धि
 जुया च्वनीगु सुनिश्चित जुया च्वन ।

अथे हे तुयुगु अफिम् द्वारा चित्तयात प्रसन्न प्रफुल्लित
 तायेके बीगु सुख जुइके बीगु सत्य व यथार्थं मखुगु प्रसन्न
 प्रफुल्लित यायेगु सुख जुइगु जुया सेवन याये अयोग्यगु विषय
 जक जुल । छु थें च्वं धाःबले स्वप्नय् प्रसन्न प्रफुल्लित ताया
 च्वनीगु सुख ताया च्वनीगुथें खः । उकथं सत्य व यथार्थं मखुगु
 थें जाःगु मानसिक शान्ति द्वारा समय फुका च्वन धाःसा प्रत्यक्ष
 रूपं साक्षात्कार याये फइगु सुख ऐश्वर्य व कल्याणकारी अर्थं
 हीन जुइका च्वने मालीगु जक मखु स्वास्थ्य स्यनीगु, अल्प आयु
 जुइगु, चित्त उथल पुथल जुया याये अयोग्यगु ज्या खँत याये
 लाना अति दुःख जुइका च्वने मालीगु आदि विभिन्न प्रकारया
 दुःखत अनुभव यायां वना च्वने मालीगु जक जुल ।

तुयुगु अफिम्यागु दोष व अवगुणतय्त विस्तत व

व्यापक रूपं सीका थुइका तये निति तुयुगु अफिम्या समस्या
सम्बन्धी सफू सिफूत तःसकं ब्वने योगयगु जुया च्वन ।

थुगु रूपं डाक्टर ऊ. मिङ्ग स्वे नं तःगु न्ह्यसःतय् लागी
बियागु लिसःत ववचायेका च्वना ।

थःथःपिनिगु हित व कल्याण वृद्धि जुइगु सत्य व यथार्थ
कारणतय्त सीके खंके व थुइके फूपि जुये माल ।

आयुष्मान सोभन
अगमहापण्डित महाशी सयादो
सासना यैता, रंगन ।

ब. सं. १३३८
बैशाख शुल्क सप्तमी
ई. सं. ४।५।७६

थाकू:-

लक्ष्मी छापाखाना

यट्खा, काठमाडौं ।

फोन नं. २१३६५२

